

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tasavallan presidentin kansliasta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tasavallan presidentin kansliasta. Lailla kumottaisiin nykyinen tasavallan presidentin kansliasta annettu laki. Samalla muutettaisiin tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annettua lakia ja työtuomioistuimesta annettua lakia.

Esityksessä ehdotetaan tasavallan presidentin kanslian virkamiehiä koskevia säännöksiä uudistettavaksi valtion virkamieslaissa tapahtuneet muutokset huomioon ottavalla tavalla. Samalla tarkennettaisiin palvelussuhteen eh-

tojen määräytymistä, työrauhaa ja työriitoja koskevia säännöksiä.

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi entisille tasavallan presidenteille tarjottavien palveluiden tuottamista koskevaa lainsäädäntöä muuttamalla tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annettua lakia. Laissa tarkennettaisiin eläkkeelle siirtyneiden presidenttien palveluiden tuottamista koskevia periaatteita.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012 samanaikaisesti perustuslain muuttamisesta annetun lain kanssa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomainen ja Euroopan unionin lainsäädäntö.....	4
1.3 Nykytilan arviointi.....	5
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	7
2.1 Tavoitteet.....	7
2.2 Keskeiset ehdotukset.....	7
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	8
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	8
3.2 Muut vaikutukset.....	8
4 ASIAN VALMISTELU.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	9
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	9
1.1 Laki tasavallan presidentin kansliasta.....	9
1.2 Laki tasavallan presidentin eläkeoikeudesta.....	33
1.3 Laki työtuomioistuimesta.....	36
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	36
3 VOIMAANTULO.....	36
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	36
LAKIEHDOTUKSET.....	41
Laki tasavallan presidentin kansliasta.....	41
Laki tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	57
Laki työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta.....	57
LIITE.....	59
RINNAKKAISTEKSTIT.....	59
Laki tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	59
Laki työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta.....	60

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Tasavallan presidentin kansliasta annetun lain soveltamisala

Laki tasavallan presidentin kansliasta (1382/1995, *kanslialaki*) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996. Lailla kumottiin 1 päivänä tammikuuta 1988 voimaan tullut laki tasavallan presidentin kansliasta (1099/1987).

Kanslialaissa säädetään tasavallan presidentin kanslian toiminnasta ja tehtävistä, sen virkamiehistä ja virkasuhteista sekä kanslian tehtävissä toimivista valtion virkamiehistä. Virkamiesoikeudellisten säännösten lisäksi laki sisältää kanslian erityisemasta yksinomaan tasavallan presidenttiä avustavana viranomaisena johtuvia säännöksiä, joilla tataan kanslian edellytykset huolehtia tehtävistään tarkoituksenmukaisella tavalla tasavallan presidentin ohjeiden mukaisesti.

Kanslialaissa on yhteensä 15 lukua ja 63 pykälää. Lain 1 §:n mukaan tasavallan presidentin kanslian toiminnasta, sen virkamiehistä ja virkasuhteista sekä kanslian tehtävissä toimivista valtion virkamiehistä on voimassa, mitä kanslialaissa säädetään. Kanslian virkamiesten oikeusasema palvelussuhdetta koskevissa asioissa perustuu näin ollen erillissäntelyyn. Valtion virkamieslain säännöksiä ei sovelleta tasavallan presidentin kanslian virkamiehiin.

Kanslian toiminta ja tehtävät

Kanslian tehtävistä säädetään kansliain 2 §:ssä. Kanslian tehtävänä on avustaa tasavallan presidenttiä presidentintoimeen kuuluvissa tehtävissä, hoitaa presidentin hallintoasiat sekä järjestää tasavallan presidentin ja hänen perheensä tarvitsemat palvelut tasavallan presidentin ohjeiden mukaisesti. Kanslia huolehtii tasavallan presidentin henkilökoh-
taisesta turvallisuudesta ja hänen käytössään olevien tilojen turvallisuudesta. Kanslia huolehtii näistä tehtävistä tarpeellisessa laajuus-

nessa myös tasavallan presidentin ollessa estyneenä.

Kanslian tehtävänä on myös huolehtia erikseen tarkemmin sovittavista entisten tasavallan presidenttien tarvitsemista palveluista yhteistyössä muiden palvelun järjestäjien kanssa.

Kanslian virat ja virkamiehiä koskevat säännökset

Kanslian päällikkönä on kansliain 3 §:n mukaan kansliapäällikkö. Kansliapäällikön ollessa estynyt sijaisena toimii tasavallan presidentin määräämä virkamies. Kansliapäällikön tehtävistä säädetään lain 5 §:ssä. Kansliapäällikkö nimittää ja ottaa palvelukseen kanslian henkilöstön lukuun ottamatta presidentin nimitettäväksi säädettyjä virkamiehiä. Kansliapäällikkö päättää myös nimitämänsä virkamiehen irtisanomisesta, siirtämisestä ja harkinnanvaraisesta virkavapaudesta sekä virantoimituksesta pidättämisestä. Lisäksi kansliapäällikkö tekee ja irtisanoo palvelussuhteen ehtoja koskevan sopimuksen kanslian virkamiehen kanssa sekä päättää muista kansliaa koskevista asioista, jollei kanslialaista muuta johdu.

Kansliain 6 §:n mukaan kansliapäällikön viran lisäksi kansliassa on tasavallan presidentin neuvonantajan ja erityisavustajan virkoja, linnanvoudin virka sekä muita virkoja, joista säädetään kansliasäännössä. Kansliaan voidaan nimittää myös muita virkamiehiä ja ottaa työsopimussuhteista henkilöstöä. Kanslian tehtävissä voi toimia myös virkamies, joka on siirretty, määrätty, komennettu tai muutoin asetettu tasavallan presidentin kanslian käytettäväksi sen toimialaan kuuluvien pysyvien tai tilapäisten tehtävien hoitamista varten.

Kansliain luvut 3–10 sisältävät virkamiesoikeudellisia säännöksiä, joita sovelletaan yksinomaan kanslian virkamiehiin ja jotka ovat suurelta osin yhdenmukaisia valtion virkamieslain vastaavien säännösten kanssa. Luvussa 11 säädetään erorahasta, koulutuksesta ja toistuvasta korvauksesta.

Palvelussuhteen ehtojen määräytyminen ja työriidat

Kanslian virkamiesten palvelussuhteen ehdoista on kanslalain 42 §:n mukaan voimassa, mitä niistä valtion virkaehtosopimuksessa sovitaan, jollei kansliapäällikkö toisin määrää. Palvelussuhteen ehdoista on tarvittaessa neuvoteltava kanslian neuvottelukelpoisiksi hyväksymien virkamiesyhdistysten kanssa. Pykälässä kielletään sopimasta virkamiehen kanssa tehtävässä palvelussuhteen ehtoja koskevassa sopimuksessa asiasta, josta valtion virkaehtosopimuslain (662/1974) 2 §:n 2 ja 3 momentin mukaan ei saa sopia. Sopimuksessa ei myöskään saa sopia valtion virkaehtosopimuksessa sovittuja palvelussuhteen ehtoja huonommista ehdoista.

Kanslalain 56 §:ssä säädetään kanslian virkamiesten työtaisteluoikeudesta. Säännöksen mukaan presidentintoimen hoitaminen on turvattava työtaistelutoimenpiteistä huolimatta. Jos työtaistelutoimenpide estää tai ollenaisesti haittaa presidentintoimen hoitamista, tulee osapuolten siitä tiedon saatuaan viivytyksettä ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sellaisen esteen tai haitan poistamiseksi.

Virkamiehen oikeusturva

Muutoksenhakuoikeudesta kanslalain mukaisissa virkasuhdeasioissa säädetään lain 44 §:ssä. Kanslian päätökseen, joka koskee sivutointa, virkamiehen siirtämistä muun työnantajan kuin kanslian palvelukseen, virantoimituksesta pidättämistä tai taloudellisen etuuden myöntämistä, haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa asia on käsiteltävä kiireellisenä.

Palvelut entisille tasavallan presidenteille

Eläkkeelle siirtyneiden tasavallan presidenttien palveluita koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000. Entisille tasavallan presidenteille tuotettavista palveluista säädetään tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetussa laissa (40/1994). Lain 1 §:n 2 momentin mukaan voidaan valtion talousarvion rajoissa tasavallan presidentille hänen eläkkeelle siirtymisestään lähtien tarjota sopiva asunto kohtuullista vuokraa

vastaan sekä tarpeen mukaan erilliset kirjoitus- ja arkistotyöhön soveltuvat työtilat sekä antaa turvallisuus-, toimisto- ja muita vastavia palveluja.

Palveluiden tuottamisesta säädetään kanslalain 2 §:n 3 momentissa, jonka mukaan kanslia huolehtii erikseen tarkemmin sovittavista entisten tasavallan presidenttien tarvitsemista palveluista yhteistyössä muiden palvelujen järjestäjien kanssa.

Entisten tasavallan presidenttien palveluiden tuottamiseen on valtion talousarviossa vuosina 2007–2008 varattu vuosittain 190 000 euron määräraha. Kanslian vuoden 2007 tilinpäätöksen mukaan määrärahaan käytettiin 89 000 euroa. Vuosina 2008 ja 2009 palveluista aiheutuneet menot kasvoivat merkittävästi. Vuonna 2008 palveluiden tuottamisesta aiheutuneet kulut olivat yhteensä 164 000 euroa ja vuonna 2009 253 500 euroa. Kulujen kasvu johtuu erityisesti entisten presidenttien tehtävien kansainvälistymisestä sekä kansainvälisen näkyvyyden aiheuttamasta turvallisuuspalvelutarpeen kasvamisesta. Vuodelle 2010 palveluista aiheutuviin kuluihin varattu määräraha oli yhteensä 370 000 euroa. Valtion vuoden 2011 talousarviossa palveluista aiheutuviin kuluihin varattu määräraha on 350 000 euroa.

1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomainen ja Euroopan unionin lainsäädäntö

Esityksen lähtökohtana on tasavallan presidentin kansliaa koskevien virkamiesoikeudellisten säännösten saattaminen vastaamaan muuta valtion palvelussuhdesääntelyä, lähinnä valtion virkamieslakia. Esityksen lähtökohdat ovat tästä näkökulmasta katsottuna kansalliset.

Kanslian virkamiesten oikeusturvan sisältöön vaikuttavat kuitenkin kansainväliset ihmisoikeussopimukset. Erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen (SopS 19/1990) määräyksillä sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuilla virkamiesten oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin virkamiesoikeudellisissa asioissa on merkitystä oikeusturvaa koskevassa sääntelyssä. Myös Euroopan unionin perusoikeuskirjalla sekä EU-oikeuden yleisillä oikeuspe-

riaatteilla on merkitystä virkamiesten oikeusturvaa koskevassa sääntelyssä.

Eläkkeelle siirtyneen tasavallan presidentin palveluja koskevan sääntelyn lähtökohdat ovat kansalliset. Myös muissa valtioissa on vastaavaa entisten valtionpäämiesten asemaa koskevaa sääntelyä. Muiden valtioiden sääntelyä entisten tasavallan presidenttien palvelujen järjestämisen periaatteista on selvitetty nykyistä lainsäädäntöä valmistelleen työryhmän mietinnössä (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 1998/5). Keskeisenä havaintona työryhmä esitti, ettei ulkomaiden lainsäädännöstä ole löydettävissä Suomessa toteuttamiskelpoisia järjestelyjä palveluiden toteuttamiseksi.

1.3 Nykytilan arviointi

Virkamiesoikeudelliset säännökset

Valtion virkamiesten oikeusturvaa on parannettu vuoden 1995 perusoikeusuudistuksen sekä vuonna 2000 voimaan tulleen perustuslain myötä. Erityisesti perusoikeussäännöksillä on ollut merkitystä kehitettäessä valtion virkamiehiä koskevaa lainsäädäntöä ja oikeusturvaa. Osaltaan myös Euroopan ihmisoikeussopimus ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntö ovat vaikuttaneet virkamiesten oikeusturvan kehittymiseen.

Perusoikeussääntelyllä on keskeinen merkitys myös virkamiehiä koskevassa sääntelyssä. Perustuslain 18 §:n 3 momentissa säädetään palvelussuhdeturvasta. Ketään ei saa ilman lakiin perustuvaa syytä erottaa työstä. Jokaisen yksityiselämä on suojattu perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaisesti. Henkilökohtaista koskemattomuutta suojataan perustuslain 7 §:n 1 momentissa. Perustuslain 13 §:n 2 momentissa puolestaan turvataan jokaiselle yhdistymisvapaus. Säännöksessä turvataan myös ammatillinen yhdistymisvapaus sekä vapaus järjestäytyä muiden etujen valvomiseksi.

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytyksiä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oi-

keus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Edelleen pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuuluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Mainitut perustuslain säännökset koskevat myös julkisessa palvelussuhteessa olevia virkamiehiä.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan, on säädettävä lailla. Säännös edellyttää, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset säännökset on annettava lailla. Perustuslakia koskevan hallituksen esityksen mukaan säännös kattaa myös virkamiesten oikeusaseman perusteet (HE 1/1998 vp, s. 131/II).

Kansliain virkamiesoikeudelliset säännökset perustuvat pitkälti 1 päivänä joulukuuta 1994 voimaan tulleen valtion virkamieslain (750/1994) säännöksiin. Valtion virkamieslakia, jota ei sovelleta tasavallan presidentin kanslian virkamiehiin, on muutettu useasti sen voimaantulon jälkeen. Valtion virkamieslakiin on tehty sen säätämisen jälkeen seuraavia muutoksia:

– Lailla 604/1997 on säädetty ylimpien virkamiesten sidonnaisuus- ja ilmoittamisvelvollisuudesta (8 a §), virkaa hakeneen velvollisuudesta pyynnöstä antaa tehtävän hoidon terveydellisiä edellytyksiä koskevia tietoja (8 b §) sekä viranomaisen oikeudesta painavasta syystä päättää, että virkamies voi jatkaa samassa virkasuhteessa eroamisensa jälkeen enintään vuoden määräajan sekä lisätty vastaava säännös myös määräaikaisista virkamiehistä (35 §:n 2 ja 3 momentti).

– Lailla 566/1997 on lakiin lisätty viranomaisen velvollisuus antaa pyynnöstä virkamiehelle palkkatodistus (13 §:n 2 momentti) sekä säädetty virkamiehen olevan virkavaipalla suoraan lain nojalla myös, jos hän on Suomesta valittuna Euroopan parlamentin edustajana.

– Lailla 387/2001 on lakiin lisätty säännös, jonka mukaan sivutoimen harjoittamista koskevan ilmoituksen tai lupahakemuksen yhteydessä esitetyt tiedot välimiesoikeuden asi-

anosaisista ovat salassa pidettäviä (18 §:n 5 momentti).

– Lailla 1307/2002 on kumottu lain 10 luvun erorahaa, erorahan aikuiskoulutuslisää, osittaista ammattikoulutusrajaa ja ammattitutkintorahaa koskevat säännökset.

– Lailla 480/1999 on lisätty uusi 29 §:n 3 momentti lomautetun virkamiehen oikeudesta saada korvaus irtisanomisajan palkan menetyksestä.

– Lailla 147/1996 on muutettu 30 §:n 4 momenttia säätämällä irtisanomisaika virkamiehen puolelta 14 päiväksi, jos palvelussuhde valtioon on jatkunut enintään vuoden.

– Lailla 580/2006 on lisätty lakiin säännös virkamiehen vapaasta kunnallisen luottamustoimen vuoksi (66 a §).

– Lailla 176/2003 on muutettu presidentin nimittämien virkamiesten irtisanomisen perusteita (26 §) sekä lisätty valtiosihteerin ja ministerin erityisavustajan irtisanomisperusteet (26 a §).

– Lailla 682/2005 on muutettu virkamiehen yleinen eroamisikä 65 vuodesta 68 vuoteen.

– Lailla 1088/2007 on muutettu virkamiesten tasapuolista kohtelua koskevaa säännöstä (11 §).

Lueteltuja virkamieslakiin tehtyjä uudistuksia ei ole vastaavalla tavalla tehty kanslialakiin.

Lisäksi hallituksen esityksessä 181/2010 vp ehdotettiin muutettavaksi valtion virkamieslain muutoksenhakua koskevia säännöksiä siten, että säädettäisiin valitusoikeus virkamiestä koskeviin päätöksiin nykyisen päätös-kohtaisen valitusoikeuden sijasta. Valitusoikeuden piiriin eivät kuitenkaan kuuluisi työnantajan yksipuolisen päätösvallan piiriin kuuluvat asiat eivätkä virkaan nimittämistä koskevat päätökset. Esitystä ei kuitenkaan ehditty käsitellä vaalikauden aikana ja se raukesi. Hallitus on antanut asiaa koskevan uuden esityksen eduskunnalle (HE 61/2011 vp.)

Myös muuta julkisia palvelussuhteita koskevaa lainsäädäntöä on uudistettu kanslielain voimaantulon jälkeen. Laki eduskunnan virkamiehistä, jolla kumottiin eduskunnan virkamiehistä 22 päivänä joulukuuta 1994 annettu laki, tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004. Suomen pankin virkamiehistä annettu laki tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta

1999 ja sillä kumottiin Suomen pankista annettuun lakiin (719/1997) sisältyneet Suomen pankin virkamiehiä koskevat säännökset. Mainituissa laeissa toteutetut keskeiset uudistukset ovat koskeneet virkamiesten oikeusturvan parantamista, palvelussuhteen ehdoista sopimista sekä työrauhaa ja työriitoja koskevia menettelysäännöksiä.

Kuntien viranhaltijoiden osalta sääntelyä on uudistettu vastaamaan perustuslain vaatimuksia säätämällä laki kunnallisesta viranhaltijasta, joka tuli voimaan 1 päivänä marraskuuta 2003.

Kanslielain virkamiesoikeudellisia säädöksiä ei ole lain voimaantulon jälkeen kehitetty samaan tapaan kuin muuta virkamiesoikeudellista sääntelyä.

Kanslialaissa nykyiset säännökset palvelussuhteen ehtojen määräytymisestä, työrauhasta sekä työriitojen ratkaisemisesta ovat valtion virkaehtosopimuslain sekä edellä mainittujen säädösten säännöksiä suppeampia. Kanslian virkamiesten osalta ei ole säädetty vastaavaa menettelyä palvelussuhteen ehdoista sopimisille kuin muissa julkista palvelussuhdetta koskevissa laeissa. Kanslielain mukaan kanslian virkamiesten palvelussuhteen ehdoista on voimassa, mitä valtion virkaehtosopimuksessa on sovittu, ellei kansliapäällikkö toisin määrää. Työriitojen osalta säädetään, etteivät työtaistelutoimenpiteet saa haitata presidentintoimen hoitamista ja että osapuolilla on velvollisuus ryhtyä viivytyksettä toimenpiteisiin presidentintoimen hoitamisen esteiden tai haittojen poistamiseksi.

Myös kanslielain virkamiehen oikeusturvaa koskevat säännökset ovat alun perin valtion virkamieslain vastaavia säännöksiä suppeammat.

Kanslielain virkamiesoikeudellisia säännöksiä, virkamiesten oikeusturvaa sekä palvelussuhteen ehtojen määräytymistä koskevia säädöksiä olisi uudistettava siten, että ne nykyistä paremmin vastaisivat voimassa olevaa valtion yleistä palvelussuhdelainsäädäntöä, lähinnä valtion virkamieslakia.

Palvelut eläkkeelle siirtyneelle tasavallan presidentille

Uudistuksen yhteydessä on tarpeen tarkastella tasavallan presidenteille tuotettavia pal-

veluita koskevan lainsäädännön ajanmukaisuutta.

Eläkkeelle siirtyneen presidentin puolisosta ja muista perheenjäsenistä palvelujen saajina ei ole nykyisin sääntelyä. Eläkkeelle siirtyneen presidentin perheenjäsenet voivat kuitenkin olla palvelujen saajia. Presidentin puolisolalla on kansainvälisen tavan mukaisesti joitakin edustuksellisia tehtäviä. Koska presidentin puolisolalla ei välttämättä ole mahdollisuuksia toimia työ- ja elinkeinoelämässä, on säädetty presidentin puolison ja alaikäisten lasten oikeudesta perhe-eläketurvaan. Nykyinen sääntely ei kuitenkaan mahdollista palveluiden tarjoamista eläkkeelle siirtyneen presidentin kuoltua tämän leskelle eikä alaikäisille lapsille.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa kanslian virkamiehiä koskeva lainsäädäntö vastamaan muuta valtion palvelussuhdelainsäädäntöä. Esityksen toteuttamisen myötä kanslalain virkamiehiä koskevat säännökset vastaisivat nykyistä selkeämmin valtion virkamieslain mukaista sääntelyä.

Esityksen tavoitteena on parantaa kanslian virkamiesten oikeusturvaa palvelussuhdeasioissa sekä vahvistaa kanslian virkamiesten mahdollisuuksia vaikuttaa palvelussuhteen ehtojen määräytymiseen. Tavoitteena on myös tarkentaa työrauhaa ja työriitojen ratkaisemista koskevaa sääntelyä, kuitenkin siten että sääntelyssä otettaisiin jatkossakin huomioon tarve turvata presidentintoimen hoitaminen työtaistelutoimenpiteistä huolimatta.

Eläkkeelle siirtyneiden tasavallan presidenttien palvelujen tuottamista koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi. Tavoitteena on lisätä säännösten selkeyttä sekä täsmentää palvelujen tarjoamista koskevia säännöksiä entisten presidenttien tehtävien mukaisesti. Esityksen tavoitteena tältä osin on nykyistä paremmin vastata eläkkeelle siirtyvien presidenttien muuttuviin palvelutarpeisiin sekä tarpeeseen saada tukea eläkkeelle siirtyneelle presidentille kuuluvien tehtävi-

en hoitamiseksi. Esityksen tavoitteena on myös selkeyttää eläkkeelle siirtyneiden presidenttien perheenjäsenien asemaa.

Ehdotuksella ei puututtaisi kanslian tehtäviin. Kanslian tehtävänä olisi jatkossakin huolehtia tasavallan presidentin hallintoasioista sekä huolehtia palveluiden tuottamisesta. Kanslian toimintaa koskevien säännösten uudistamisen tavoitteena on selkiyttää kanslian virkarakennetta sekä mahdollistaa virkarakenteen kehittäminen joustavasti. Samalla kehitettäisiin päätöksentekomenettelyitä kansliaa koskevissa asioissa.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi kanslalain virkamiesoikeudellisia säännöksiä sekä virkamiesten muutoksenhakuoikeutta koskevaa sääntelyä. Kanslian virkamiehiä koskevia säännöksiä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi valtion virkamieslain säännöksiin nähden. Nykyisiä säännöksiä erorahasta, koulutuksesta ja toistuvasta korvauksesta ei otettaisi uuteen lakiin.

Esityksessä ehdotetaan parannettavaksi kanslian virkamiesten neuvottelumahdollisuuksia palvelussuhteen ehtoista sovittaessa. Kanslalakiin ehdotetaan otettavaksi tarpeelliset säännökset virkaehtosopimuksista ja virkaehtosopimusten sopimuspuolista. Laissa ehdotetaan säädettäväksi myös työrauhasta ja työriitojen ratkaisemisesta. Näiltä osin lakiin otettaisiin säännökset työrauhavelvoitteista, sallituista työtaistelutoimenpiteistä, virkamiesten ja virkamiesyhdistysten oikeuksista ja velvollisuuksista työtaistelun aikana sekä säännökset virkaehtosopimusten ja niitä koskevien säännösten rikkomisesta. Laissa säädettäisiin myös presidentintoimen hoitamisen turvaamisesta työtaistelutoimenpiteiden aikana sekä työtaisteluosapuolten velvollisuuksista presidentintoimen hoitamisen turvaamiseksi. Säännökset edellyttävät muutoksia työtuomioistuimesta annettuun lakiin.

Virkarakennetta ja päätöksentekomenettelyitä koskevia säännöksiä uudistettaisiin kanslian virkarakenteen selkiyttämiseksi ja kehittämiseksi. Myös päätöksentekomenettelyä kehitettäisiin laajentamalla kansliapäällikön kirjallisen esittelymenettelyn käyttöalaa sellaisissa kansliaa koskevissa asioissa, joista

presidentti nykyisin päättää valtioneuvostossa.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi entisille tasavallan presidenteille tuotettavia palveluita koskevaa sääntelyä. Lisäksi ehdotetaan, että eläkkeelle siirtyneen presidentin kuoltua voitaisiin hänen leskelleen ja alle 18-vuotiaille lapsille edelleen tuottaa heidän tarvitsemiaan palveluita.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki tasavallan presidentin kansliasta. Kanslian virkamiehiä koskevien säännösten uudistamisen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Kustannuksia arvioidaan aiheutuvan palvelussuhteen ehdoista sopimista koskevien säännösten aiheuttamasta koulutustarpeesta sekä vastaavista toimituksista. Kustannukset, jotka aiheutuvat oikeusturvaa koskevien säännösten uudistamisesta sekä työtuomioistuimesta annettuun lakiin tehtävistä muutoksista, arvioidaan varsin vähäiseksi.

Eläkkeelle siirtyneiden tasavallan presidenttien palveluita koskevan lainsäädännön uudistamisen ei arvioida aiheuttavan välittömiä lisäresurssitarpeita. Palveluiden tuottamisesta ja hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä ovat jatkossakin eläkkeelle siirtyneiden presidenttien lukumäärä, heidän mahdolliset yhteiskunnalliset tehtävänsä ja muut vastaanotetut tehtävät, heidän turvallisuustarpeensa sekä asumiseen liittyvät järjestelyt.

3.2 Muut vaikutukset

Kanslian virkaehtosopimuksen valmistelu ja neuvottelujen käyminen aiheuttavat virkatyötä kansliassa. Lisäksi eläkkeelle siirtyneille presidenteille tuotettavista palveluista sopiminen kirjallisesti edellyttää hallinnollista työtä. Toisaalta kanslialakiin tehtävät teknilliset uudistukset helpottanevat nimitysmenettelyä sekä muiden virkamiesoikeudellisten asioiden käsittelyä kansliassa.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtioneuvoston kansliassa. Valtioneuvoston kanslia asetti 28.1.2009 työryhmän esityksen valmistelua varten. Työryhmässä oli edustajia valtioneuvoston kanslian lisäksi tasavallan presidentin kansliasta, valtiovarainministeriöstä sekä oikeusministeriöstä. Työryhmässä oli jäsenenä myös tasavallan presidentin kanslian henkilöstön edustaja. Valmistelun aikana kuultiin asiantuntijoita ja tasavallan presidentin kanslian henkilöstöä.

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunto tasavallan presidentin kanslialta, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Pääesikunnalta, Liikkuvalta poliisilta sekä Tasavallan presidentin kanslian henkilöstöyhdyskyseltä. Lausunnoissa esitettiin täsmennyksiä kanslian virkamiehiä koskeviin säännöksiin, muutoksenhakusäännöksiin, tasavallan presidentin arkistoa koskevaan sääntelyyn sekä eläkkeelle siirtyneille tasavallan presidenteille tuotettavien palveluiden järjestämiseen. Lausunnoista laadittiin yhteenveto.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki tasavallan presidentin kansliasta

1 luku Lain soveltamisala, kanslian tehtävät ja päätöksenteko

1 §. Pykälässä säädettäisiin kansliain soveltamisalasta. Laissa ehdotetaan säädettäväksi kanslian toiminnasta, kanslian virkamiehistä ja virkasuhteista sekä kanslian tehtävissä toimivista muista valtion virkamiehistä. Soveltamisalasäännös vastaisi nykyisen kansliain soveltamisalasäännöstä. Kanslian virkamiehiä koskeva sääntely perustuu nykyisinkin valtion virkamieslaista erilliseen sääntelyyn.

2 §. Pykälässä säädettäisiin kanslian tehtävistä. Kanslian tehtäviin ei ehdoteta muutoksia nykytilaan nähden. Pykälän 1 momentin mukaan kanslian tehtäviin kuuluisi nykyiseen tapaan presidentin avustaminen presidentin-toimeen kuuluvissa tehtävissä, presidentin hallintoasioiden hoitaminen sekä presidentin ja hänen perheensä henkilökohtaisten palveluiden järjestäminen presidentin ohjeiden mukaisesti. Kanslia huolehtisi myös presidentin henkilökohtaisesta turvallisuudesta ja hänen käytössään olevien tilojen turvallisuudesta. Kanslian tehtävänä on nykyisen tasavallan presidentin arkistosta annetun asetuksen (1521/1995) mukaan hoitaa tasavallan presidentin arkistoa. Tasavallan presidentin arkistoa koskevista kanslian tehtävistä säädettäisiin jatkossa lain tasolla.

Pykälän 2 momentin mukaan kanslia huolehtisi 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä tarpeellisessa laajuudessa tasavallan presidentin ollessa estyneenä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eläkkeelle siirtyneille presidenteille tarjottavien palveluiden tuottamisesta. Ehdotettu 3 momentti olisi nykyiseen tapaan toimivaltasäännös, jonka nojalla kanslia huolehtisi presidentin eläkeoikeudesta annetussa laissa luetelluista palveluista yhteistyössä muiden palvelun järjestäjien kanssa. Muita palvelun järjestäjiä ovat esimerkiksi poliisi- ja sotilasvi-

ranomaiset sekä yksittäiset palvelun tuottajat. Tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain 1 §:n 2 momentissa säädettäisiin presidentille annettavien palveluiden sisällöstä. Tuotettavista palveluista sovittaisiin eläkkeelle siirtyneen presidentin kanssa kirjallisesti.

3 §. Pykälässä säädettäisiin kansliapäälliköstä. Kanslian päällikkönä olisi nykyiseen tapaan kansliapäällikkö. Kansliapäällikön tehtävistä säädettäisiin jäljempänä lain 5 §:ssä. Kansliapäällikön ollessa estynyt hänen sijaisenaan toimisi nykyiseen tapaan tasavallan presidentin määräämä virkamies. Kansliapäällikön sijaisen määräämisestä säädettäisiin lain 4 §:ssä.

4 §. Pykälässä säädettäisiin tasavallan presidentin päätöksentekotoimivallasta ja päätöksentekomenettelyistä kansliaa koskevissa asioissa.

Perustuslaissa edellytetään presidentin toimivallasta myös kansliaa koskevien asioiden osalta säädettäväksi lain tasoisin säännöksiin. Perustuslain 57 §:n mukaan presidentti hoitaa hänelle perustuslaissa tai muussa laissa erikseen säädetyt tehtävät. Perustuslain 58 §:n 5 momentin mukaan presidentti päättää tasavallan presidentin kansliaa koskevista asioista sen mukaan kuin lailla säädetään. Eduskunta on hyväksynyt lepäämään lain Suomen perustuslain muuttamisesta, joka tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012. Perustuslain 126 §:ssä ei enää mainita tasavallan presidentin kanslian esittelijöiden nimittämistä, vaan asian sääntely jää tasavallan presidentin kansliasta annettuun lakiin.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin presidentin asetuksenantovaltuudesta. Presidentti antaisi nykyiseen tapaan tasavallan presidentin asetuksena tasavallan presidentin kanslian kansliasäännön. Kansliasäännössä annettaisiin tarkempia säännöksiä kanslian viroista, kuten virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja virkoihin liittyvästä hakumenettelystä, sekä kanslian toimintaa koskevista muista asioista.

Pykälän 1 momentin kohdat 2–5 koskisivat kansliain nojalla presidentin päätettäväksi kuuluvia kanslian virkamiesoikeudellisia asioita. Momentin 2 kohdan mukaan presidentti

nimittäisi kansliapäällikön. Momentin 3 kohdan mukaan presidentti nimittäisi linnanvoudin ja kanslian esittelijät sekä määräisi kansliapäällikön sijaiset.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin presidentin toimivallasta lähimpien virkamiesten- ja virkasuhdeasioissa. Presidentti päättäisi nimittämänsä virkamiehen irtisanomisesta, siirtämisestä ja harkinnanvaraisesta virkavaupudesta, varoituksen antamisesta, virantoimituksesta pidättämisestä, virantoimituksesta pidättämisen voimassa pitämisestä sekä virkasuhteen purkamisesta. Säännöksen perusteella presidentti päättäisi nimittämiensä virkamiesten virkasuhteen jatkumisen kannalta keskeisistä asioista. Muista presidentin nimittämien virkamiesten virkasuhdeasioista päättäisi kansliapäällikkö. Niissä kanslian virkamiehiä koskevissa säännöksissä, joissa toimivaltaa on säädetty tasavallan presidentille, käytettäisiin jäljempänä asian ratkaisijan osalta termiä nimittävä viranomaisen sen osoittamiseksi, että presidentti on toimivaltainen tekemään säännöksessä tarkoitettua päätöksen nimittämänsä virkamiehen osalta.

Tasavallan presidentti päättäisi 1 momentin 5 kohdan mukaan kansliapäällikön palkkauksesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin presidentin päätöksentekomenettelystä 1 momentissa tarkoitettujen virkasuhdeasioiden osalta. Presidentti tekisi päätöksen kansliapäällikön nimittämisestä valtioneuvostossa ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta. Kohdissa 3–5 tarkoitettua päätökset samoin kuin muut mahdolliset yksinomaan kansliaa koskevat päätökset presidentti tekisi valtioneuvoston ulkopuolella kansliapäällikön kirjallisesta esittelystä. Käytännössä kansliapäällikön palkkausasian esittelisi kuitenkin kansliapäällikön sijaiseksi määrätty virkamies.

Nykyisessä kansliain mukaisessa päätöksentekomenettelystä tasavallan presidentti tekee hänelle kuuluvat kanslian virkamiesten nimityspäätökset valtioneuvostossa ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta. Samoin kansliapäällikön sijaisten määräämisestä presidentti päättää valtioneuvostossa mutta ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta. Nykyistä päätöksentekomenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että presidentti päättäisi valtioneuvostossa ainoastaan kansliapäälli-

kön nimittämisestä. Muut presidentin nimittävänä kuuluvat virkamiehet presidentti nimittäisi kansliapäällikön kirjallisesta esittelystä. Kansliapäällikkö on asemansa ja tehtäviensä osalta verrattavissa muihin sellaisiin valtion ylimpiin virkamiehiin, jotka presidentti nimittää valtioneuvostossa. Toisin kuin muiden valtion ylimpien virkamiesten kohdalla presidentti päättäisi kansliapäällikön nimittämisestä kuitenkin ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta.

Muiden presidentin nimittämistoimivaltaan kuuluvien kanslian virkamiesten osalta sekä muissa yksinomaan kansliaa koskevissa asioissa noudatettaisiin pykälän 2 momentin mukaista kirjallista esittelymenettelyä. Nykyisin valtioneuvostossa tapahtuvan nimittämisen sijasta presidentti päättäisi jatkossa linnanvoudin ja esittelijöiden nimittämisestä kansliapäällikön kirjallisesta esittelystä. Myös kansliapäällikön sijaisten määrääminen poikkeaisi nykyisestä siten, että presidentti voisi määrätä sijaiset kansliapäällikön kirjallisesta esittelystä. Sijaisten määrääminen on kanslian sisäiseen työskentelyyn järjestämiseen liittyvä toimenpide ja presidentillä tulisi olla mahdollisuus nopeastikin päättää sijaisista. Päätöksentekomenettelyn muuttaminen tehostaisi päätöksentekoa presidentin lähimpien virkamiesten nimittämisen ja yksinomaan kansliaa koskevien asioiden osalta.

5 §. Pykälässä säädettäisiin kansliapäällikön tehtävistä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kansliapäällikkö nimittäisi ne kanslian virkamiehet, joiden osalta nimittämistoimivaltaa ei ole edellä 4 §:ssä säädetty tasavallan presidentille.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan kansliapäällikkö ratkaisisi ne kanslian virkamiehiä koskevat asiat, joita ei ole säädetty tasavallan presidentin tehtäväksi. Edelleen 3 kohdan mukaan kansliapäällikkö tekisi ja irtisanoisi palvelussuhteen ehtoja koskevan sopimuksen kanslian virkamiehen kanssa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan kansliapäällikkö päättäisi muista kansliaa koskevista asioista, jollei kanslialaista muuta johdu. Kansliapäällikkö johtaisi kanslian toimintaa ja päättäisi kansliaa koskevista asioista. Kansliapäällikön ratkaistaviksi kuuluisivat esimerkiksi kanslian asiakirjan julkisuudesta päättäminen, päättäminen kanslian

sitoutumisesta menoihin sekä päätös työsopimussuhteisen henkilökunnan ottamisesta.

Pykälän 2 momentissa olisi valtuutussäännös, jonka perusteella kansliapäällikölle kuuluvaa ratkaisuvalltaa voitaisiin kansliasäännössä osoittaa muulla kanslian virkamiehelle.

2 luku **Kanslian virat ja nimittäminen**

6 §. Pykälässä säädettäisiin kanslian viroista ja työsopimussuhteisesta henkilöstöstä.

Pykälän 1 momentin mukaan kansliassa olisi kansliapäällikön virka, linnanvoudin virka sekä esittelijän virkoja. Esittelijän viroista säädettäisiin kansliasäännössä. Kansliaan voitaisiin perustaa myös muita virkoja sekä ottaa työsopimussuhteista henkilöstöä.

Nykyisessä kanslialaissa ei ole tarkemmin säädetty kanslian esittelijän viroista. Käytännössä esittelijän viroiksi on katsottu nykyisessä kanslialain 6 §:ssä säädetyt neuvonantajan ja erityisavustajan virat.

Nykytilaa ehdotetaan selkiytettäväksi esittelijän virkojen osalta siten, että tasavallan presidentin asetuksena annettavassa kansliasäännössä voitaisiin säätää kanslialaissa tarkoitetuista esittelijän viroista. Esittelijän virkoja olisivat nykyisessä kanslialaissa mainittujen presidentin neuvonantajan ja erityisavustajan virkojen lisäksi esimerkiksi lehdistöpäällikön virka sen mukaan kuin kansliasäännössä säädettäisiin.

Säätämällä esittelijöistä kansliasäännössä selkiytettäisiin esittelijän asemaa sekä mahdollistettaisiin kanslian virkarakenteen kehittäminen joustavasti.

Kanslialaissa säädettäisiin kansliapäällikön viran ohella myös linnanvoudin virasta. Linnanvoudin keskeisenä tehtävänä on vastata kanslian hallinnosta.

Kanslian palvelussuhteen muotona on pääsääntöisesti virka. Nykytilaan ei tältä osin ehdoteta muutosta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kuitenkin nykyiseen tapaan työsopimussuhteisen henkilöstön palvelukseen ottamisesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nimitysperusteista sekä yleisistä kelpoisuusehdoista. Säännös olisi nykyiseen kanslialakiin nähden uusi. Pykälässä selvennettäisiin nykytilaa viittaamalla perustuslain yleisiin ni-

mitysperusteisiin, joita ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskuunto.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykyistä lakia vastaavasti kanslian tehtävissä toimivista muista valtion virkamiehistä. Kanslian tehtävissä voisi toimia myös valtion virkamies, joka on siirretty, määrätty, komennettu tai muutoin asetettu kanslian käytettäväksi sen toimialaan kuuluvien pysyvien tai tilapäisten tehtävien hoitamista varten. Säännöksessä tarkoitettut virkamiehet toimivat käytännössä kansliassa keskeisissä tehtävissä, mistä johtuen virkamiesten ja kanslian välistä suhdetta ohjaisivat soveltuvin osin jäljempänä 3 luvussa säädettävät kanslian ja virkamiesten yleiset velvollisuudet, kuten virkamiesten tasapuolista kohtelua ja yhdistymisvapautta, etujen ja oikeuksien antamista virkamiehelle, virkamiehen työnsuorittamis- ja käyttäytymisvelvoitetta sekä taloudellisen edun vastaanottamista koskevat säännökset.

7 §. Pykälässä säädettäisiin virkojen perustamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan kanslian virkoja voitaisiin perustaa palkkauksiin käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin kansliapäällikön viran perustaminen, lakkauttaminen sekä nimen muuttaminen, ellei virkaa ole eritelty valtion talousarviossa. Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan kanslialain 7 §:n säännöstä.

8 §. Pykälässä säädettäisiin viranhakumenettelystä kanslian virkoihin. Nykyisen lain 8 §:n mukaan kansliapäällikkö ja esittelijät voidaan nimittää virkaa haettavaksi julistamatta. Muut virat on täytettävä julkisen hakumenettelyn mukaisesti, jollei erityisestä syystä yksittäistapauksessa toisin päätetä. Viranhakumenettelyä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä ottaen kuitenkin huomioon presidentintoimen hoitamisen edellyttämät erityispiirteet.

Pykälän 1 momentin mukaan kansliapäällikkö ja kanslian esittelijät voitaisiin nimittää virkaa haettavaksi julistamatta. Säännös vastaisi tältä osin lähtökohtaisesti nykyistä säännöstä. Kansliapäällikön ja kanslian esittelijöiden nimittämistä virkaa haettavaksi julistamatta on pidetty presidentintoimen hoitamisen näkökulmasta perusteltuna. Presidentillä tulisi nykyisellä tavalla säilyttää mahdol-

lisuus päättää lähimpien virkamiestensä nimityksestä ilman julkista hakumenettelyä. Säännös kuitenkin mahdollistaisi mainittujen virkojen täyttämisen myös julkisen hakumenettelyn jälkeen.

Kansliapäällikön virkaan nimityksen edellytyksenä olisi jatkossakin Suomen kansalaisuus. Nimityksen edellytyksenä muihin valtion ylimpiin virkoihin on Suomen kansalaisuus. Suomen kansalaisuus nimityksen edellytyksenä olisi jatkossakin yhdenmukainen muun muassa ministeriöiden kansliapäälliköitä koskevan vaatimuksen kanssa. Kansalaisuusvaatimuksesta säädettäisiin pykälän 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hakumenettelystä muiden kuin 1 momentissa mainittujen virkojen osalta. Säännös vastaisi nykyisen lain 8 §:n 3 momenttia. Muut kuin kansliapäällikön ja esittelijöiden virat olisi ennen täyttämistä julistettava haettavaksi. Avoimen hakumenettelyn kautta täytettäviin kuuluisi myös linnanvoudin virka. Kuitenkin erityisten syiden perusteella voitaisiin momentissa tarkoitettuun virkaan nimittää ilman julkista hakumenettelyä. Erityisenä syynä voitaisiin pitää esimerkiksi presidentin henkilökohtaisten palvelujen tuottamiseen liittyviä syitä, joista johtuen muun muassa nimitettävän henkilön sukupuolella saattaa olla merkitystä.

Pykälän 3 momentissa täsmennettäisiin julkista hakumenettelyä koskevia menettelytapoja. Sellaiseen virkaan, joka on ollut julkisesti haettavana, voitaisiin nimittää vain henkilö, joka on hakenut sitä kirjallisesti ennen hakuajan päättymistä ja joka silloin täyttää kelpoisuusvaatimukset. Hakemukseen olisi liitettävä selvitys hakijan kelpoisuudesta. Vaadittu kielitaito voitaisiin kuitenkin osoittaa myös hakuajan päätyttyä, jos tämä ei viivytä asian käsittelyä. Pykälää sovellettaisiin paitsi 2 momentissa mainituissa tilanteissa, myös silloin kun 1 momentissa mainittu virka on päätetty täyttää julkisen hakumenettelyn jälkeen. Tarkempia säännöksiä hakumenettelystä voitaisiin antaa kansliasäännössä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan virkojen kelpoisuusvaatimuksista. Virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin jatkossakin kansliasäännössä. Nykyisen kansliasäännön 5 §:n 1 mukaan kanslian

virkaan, johon nimittää tasavallan presidentti, kelpoisuusvaatimuksena on yliopistossa tai muussa vastaavassa korkeakoulussa suoritettu tutkinto taikka sellainen perehtyneisyys, jota viran menestyksellinen hoitaminen edellyttää. Muuhun kanslian virkaan kelpoisuusvaatimuksena on sellainen taito ja kyky, jota viran menestyksellinen hoitaminen edellyttää.

Kielitaitovaatimusten osalta kanslialaissa viitattaisiin muuhun lainsäädäntöön. Tällä hetkellä kanslian virkamiesten kielitaidosta säädetään julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetussa laissa (424/2003).

9 §. Pykälässä säädettäisiin kansliapäällikön, esittelijän ja linnanvoudin virkaan nimitettäväksi esitetyn henkilön velvollisuudesta antaa selvitys sidonnaisuuksistaan ennen nimitystä. Pykälä olisi nykytilaan verrattuna uusi, mutta se pitäisi sisällään valtion virkamieslakia vastaavan velvollisuuden antaa sidonnaisuusselvitys ennen virkaan nimitystä. Sidonnaisuusselvityksen antamisen tavoitteena on lisätä avoimuutta sekä turvata kansalaisten luottamusta hallinnon riippumattomuuteen ja puolueettomuuteen. Pykälässä rinnastettaisiin kansliapäällikön virka, esittelijän virka ja linnanvoudin virka valtion virkamieslaissa tarkoitettuihin valtion ylimpiin virkoihin siten, että mainittuihin virkoihin nimitettäväksi esitettäviä koskisivat samat velvollisuudet ilmoittaa sidonnaisuuksistaan kuin valtion ylimpiä virkamiehiä valtion virkamieslain mukaisesti.

Pykälän 1 momentin mukaan kansliapäällikön, esittelijän tai linnanvoudin virkaan nimitettäväksi esitettävän henkilön olisi ennen nimitystä annettava selvitys elinkeinotoiminnastaan, omistuksistaan yrityksissä ja muusta varallisuudestaan sekä kyseiseen virkaan kuulumattomista tehtävistään, jäljempänä 20 §:ssä tarkoitetuista sivutoimista ja muista sidonnaisuuksistaan, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa hänen edellytyksiään hoitaa täytettävänä olevan viran tehtäviä. Selvityksen sisältö vastaisi valtion virkamieslaissa valtion ylimmillä virkamiehiltä vaadittavan selvityksen sisältöä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momentissa tarkoitettu selvitysvelvollisuus koskemaan myös henkilöä, joka lain 11 §:n

1 momentin nojalla nimitetään hoitamaan 1 momentissa tarkoitettuun virkaan kuuluvia tehtäviä. Selvitysvelvollisuus tulisi sovellettavaksi esimerkiksi sijaisuusjärjestelytapauksissa.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 ja 2 momenteissa tarkoitettuihin virkoihin ja tehtäviin nimitettyjen virkamiesten olisi ilmoitettava viivytyksettä 1 momentissa tarkoitettuihin tiedoissa tapahtuneet muutokset ja niissä havaitut puutteet sekä myös muutoin annettava vastaava selvitys kanslian sitä pyytäessä. Säännöksellä varmistettaisiin tietojen ajan tasaisuus.

Kanslialle annetut henkilön taloudellista asemaa koskevat tiedot olisivat 3 momentin mukaan salassa pidettäviä.

Velvollisuus antaa pykälässä tarkoitettu selvitys koskisi presidentin nimittämistoimivaltaan kuuluvien virkoihin nimitettäväksi esitetyjä henkilöitä. Kansliasäännössä voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä selvityksen antamisesta. Sidonnaisuusselvityksen pyytäminen kuuluisi kanslialle, jolle selvitykset tulisi antaa.

10 §. Pykälässä säädettäisiin viranhoitamisen kannalta keskeisten terveydellisten edellytysten selvittämisestä. Säännös olisi nykytilaan nähden uusi mutta se vastaisi sisällöltään valtion virkamieslain vastaavaa säännöstä.

Pykälän 1 momentin mukaan virkaan nimittämisen edellytyksenä olisi, että virkaa hakenut henkilö antaa pyydettyä kanslialle tehtävän hoidon kannalta tarpeellisia terveydellisiä tietoja sekä osallistuu lisäksi tarvittaessa asian selvittämiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Virkaa hakeva voitaisiin velvoittaa toimittamaan myös huumausainetestiä koskeva todistus yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 7 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa virkaan nimittämisen edellytyksenä. Tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuneet kustannukset korvattaisiin valtion varoista.

Pykälässä luetellut toimenpiteet terveydellisten edellytysten selvittämiseksi olisivat samansisältöiset kuin valtion virkamieslaissa. Terveydellisiä edellytyksiä on pidettävä täyttävänä olevan viran tehtävien hoitamisen kannalta olennaisena seikkana, jonka perusteella voidaan ennakoita selviytymistä tehtä-

vistä tulevaisuudessa. Säännöksellä turvattaisiin nykyistä paremmat edellytykset ennen nimittämistä varmistua virkaan nimitettäväksi esitetyn henkilön työkyvystä. Tarve selvityksen pyytämiseen harkittaisiin jokaisessa nimitystilanteessa erikseen. Käytännössä pyynnön esittäisi kanslia, jolle tiedot ja todistukset terveydellisistä edellytyksistä annettaisiin. Selvityksen ja tietojen antamisen sekä tutkimuksiin ja tarkastuksiin osallistumisen tulisi olla tarpeen tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi. Virkamiesten osalta vastaavista selvityksistä säädettäisiin 21 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentti koskisi vastaavasti määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämistä. Säännös vastaisi myös tältä osin valtion virkamieslakia.

11 §. Pykälässä säädettäisiin määräajaksi nimittämisestä.

Pykälän 1 momentin mukaan virkamieheksi voitaisiin nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta. Virkamies nimitettäisiin tällöin virkasuhteeseen. Momentti vastaisi voimassa olevan lain 9 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan virkaan voitaisiin nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos viran luonteeseen tai kanslian toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 9 §:n 2 momenttia. Säännöksen perusteella voitaisiin pysyvään virkaan nimittää määräajaksi momentissa mainituilla perusteilla. Kansliapäällikkö ja esittelijät nimitettäisiin lähtökohtaisesti aina presidentin toimikaudeksi. Presidentin sekä kansliapäällikön ja esittelijöiden välillä katsotaan olevan erityinen luottamussuhde, ja virkaan astuvan presidentin tulisi aina voida itse nimittää lähimmät virkamiehensä. Sekä mainittujen virkojen luonne että kanslian toiminta edellyttävät näin ollen kansliapäällikön ja esittelijöiden virkoihin nimittämistä määräajaksi. Sen sijaan linnanvoudin katsotaan kanslian hallinnosta vastaavana virkamiehenä edustavan kanslian ylimmässä johdossa jatkuvuutta, mistä johtuen linnanvoudin virkaan ei lähtökohtaisesti nimitettäisi määräajaksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin menettelystä nimitettäessä virkamies määräajaksi. Nimittämiskirjasta tulisi ilmetä määräaikaisuuden peruste, jos virkamies nimitetään 1 tai 2 momentin nojalla määräajaksi. Säännös olisi uusi ja se vastaisi valtion virkamieslain vastaavaa säännöstä. Määräaikaisuuden ilmoittamisvelvollisuudella pyrittäisiin estämään perusteettomien määräaikaisten nimitysten tekemistä. Ehdotetun 3 momentin mukaan virkamies olisi nimitettävä koko määräaikaisuuden perusteena olevaksi ajaksi, jollei erityisestä syystä toisin päätetä. Säännös vastaisi valtion virkamieslakia.

12 §. Pykälässä säädettäisiin koeajasta. Pykälä vastaisi nykyisen lain 10 §:ää. Virkamiehestä nimitettäessä voitaisiin 1 momentin mukaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävä koeajan aikana purkaa sekä kanslian että virkamiehen puolelta. Purkaminen ei kuitenkaan saisi tapahtua jäljempänä 13 §:ssä tarkoitetuilla tai muuten epäasiallisilla perusteilla.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin mukaista koeaikaa ei voitaisi määrätä, jos virkamiehen nimittäminen kuuluu presidentille. Koeaika ei näin ollen tulisi kyseeseen kansliapäällikön, linnanvoudin eikä esittelijöiden kohdalla.

3 luku **Yleiset velvollisuudet ja oikeudet virkasuhdeasioissa**

13 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiesten yhdenvertaisesta kohtelusta. Kaikkia kanslian palveluksessa olevia virkamiehiä tulisi kohdella tasapuolisesti, jollei siitä poikkeaminen ole virkamiesten tehtävät ja asema huomioon ottaen perusteltua. Säännöksessä viitattaisiin naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettuun lakiin sekä yhdenvertaisuuslakiin, joissa säädetään tarkemmin syrjäntäkielloista. Mainittuja lakeja sovellettaisiin virkaan nimittämiseen ja virkamiesten palvelussuhteisiin. Lakeihin sisältyvät lisäksi säännökset välittömän ja välillisen syrjinnän kielloista, eri asemaan asettamisen oikeuttamisperusteista sekä syrjäntäasian käsittelyyn soveltuvista oikeussuojakeinoista.

14 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiesten yhdistymisvapaudesta. Virkamiehestä ei saisi kieltää liittymästä eikä kuulumasta yhdistykseen eikä painostaa tätä liittymään johonkin yhdistyksen tai kieltää siitä eroamasta. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 12 §:ää ja se olisi yhdenmukainen valtion virkamieslain vastaavan sääntelyn kanssa. Työnantajavirkamiesten yhdistymisvapauden rajoituksista säädettäisiin jäljempänä 18 §:ssä.

15 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta huolehtia siitä, että virkamiehelle annetaan virkasuhteesta johtuvat edut ja oikeudet sellaisena kuin ne hänelle kuuluvat. Säännös vastaisi nykyisen lain 13 §:ää ja valtion virkamieslain sääntelyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin palkkatodistuksen antamisesta. Kanslian olisi annettava virkamiehelle tämän pyynnöstä viivytyksettä palkkatodistus, josta ilmenevät palkan suuruus ja sen määräytymisperusteet. Säännös olisi uusi, mutta se vastaisi valtion virkamieslain vastaavaa säännöstä ja kansliassa nykyisin noudatettavaa käytäntöä antaa virkamiehelle pyynnöstä palkkatodistus.

16 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiehen virantoimittamisvelvollisuudesta sekä käyttäytymisvaatimuksista. Pykälän 1 momentin mukaan virkamiehen olisi suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen olisi myös noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Pykälän 2 momentin mukaan virkamiehen olisi käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Säännös vastaisi kokonaisuudessaan voimassa olevan lain 14 §:ää ja se olisi yhdenmukainen valtion virkamieslain vastaavan säännöksen kanssa.

17 §. Pykälässä olisi yleissäännös, jonka mukaan virkamies ei saa vaatia, hyväksyä tai ottaa vastaan taloudellista tai muuta etua, jos se heikentää luottamusta virkamieheen tai kansliaan. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 15 §:ää. Säännös olisi yhteydessä toisaalta hallintolaisissa säädettyihin virkamiehen esteellisyyksiperusteisiin sekä toisaalta rikoslain lahjuksen antamista ja ottamista ja lahjusrikkomusta koskeviin rangaistussäännöksiin sekä rikoslain virkarikossäännöksiin. Rikoslaisissa kriminalisoidaan lahjan ja muun edun vastaanottaminen ja antaminen tietyissä

olosuhteissa. Pykälän sanamuoto vastaisi pitkälti lahjusrikkomuksen tunnusmerkistöä. Ehdotettu pykälä voisi kuitenkin tulla sovellettavaksi, vaikka lahjusrikkomuksen tunnusmerkistö ei vielä täyttyisikään.

Ehdotettu säännös vastaa valtion virkamieslain sääntelyä, joten kanslian virkamiesten menettelyn asianmukaisuutta etuuden vastaanottamistilanteessa tulisikin arvioida samalla tavoin kuin muiden valtion virkamiesten osalta.

18 §. Pykälässä säädettäisiin kanslian työnantajavirkamiesten yhdistymisvapauden rajoituksista. Säännöksellä estettäisiin intressiristiriitojen syntymistä työnantajavirkamiesten aseman ja hänen yhdistystoimintansa välille. Säännös koskisi vain sellaisia yhdistyksiä, joiden toimintaan osallistuminen voisi aiheuttaa intressiristiriidan ja vain sellaisia tehtäviä, joissa intressiristiriitä voisi muodostua. Tällainen tehtävä voisi olla toimiminen yhdistyksen puheenjohtajana, hallituksen jäsenenä tai muussa tehtävässä, jossa toimitaan neuvottelija- ja sopijapuolena virkaehtosopimusasioissa tai vastaavissa asioissa. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 16 §:ää ja valtion virkamieslain sääntelyä. Virkamiehistä, joiden tehtäviin kuuluu edustaa työnantajaa, säädettäisiin ehdotetun 46 §:n 2 momentin mukaan kansliasäännössä.

19 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiehen vaitiolovelvollisuudesta. Nykyisen säännöksen mukaan virkamies ei saa käyttää hyödykseen eikä luvatta ilmaista virkamiesasemaansa tietoon saamaansa seikkaa, joka on erikseen säädetty tai määrätty salassa pidettäväksi tai joka koskee toisen terveydentilaa taikka jota asian laadun vuoksi ei muutoin ilmeisesti saa ilmaista.

Esityksessä ehdotetaan nykysäännöstä muutettavaksi siten, että virkamiehen vaitiolovelvollisuuden osalta viitattaisiin viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999). Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain ohella virkamies voi olla vaitiolovelvollinen myös muun lain perusteella. Säännös vastaisi valtion virkamieslaissa säädettyä.

20 §. Pykälässä säädettäisiin sivutoimesta, sivutoimiluvasta sekä sivutoimi-ilmoituksesta. Sääntely vastaisi näiltä osin voimassa olevan lain 18 §:ää. Lisäksi säädettäisiin

siin sivutointa koskevan ilmoituksen tai lupahakemuksen yhteydessä esitettyjen välimiesoikeusriidan asianosaisia koskevien tietojen salassa pidosta.

Pykälän 1 momentin mukaan virkamies ei saisi ottaa vastaan eikä pitää sivutointa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien hoitamiseen, ellei kanslia hakemuksesta myönnä hänelle siihen lupaa. Sivutoimen hoitaminen työajalla olisi näin ollen luvanvaraista. Sivutoimilupa voitaisiin antaa myös määräajaksi tai rajoitettuna. Sivutoimilupa voitaisiin myös peruuttaa, kun siihen on syytä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sivutoimiluvan myöntämistä koskevassa harkinnassa huomioon otettavista seikoista. Virkamies ei saisi tulla sivutoimen vuoksi esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saisi vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata kanslian tehtävien asianmukaista hoitamista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sivutoimi-ilmoituksesta. Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta tehtävästä virkamiehen olisi tehtävä ilmoitus. Kyseeseen tulisivat sivutoimet, joiden hoitamiseen ei käytetä työaikaa. Tällaisen sivutoimen kanslia voisi kieltää 2 momentissa mainituin perustein.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin sivutoimen määritelmästä. Sivutoimella tarkoitettaisiin virkaa sekä palkattua työtä ja tehtävää, joista virkamiehellä on oikeus kieltäytyä, samoin kuin ammattia, elinkeinoa ja liikettä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin sivutoimen harjoittamista koskevan ilmoituksen tai lupahakemuksen yhteydessä esitetyt tiedot välimiesoikeusriidan asianosaisista salassa pidettäväksi. Pykälän 5 momentin säännös olisi uusi, mutta se vastaisi sisällöltään valtion virkamieslain 18 §:n 5 momenttia. Sivutoimilupahakemus ja -ilmoitus sekä niiden yhteydessä esitetyt asiakirjat ovat pääsääntöisesti julkisia. Välimiesmenettelyn kannalta tämä on ongelmallista, koska menettelyn eräänä tavoitteena on turvata asianosaisille sopimusvapauteen kuuluva mahdollisuus ratkaista riitansa ilman julkisuutta. Sekä kansainvälinen käytäntö että välimiesmenettelyn periaatteet puoltavat sitä, ettei tieto riidan asianosaisista tule julkisuuteen muutoin kuin jos välimiesriidan asianosaiset niin haluavat.

21 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiehen velvollisuudesta antaa tehtävän hoitamisen terveydellisiä edellytyksiä koskevia tietoja.

Voimassa olevan kansliain 19 §:n 1 momentin mukaan virkamies on velvollinen asianomaisen viranomaisen pyynnöstä antamaan tälle tehtävän hoitamisen terveydellisiä edellytyksiä koskevia tietoja. Virkamies voidaan myös määrätä hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on tarpeen tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi.

Nykyistä sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä säädettäisiin toimivalta velvoittaa kanslian virkamies toimittamaan huumausainetestiä koskeva todistus yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 8 §:ssä säädetyllä tavalla. Muutos olisi yhdenmukainen ehdotetun 10 §:n kanssa. Sääntely vastaisi valtion virkamieslain mukaista sääntelyä virkamiehen velvollisuudesta antaa tietoja terveydentilastaan. Tietojen antaminen rajoittuisi tehtävän hoidon kannalta välttämättömiin tietoihin. Määräysvalta tarkastuksiin ja tutkimuksiin rajoittuisi niihin, jotka ovat välttämättömiä tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin perusteella määräytyistä tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvat välittömät kustannukset suoritettaisiin valtion varoista.

22 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiehen siirtämisestä. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 20 §:ää. Virkamies voitaisiin siirtää työskentelemään muun työnantajan kuin kanslian palveluksessa, jos siirto parantaa virkamiehen edellytyksiä virkatehtävien suorittamiseen tai edistää virkamiehen palvelusuhteen jatkumista tai virkamiehen työllistymistä ja jos vastaanottava työnantaja ja virkamies ovat antaneet siirtoon suostumuksensa. Virkamies olisi tämän määräajan virkasuhteessa kansliaan.

4 luku **Virkavapaus**

23 §. Pykälässä säädettäisiin virkavapaudesta. Kanslian virkamies voisi olla virkavapaana, eli hän voisi keskeyttää työnteon virkasuhteen säilyessä, joko suoraan lain nojalla tai hakemuksen perusteella.

Pykälän 1 momentin mukaan virkamies saisi keskeyttää työnteon, jos nimittävä viranomainen, eli tasavallan presidentti tai kanslia, hakemuksesta myöntää hänelle virkavapauden tai jos hän on suoraan lain nojalla virkavapaana. Työnteon keskeyttämisestä muilla perusteilla olisi voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Virkavapaus voitaisiin myöntää myös hakemuksetta, jos virkamies ei ole voinut hakea virkavapautta ennen työnteon keskeyttämistä tai jos keskeyttämisen syystä on muutoin saatu riittävä selvitys. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 21 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin virkavapaudesta suoraan lain nojalla. Kanslian virkamies olisi virkavapaana suoraan lain nojalla sen ajan, jonka hän on kansanedustajana, valtioneuvoston jäsenenä tai Suomesta valittuna Euroopan parlamentin edustajana taikka suorittamassa palvelusta asevelvollisena. Lisäksi säännöksessä todettaisiin, että muutoin virkavapauden myöntäminen olisi nimittävän viranomaisen harkittavissa, jollei joiltakin osin erikseen toisin säädetä tai määrätä taikka virkaehtosopimuksessa toisin sovi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta myöntää virkavapaus osittaisena. Virkavapaalla oleva virkamies voitaisiin lisäksi suostumuksensa perusteella erityisestä syystä määrätä suorittamaan joitakin virkatehtäviä. Virkavapaussääntely vastaisi sisällöltään valtion virkamieslain vastaavaa sääntelyä.

24 §. Pykälässä säädettäisiin lääkärintodistuksen ja muun sairautta koskevan todistuksen esittämisvelvollisuudesta. Säännös vastaisi valtion virkamieslain vastaavaa säännöstä. Pykälän 1 momentin mukaan virkamiehen olisi virkavapautta hakiessaan todistettava sairautensa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisen päivärahan hakemista varten vahvistetun kaavan mukaisella lääkärintodistuksella, terveyskeskuksen terveydenhoitajan antamalla todistuksella taikka kanslian osoittaman terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan antamalla todistuksella. Virkamies voisi todistaa sairautensa myös muulla kanslian hyväksymällä luotettavalla tavalla, jos sairaus kestää enintään kolme vuorokautta. Yli viisi vuorokautta kestävä sairaus olisi kuitenkin

todistettava edellä säännöksessä tarkoitettulla lääkärintodistuksella.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta säätää kansliasäännöissä lievennyksiä sairauden todistamisvelvollisuuteen. Tämänkaltaisen tilanne voisi olla esimerkiksi laaja epidemia.

25 §. Pykälässä säädettäisiin muun valtion virkamiehen virkavapaudesta hänen ollessaan nimitettynä kanslian virkamieheksi määrääjän. Pykälän 1 momentin mukaan valtion virkamies, joka nimitetään määrääjäksi kansliaan, on virkavapaa virasta, johon hänet on nimitetty, sen ajan, jonka hän on kanslian palveluksessa. Pykälän 2 momentin mukaan virkavapausäännös ei kuitenkaan koskisi eduskunnan virkamiehiä. Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 22 §:ää. Eduskunnan virkamiehiä ovat eduskunnan virkamiehistä annetun lain soveltamisalaan kuuluvat virkamiehet.

5 luku **Varoitus ja virkasuhteen päättäminen**

26 §. Pykälässä säädettäisiin varoituksen antamisesta. Nimittävä viranomaisena voisi antaa kirjallisen varoituksen virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 23 §:ää ja vastaavaa virkamieslain säännöstä.

27 §. Pykälässä säädettäisiin virkasuhteen irtisanomisesta tietyn irtisanomisajan kuluttua. Irtisanominen virkamiehestä johtuvasta syystä olisi mahdollista vain erityisen painavasta syystä. Pykälässä lueteltaisiin perusteet, joita ei ainakaan pidettäisi erityisen painavana syynä irtisanomiselle. Sääntely olisi yhdenmukainen valtion virkamieslain kanssa.

Pykälän 1 momentin mukaan virkasuhde voitaisiin molemmin puolin irtisanoa päättämään tietyn irtisanomisajan kuluttua tai, jos niin on sovittu, irtisanomisaikaa noudattamatta. Säännös olisi samansisältöinen kuin nykyisen lain 24 §:n 1 momentti.

Pykälän 2 momentissa rajoitettaisiin nimitävän viranomaisen irtisanomisoikeutta virkamiehestä johtuvasta syystä. Irtisanomisen perusteena olevan virkamiehestä johtuvan syyn tulisi olla erityisen painava. Pykälässä lueteltaisiin esimerkkejä syistä, joita ei aina-

kaan pidettäisi irtisanomiseen oikeuttavalla tavalla erityisen painavana. Tällaisia olisivat 2 momentin 1 kohdan mukaan virkamiehen sairaus, vika tai vamma, paitsi jos siitä on ollut seurauksena virkamiehen työkyvyn olennainen ja pysyvä heikentyminen ja virkamiehellä on sen perusteella oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Irtisanomiseen oikeuttavana erityisen painavana syynä ei pidettäisi 2 momentin 2 kohdan mukaan virkamiehen poliittisia, uskonnollisia tai muita mielipiteitä taikka hänen osallistumisestaan yhteiskunnalliseen tai yhdistystoimintaan. Säännös vastaisi edellä mainittujen syiden osalta voimassa olevaa 24 §:n 2 momentin säännöstä. Edelleen virkamiehestä johtuvana erityisen painavana syynä irtisanomiselle ei voitaisi pitää 2 momentin 3 kohdan mukaan virkamiehen osallistumista virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaisteluun. Viimeksi mainittu olisi nykyiseen säännökseen verrattuna uusi, mutta se vastaisi valtion virkamieslain sääntelyä.

Kanslian virkamiesten työtaisteluoikeudesta säädetään nykyisin pelkästään kanslalain 56 §:ssä. Esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi kanslian virkamiesten työtaisteluoikeutta koskevaa sääntelyä. Kanslalaisissa säädettäisiin sallituista työtaistelutoimenpiteistä sekä niiden rajoituksista nykyistä laajemmin. Koska myös kanslian virkamiehet voivat osallistua työtaistelutoimenpiteisiin ottaen huomioon työtaisteluoikeuden erityiset presidentintoimen hoitamisen turvaamista koskevat rajoitukset, osallistumista virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella toimeenpantuun työtaistelutoimenpiteeseen ei voitaisi pitää syynä virkamiehen irtisanomiselle.

Pykälän 3 momentin mukaan irtisanominen olisi tehtävä kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut kanslian tietoon.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nimitävän viranomaisen irtisanomisoikeuden rajoittamisesta sopimuksella. Jos irtisanomisoikeutta on sopimuksella rajoitettu, voisi irtisanomisoikeutta käyttää vain sopimuksessa mainituille perusteille.

Pykälän 5 momentissa kiellettäisiin virkamiehen irtisanominen raskauden johdosta. Raskaana olevan virkamiehen irtisanomisen

katsottaisiin johtuvan raskaudesta, jollei irtisanomiselle näydetä muuta perustetta. Irtisanominen ei olisi sallittua myöskään erityisäitiysloman, äitiysloman, isyysloman tai vanhempainloman aikana eikä myöskään nimitävän viranomaisen saatua tietää virkamiehen olevan raskaana tai käyttävän edellä mainittua oikeuttaan. Virkamiehen palvelussuhteen irtisanominen mainitun loman tai hoitovapaan alkaessa tai aikana olisi myös kielletty. Säännös olisi näiltä osin samansisältöinen kuin nykyisessä laissa.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan määräajaksi nimetyn virkamiehen virkasuhteen päättymisestä ilman irtisanomista, kun määräaika on kulunut loppuun, jollei virkasuhde irtisanomisen johdosta ole päättynyt sitä ennen.

28 §. Pykälässä säädettäisiin tasavallan presidentin nimittämien virkamiesten irtisanomisperusteista. Nykyisen lain 25 §:n mukaan presidentti voi irtisanoa nimittämänsä virkamiehen, kun siihen on syytä, ja määrätä virkasuhteen päättymään välittömästi tai ilmoitettuna määräpäivänä. Presidentin nimittämien virkamiesten irtisanomissuojaa on näin ollen väljempi kuin muilla kanslian virkamiehillä.

Valtion ylimpien virkamiesten irtisanomisperusteista säädetään valtion virkamieslaissa siten, että virkamiehen irtisanominen on mahdollista, kun siihen on viran luonne huomioon ottaen hyväksyttävä ja perusteltu syy. Kyseinen irtisanomisperuste koskee valtion virkamieslain 26 §:n mukaan valtioneuvoston oikeuskansleria ja apulaisoikeuskansleria, puolustusvoimain komentajaa, valtiosihteeriä, valtios sihteeriä kansliapäällikkönä, kansliapäällikköä, alivaltios sihteeriä ja osastopäällikköä sekä näitä virka-asemaltaan vastaavia ministeriön virkamiehiä, eräitä valtioneuvoston asetuksella säädettyjä virastojen päälliköitä sekä ministerin erityisavustajaa.

Esityksessä ehdotetaan, että presidentin nimittämien virkamiesten irtisanomissuojaa muutettaisiin vastaamaan edellä lueteltujen valtion ylimpien virkamiesten irtisanomissuojaa. Tasavallan presidentti voisi irtisanoa kansliain nojalla nimittämänsä virkamiehen, kun siihen on viran luonne huomioon ottaen hyväksyttävä ja perusteltu syy. Ehdotettu säännös tarkentaisi nykyistä presidentin

nimittämien virkamiesten irtisanomisperustetta.

Irtisanomisperuste koskisi presidentin nimittämiä kanslian virkamiehiä, eli kansliapäällikköä, esittelijöitä ja linnanvoutia. Kansliapäällikkö ja esittelijät toimivat presidentin lähimpinä neuvonantajina. Linnanvouti puolestaan vastaa kanslian hallinnosta ja toiminnan tuloksellisuudesta. Presidentin nimittämien virkamiesten asema ja valtuudet edellyttävät erityistä luottamusta tasavallan presidentin ja lähimpien virkamiesten välillä. Tämän vuoksi presidentillä tulisi jatkossakin olla mahdollisuus lähimpien virkamiestensä irtisanomiseen muita kanslian virkamiehiä väljemmin perustein. Nykytilaan nähden irtisanomisperustetta kuitenkin täsmennettäisiin siten, että irtisanomiseen tulisi olla hyväksyttävä ja perusteltu syy. Ehdotettu säännös vastaisi näin valtion virkamieslain vastaavaa ylimpien virkamiesten irtisanomisperusteita koskevaa säännöstä.

Esityksen mukaan presidentti ei enää jatkossa määräisi virkasuhdetta päättymään välittömästi tai ilmoitettuna määräpäivänä. Ehdotetun pykälän nojalla irtisanotun virkamiehen osalta noudatettaisiin vastaavia irtisanomisaikoja kuin muidenkin virkamiesten kohdalla. Pykälän perusteella irtisanottu virkamies voitaisiin kuitenkin pidättää virantoimituksesta 42 §:ssä mainituilla perusteilla. Tasavallan presidentin nimittämän virkamiehen virkasuhde voisi päättyä myös purkamisen johdosta 35 §:ssä säädettävillä perusteilla.

29 §. Pykälässä säädettäisiin taloudellisista ja tuotannollisista eli kollektiivisista irtisanomisperusteista. Pykälän 1 momentin mukaan nimittävällä viranomaisella olisi oikeus irtisanoa virkamies, jos virkamiehen tehtävät tai kanslian mahdollisuudet tarjota virkamiehelle tehtäviä suoritettavaksi olennaisesti ja muutoin kuin tilapäisesti vähenevät.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin ne perusteet, jotka eivät oikeuttaisi irtisanomiseen kollektiivisella perusteella. Perusteet olisivat samat kuin valtion virkamieslaissa.

Momentin 1 kohdan mukaan perustetta irtisanomiseen ei olisi, kun irtisanomista on edeltänyt tai seurannut uuden henkilön ottaminen samankaltaisiin tehtäviin eikä kanslian toimintaedellytyksissä ole vastaavana aikana tapahtunut muutoksia. Momentin 2 kohdan

mukaan perustetta irtisanomiseen ei olisi, kun irtisanomisen syyksi ilmoitetut tehtävien uudelleenjärjestelyt eivät tosiasiallisesti vähennä tarjolla olevia tehtäviä tai muuta tehtävien laatua. Edelleen momentin 3 kohdan mukaan irtisanomiseen ei olisi perustetta myöskään silloin, kun irtisanomisen syyksi on ilmoitettu kone- tai laitehankinnat, mutta virkamies olisi ammattitaitoonsa nähden voitu tai voitaisiin kouluttaa näiden koneiden ja laitteiden käyttämiseen. Ehdotetun momentin 4 kohdan mukaan irtisanomiselle ei olisi perustetta silloin, kun irtisanomisen syyksi on ilmoitettu henkilöstön vähentämisestä aiheutuva kustannussäästö, mutta tämä säästö on niin vähäinen, ettei sitä voida pitää työnantajan ja virkamiehen olosuhteet huomioon ottaen irtisanomisen todellisena syynä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin uudelleen sijoittamisen ja koulutuksen vaikutuksesta irtisanomiseen. Virkamiestä ei voitaisi irtisanoa 1 momentissa säädetyistä syistä, jos virkamies voidaan kansliassa ammattitaitoonsa ja kykyynsä nähden kohtuudella sijoittaa uudelleen tai kouluttaa uusiin tehtäviin.

Pykälän 4 momentissa viitattaisiin irtisanomissuojan osalta 27 §:n 4 ja 5 momentissa säädettyyn. Mainituissa lainkohdissa säädetyt irtisanomisoikeuden rajoitukset koskisivat myös tässä pykälässä tarkoitettuja irtisanomisperusteita.

30 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nimittävän viranomaisen ja virkamiehen mahdollisuudesta sopia virkasuhteen päättymisestä irtisanomisen johdosta välittömästi. Lisäksi säädettäisiin virkamiehen oikeudesta irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin irtisanomisen peruuttamisesta. Nimittävä viranomainen voisi peruuttaa irtisanomisen ennen irtisanomisajan loppuun kulumista. Edellytyksenä olisi, että virkamies antaa menettelyyn suostumuksensa. Vastaavasti virkamies saisi peruuttaa irtisanoutumisensa ennen irtisanomisajan loppuun kulumista, jos nimittävä viranomainen antaa siihen suostumuksensa.

Pykälä vastaisi nykyisen kansliain 27 §:ää ja valtion virkamieslain sääntelyä.

31 §. Pykälässä säädettäisiin lomautuksen vaikutuksesta irtisanomiseen.

Pykälän 1 momentin mukaan lomautetulla virkamiehellä olisi muutoin noudatettavasta irtisanomisajasta riippumatta oikeus irtisanoa virkasuhde päättymään milloin tahansa lomautusaikana. Tätä oikeutta hänellä ei kuitenkaan olisi viimeisen viikon aikana ennen lomautuksen päättymistä, jos lomautuksen päättymisaika on jo hänen tiedossaan.

Pykälän 2 momentin mukaan virkamies olisi oikeutettu myös lomautuksen ajalta saamaan irtisanomisajan palkan, jos kanslia irtisanoo virkamiehen ennen lomautuksen päättymistä. Irtisanomisajan palkkaan ei kuitenkaan olisi oikeutta, jos irtisanominen on muutoksenhaun johdosta kumottu.

Pykälän 3 momentti olisi uusi voimassa olevaan lakiin nähden. Milloin lomauttaminen on tullut voimaan virkamiehen saamatta hyväkseen virkasuhteen lakkaamista koskevaa irtisanomisaikaa ja toistaiseksi voimassa oleva lomauttaminen on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 200 kalenteripäivää, lomautetulla virkamiehellä olisi virkasuhteen irtisanoessaan oikeus saada korvaus irtisanomisajan palkan menetyksestä samalla tavalla kuin kanslian irtisanoessa virkasuhteen, jollei kanslia viikon kuluessa irtisanomisen toimittamisesta tarjoa virkamiehelle työtä.

Pykälän 3 momentin tavoitteena on säännellä virkasuhteen päättymistilannetta pitkään jatkuneen lomautuksen aikana lähtökohtaisesti samalla tavoin riippumatta siitä, onko kanslia irtisanonut virkasuhteen tuotannollisesta tai taloudellisesta syystä taikka onko virkamies itse päättänyt irtisanoa virkasuhteen. Ehdotettua säännöstä sovellettaisiin niissä tilanteissa, joissa lomautus on jatkunut yhtäjaksoisesti vähintään 200 kalenteripäivää. Virkamiehen oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen määräytyisi virkasuhteessa sovellettavan irtisanomisajan mukaan.

Ehdotettu pykälä olisi sisällöltään yhdenmukainen valtion virkamieslain vastaavan säännöksen kanssa.

32 §. Pykälässä säädettäisiin irtisanomisajasta. Pykälässä todettaisiin pääsääntö, jonka mukaan irtisanomisajasta voidaan sopia. Irtisanomisaika voisi pykälän 1 momentin mukaan olla tällöin enintään kuusi kuu-

kautta. Käytännössä irtisanomisajat määräytyvät virkaehtosopimuksella. Jos kuitenkin sovitaan palvelussuhteen ehdoista, irtisanomisajan pituudeksi voidaan sopia enintään kuusi kuukautta.

Pykälän 2 momentin mukaan voitaisiin irtisanomisaika sopimuksessa määrätä nimittävälle viranomaiselle sitä aikaa pidemmäksi, jota virkamiehen on noudatettava irtisanomisaikaan virkasuhteen. Nimittävän viranomaisen irtisanomisaikaa ei voisi sopia virkamiehen irtisanomisaikaa lyhyemmäksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin irtisanomisaajoista nimittävän viranomaisen irtisanoessa virkasuhteen, jos niistä ei ole muuta sovittu. Irtisanomisajat vastaisivat valtion virkamieslaissa säädettyjä irtisanomisaikoja. Irtisanomisajan soveltamisen edellytyksenä olisi, että palvelussuhde valtioon on jatkunut keskeytyksittä. Palvelussuhteen pituutta laskettaessa otettaisiin näin ollen huomioon palvelussuhde sekä kansliassa että muussa valtion virassa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin irtisanomisaajoista virkamiehen irtisanoutuessa, jos sopimusta irtisanomisajasta ei ole tehty. Virkamiehen irtisanoutuessa noudatettaisiin pääsääntöisesti yhden kuukauden irtisanomisaikaa. Jos palvelussuhde on kuitenkin jatkunut keskeytyksittä yhteensä enintään vuoden, noudatettaisiin kuitenkin 14 päivän irtisanomisaikaa, ja jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksittä yhteensä yli kymmenen vuotta, kahden kuukauden irtisanomisaikaa. Pykälä vastaisi valtion virkamieslain vastaavaa sääntelyä.

33 §. Pykälässä säädettäisiin virkasuhteen muuttamisesta osa-aikaiseksi. Kanslia voisi muuttaa virkasuhteen osa-aikaiseksi irtisanomisajan päättymisestä lukien niillä perusteilla, joilla virkasuhde voitaisiin 29 §:n 1 momentin nojalla irtisanoa. Säännös vastaisi valtion virkamieslain vastaavaa sääntelyä.

34 §. Pykälässä säädettäisiin kanslian velvollisuudesta tarjota tehtäviä irtisanotulle entiselle kanslian virkamiehelle. Pykälän 1 momentin mukaan, milloin virkamies on irtisanottu muista kuin virkamiehestä johtuvista syistä ja kanslia 24 kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä tarvitsee työvoimaa samoihin tai samanlaisiin tehtäviin, tulisi kanslian tiedustella paikalliselta työvoima-

viranomaiselta, onko entisiä virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä, ja myönteisessä tapauksessa tarjota tehtävää tai virkaa, johon nimittää muu kuin tasavallan presidentti, ensi sijassa näille entisille kelpoisuusvaatimukset täyttävälle virkamiehelle. Virka saataisiin tällöin täyttää sitä haetavaksi julistamatta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kanslialle velvollisuus korvata virkamiehelle aiheutunut vahinko, jos kanslia on tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyönyt 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden täyttämisen.

Säännös olisi nykytilaan nähden uusi mutta se vastaisi sisällöltään valtion virkamieslain vastaavaa sääntelyä. Pykälää ei kuitenkaan sovellettaisi niihin virkoihin ja tehtäviin, joissa nimitystoimivalta on presidentillä.

35 §. Pykälässä säädettäisiin virkasuhteen purkamisesta. Virkasuhde olisi purettavissa heti, jos virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö virkavelvollisuuksiaan. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 31 §:ää ja vastaavaa valtion virkamieslain säännöstä.

36 §. Pykälässä säädettäisiin purkamisoikeuden raukeamisesta. Pääsääntöisesti purkamisoikeus raukeaisi kahden viikon kuluessa purkamisen aiheen tultua nimittävän viranomaisen tietoon. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 32 §:ää ja valtion virkamieslain vastaavaa säännöstä.

37 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiehen eroamisesta sekä virkasuhteen päättymisestä suoraan lain nojalla eroamisien saavuttamisen johdosta.

Kanslian virkamiesten nykyinen yleinen eroamisikä on 65 vuotta. Valtion virkamiesten yleinen eroamisikä on valtion virkamieslain mukaan 68 vuotta. Eroamisikä sääntelyn yhdenmukaistamiseksi esityksessä ehdotetaan pykälän 1 momentissa säädettäväksi kanslian virkamiesten yleiseksi eroamisikäksi 68 vuotta. Pykälän 2 momentin mukaan virkamiehen virkasuhde päättyisi ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättämistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiansä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen vaihtokäytännön virkasuhteen jatkumiseen. Kun virkamiehelle on virkasuhteen perusteella

myönnetty täysi työkyvyttömyyseläke toistaiseksi, virkasuhde lakkaisi ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamiehen oikeus sairausajan palkan saamiseen on päättynyt tai, jos kanslia on saanut työkyvyttömyyseläkepäätöksestä tiedon myöhemmin, tiedoksisaanntikuukauden päättyessä.

Ehdotettu 3 momentti olisi voimassa olevaan lakiin verrattuna uusi mutta samansisältöinen kuin valtion virkamieslain vastaava säännös. Säännös selkeyttäisi tilannetta silloin, kun virkamiehelle on myönnetty täysi työkyvyttömyyseläke, mutta hän ei suostu irtisanoutumaan. Toisaalta säännöksellä ehkäistäisiin eläkkeen ja sairausajan palkan päällekkäisyys ja vähennettäisiin tarvetta takaisinperintään.

6 luku **Lomauttaminen ja virantoimituksesta pidättäminen**

38 §. Pykälässä säädettäisiin lomauttamisen perusteista. Virkamiehen lomauttaminen olisi 1 momentin mukaan mahdollista, jos virkamies voitaisiin 29 §:n 1 momentissa säädettyjen taloudellisten tai tuotannollisten irtisanomisperusteiden nojalla irtisanoa. Virkamiehen lomauttamisessa noudatettaisiin 14 päivän ilmoitusaikaa. Virkamiehen virantoimitus ja palkanmaksu keskeytettäisiin määräjäksi tai toistaiseksi virkasuhteen muutoin pysyessä voimassa.

Virkamies voitaisiin 2 momentin mukaan lomauttaa enintään 90 päiväksi, jos virkamiehen tehtävät tai kanslian mahdollisuudet tarjota tehtäviä suoritettaviksi ovat tilapäisesti vähentyneet eikä kanslia voi kohtuudella järjestää virkamiehelle muita tehtäviä tai työnantajan tarpeisiin sopivaa koulutusta kansliassa.

Pykälän 3 momentin mukaan virkasuhteen kestäessä voitaisiin kanslian tai virkamiehen aloitteesta sopia virkamiehen lomauttamisesta yksittäisen virkamiehen ja kanslian sopimuksella. Myös virkaehtosopimuksella ja 59 §:ssä tarkoitetussa yhteistoimintamenettelyssä tehdyllä sopimuksella voitaisiin sopia lomauttamisesta toisinkin kuin pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään.

Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat voimassa olevan lain 34 §:ää. Ehdotettu 3 momentti olisi uusi ja se liittyi kanslialakiin säädettäväksi ehdotettuihin palvelussuhteen ehtojen määräytymistä koskeviin säännöksiin ja sen tarkoituksena on turvata mahdollisuus sopia joustavasti lomauttamisesta.

39 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiehen oikeuksista lomautuksen aikana. Pykälän 1 momentin mukaan virkamies olisi oikeutettu työllistymään lomautuksen aikana. Lomauttaminen ei estäisi virkamiestä ottamasta lomauttamisen ajaksi muuta työtä.

Pykälän 2 momentin mukaan virkamies säilyttäisi lomautusaikana oikeuden asua hänen käyttöönsä palvelussuhteen perusteella annetussa asunnossa. Kanslia voisi kuitenkin tärkeän syyn niin vaatiessa antaa lomautettuna olevalle virkamiehelle käytettäväksi muun soveliaan asunnon. Muuttokustannukset korvattaisiin valtion varoista.

Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 35 §:ää ja se olisi samansisältöinen kuin vastaava valtion virkamieslain säännös.

40 §. Pykälässä säädettäisiin lomautuksesta ilmoittamisesta ennen lomauttamistoimenpiteisiin ryhtymistä. Lomautuksen välttämättömyyden tultua kanslian tietoon kanslian olisi annettava lomautuksesta välittömästi ja mikäli mahdollista viimeistään kolme kuukautta ennen lomautuksen antamista ennakoilmoitus asianomaiselle luottamusmiehelle ja virkamiesyhdistykselle sekä lisäksi työvoimaviranomaisille lomautuksen kohdistuksessa vähintään 10 virkamieheen. Ennakoilmoituksessa tulisi mainita lomautuksen syy, arvioitu alkamisaika, kesto sekä lomautettavien virkamiesten arvioitu lukumäärä. Säännös olisi samansisältöinen kuin vastaava valtion virkamieslain säännös.

41 §. Pykälässä säädettäisiin lomautuksen ilmoittamismenettelystä. Pykälän 1 momentin mukaan edellä 38 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus annettaisiin virkamiehelle henkilökohtaisesti sekä asianomaiselle virkamiesyhdistykselle. Ilmoituksen tulisi sisältää tieto lomautuksen syystä, sen alkamisaika ja määräaikaisen lomautuksen kesto sekä toistaiseksi tapahtuvan lomautuksen arvioitu kesto. Kanslian olisi virkamiehen pyynnöstä annettava lomautuksesta kirjallinen todistus. Ilmoitus lomautuksesta olisi lisäksi annettava

tiedoksi asianomaiselle luottamusmiehele. Ilmoitus tulisi antaa myös työvoimaviranomaiselle, jos lomautustoimet kohdistuvat vähintään kymmeneen virkamieheen.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan olisi tapauksissa, joissa kanslialla muun syy kuin lomautuksen vuoksi ei ole lomautusaikaa kohdistuvaa palkanmaksuvelvollisuutta.

Pykälän 3 momentin mukaan kanslia voisi virkamiehen suostumuksella muuttaa lomautuksen alkamis- tai päättymisaikaa tai peruuttaa lomautuksen. Toistaiseksi lomautetulle virkamiehelle olisi työn alkamisesta ilmoitettava vähintään viikkoa ennen työn alkamista. Pykälä vastaisi valtion virkamieslain mukaisista sääntelyä.

42 §. Pykälässä säädettäisiin virantoimituksesta pidättämisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa säännöstä selkeämmin virantoimituksesta pidättämisen perusteista. Siinä otettaisiin huomioon myös kanslialakiin säädettäväksi ehdotettujen muutoksenhakusäännösten vaikutus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta pidättää virkamies virantoimituksesta. Virkamies olisi pidätettävä virantoimituksesta, kun virkamiehen irtisanomista koskeva päätös ei muutoksenhaun johdosta ole tullut lainvoimaiseksi, kun irtisanomisaika on kulunut loppuun. Korkein hallinto-oikeus voisi kuitenkin erityisestä syystä määrätä toisin, jos päätöksestä on valitettu. Virkamies tulisi pidättää virantoimituksesta myös silloin, kun hänet on pantu viralta tai virkasuhde on purettu, vaikkei päätös ole saanut lainvoimaa.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin virantoimituksesta pidättämistä koskevat perusteet, joiden käyttäminen on harkinnanvaraisinta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin virkamiehen oikeudesta irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen, kun virantoimituksesta pidättäminen on tapahtunut 2 momentin 4 kohdan nojalla.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nimitävän viranomaisen velvollisuudesta seurata virantoimituksesta pidättämisen perusteita sekä velvollisuudesta tehdä virantoimituksesta pidättämisestä tarvittaessa uusi päätös. Py-

kälän 4 momentti olisi uusi nykyiseen lakiin verrattuna ja se parantaisi virkamiehen oikeusturvaa. Virantoimituksesta pidättämisen perusteita tulisi seurata ja olosuhteiden muuttua tulisi tarvittaessa tehdä asiassa uusi päätös. Virantoimituksesta pidättämisen jatkaminen tulisi ottaa viipymättä ratkaistavaksi virkamiehen sitä vaatiessa. Lisäyksellä parannettaisiin suhteellisuusperiaatteen toteutumista virantoimituksesta pidättämisessä. Pykälä olisi sisällöltään yhdenmukainen valtion virkamieslain vastaavaan säännöksen kanssa.

7 luku **Palvelussuhteen ehdot, työrauha ja työriidat**

43 §. Esityksessä ehdotetaan kansliain virkamiesten palvelussuhteen ehtojen määrittämistä koskevia säännöksiä uudistettavaksi kokonaisuudessaan. Lakiin otettaisiin säännökset palvelussuhteen ehtojen määräytymisestä. Työtaisteluoikeutta koskevat säännökset ehdotetaan säädettäväksi siten, että ne vastaisivat sisällöltään pitkälti valtion virkaehtosopimuslain säännöksiä. Kanslian virkamiehen työtaisteluoikeus olisi kuitenkin jatkossakin rajoitetumpi kuin valtion virkaehtosopimuslain piiriin kuuluvien virkamiesten. Presidentintoimen hoitaminen olisi nykyiseen tapaan turvattava työtaistelutoimenpiteistä huolimatta.

Ehdotettu pykälä olisi kanslian virkaehtosopimusjärjestelmää koskeva perussäännös. Virkaehtosopimuksella sovittaisiin palvelussuhteen ehdoista. Sääntelyn lähtökohtana olisi sopimusvapaus. Pykälässä lueteltaisiin erikseen asiat, jotka eivät ole palvelussuhteen ehtoja ja joista näin ollen ei saisi sopia. Pykälä vastaisi näiltä osin valtion virkaehtosopimuslain mukaista sääntelyä.

Ehdotetun 1 momentin mukaan kanslian palvelussuhteen ehdoista olisi voimassa, mitä niistä virkaehtosopimuksilla sovitaan. Ehdotetut säännökset koskisivat vain virkamiesten palvelussuhteen ehtoja ja niihin sovellettavaa järjestelyä, joten niitä ei voitaisi soveltaa työsuhteessa oleviin työntekijöihin.

Pykälän 1 ja 2 momenteissa säädettäisiin myös niistä asioista, jotka eivät ole palvelussuhteen ehtoja ja joista ei näin ollen saa sopia virkaehtosopimuksin. Pykälän 1 momentin

mukaan palvelussuhteen ehtoja eivät olisi kanslian järjestysmuodon perusteet tai muu virkakoneiston järjestely, viran perustaminen tai lakkauttaminen, kanslian tehtävät tai sisäinen työnjako, työn johtaminen, työmenetelmät eikä virkasuhteen syntyminen taikka sen lakkaaminen, lukuun ottamatta irtisanomisaikaa ja irtisanomisen perustetta. Ehdotuksessa 2 momentissa säädettäisiin muista sopimusvapauden ulkopuolelle jäävistä asioista. Virkaehtosopimuksin ei voitaisi sopia virkaan vaadittavista kelpoisuusehdoista, nimitysperusteista eikä virkamiehen velvollisuuksista. Sopia ei myöskään saisi eläkkeistä tai niihin verrattavista eduista, virkasuhdeasuntojen vuokrien määrästä tai kanslian omaisuuden käyttämisestä lukuun ottamatta kanslian sekä sen virkamiesten välisessä yhteistoimintatehtävässä toimivan henkilöstön työtiloja ja työvälineitä. Sopimisen ulkopuolelle jäisivät myös asiat, joista työehtosopimuksilla ei voida työntekijän osalta sopia.

Pykälän 3 momentti olisi yleissäännös, jonka mukaan asiasta, josta ei ole voimassa virkaehtosopimusta, on voimassa mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään taikka virkamiehen kanssa sovitaan. Momentissa säädettäisiin mitättömiksi suoraan lain nojalla kaikki 1 ja 2 momentin vastaiset virkaehtosopimuksen määräykset.

44 §. Pykälässä säädettäisiin kanslalain 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun sopimuksen ja virkaehtosopimuksen suhteesta. Virkamiehen kanssa tehtävässä palvelussuhteen ehtoja koskevassa sopimuksessa ei saisi sopia asiasta, josta ei 43 §:n 1 ja 2 momentin mukaan saa sopia. Sopimuksessa ei myöskään saisi sopia virkaehtosopimuksessa sovitut palvelussuhteen ehtoja huonommista ehdoista. Virkamiehen kanssa tehdyn palvelussuhteen ehtoja koskevan sopimuksen voimassaolo kytkettäisiin virkasuhteen voimassaoloon. Virkamiehen irtisanomisesta tai virkasuhteen purkamista pidettäisiin samalla sopimuksen irtisanomisena. Sääntely vastaisi tältä osin valtion virkamieslain sääntelyä.

45 §. Pykälässä säädettäisiin palvelussuhteen ehtoja koskevista sopimuksista. Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin palvelussuhteen ehtoja koskevat sopimukset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, ettei 1 momentissa tarkoitettulla yleissopimuksella

saa poiketa muualla laissa säädetyistä menettelytavoista. Esimerkiksi työriitojen sovittelusta annetun lain (420/1962) menettelytavoista ei voitaisi poiketa. Muutoin 1 momentissa mainituista sopimuksista olisi voimassa, mitä virkaehtosopimuksesta säädetään.

46 §. Pykälässä määriteltäisiin virkaehtosopimuksen neuvottelu- ja sopimusosapuolet. Virkamiesten puolelta neuvottelu- ja sopimusosapuolena olisi 1 momentin mukaan sellainen rekisteröity yhdistys, jonka varsinaisiin tarkoituksiin kuuluu kanslian virkamiesten etujen valvominen virkasuhteissa (virkamiesyhdistys) ja jonka kanssa kanslia työnantajana harkitsee tarkoituksenmukaisesti neuvottelujen käymisen ja virkaehtosopimuksen tekemisen. Neuvottelu- ja sopimusosapuolena olisi työnantajan puolelta kanslia, jolla olisi yleisten työmarkkinaoikeudellisten periaatteiden mukaisesti oikeus vapaasti harkita, minkä yhdistyksen kanssa on tarkoituksenmukaisinta käydä neuvotteluja ja tehdä virkaehtosopimuksia. Yhdistykseltä edellytettäisiin rekisteröitymisen lisäksi riittävää edustavuutta, jotta se olisi sovelias neuvottelu- ja sopimusosapuoli.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työnantajan edustajista. Momentin mukaan kansliäsäännössä säädettäisiin niistä viroista, joihin kuuluu kanslian edustaminen työnantajana tässä luvussa tarkoitetuissa neuvotteluissa taikka joiden tehtäviin muutoin kuuluu toimia työnantajan edustajana. Kanslian koko ja tehtävien luonne huomioon ottaen työnantajan edustajina voisivat toimia lähinnä kanslian ylimpiin virkoihin nimitetyt virkamiehet.

Kansliaa työnantajana edustavat virkamiehet jäisivät virkaehtosopimusten henkilöllisen soveltamisalan ulkopuolelle. Työnantajaa edustavien virkamiesten ehdot määräisi kansliapäällikkö. Asiasta säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Sääntely vastaisi valtion virkaehtosopimuslain mukaista sääntelyä.

47 §. Pykälässä säädettäisiin virkaehtosopimusten muotomääräyksistä. Virkaehtosopimus olisi tehtävä kirjallisesti. Sopimus voitaisiin tehdä myös siten, että sopimuksen sisältö merkitään neuvotteluosapuolten pitämässä neuvottelussa laadittuun pöytäkirjaan, joka yhteisesti sovitulla tavalla todetaan oikeaksi. Ehdotetut muotovaatimukset vastai-

sivat valtion virkaehtosopimuslain mukaisia virkaehtosopimuksen muotomääräyksiä.

48 §. Pykälässä säädettäisiin virkaehtosopimukseen sidotuista tahoista sekä virkaehtosopimusten vaikutuksista niiden ulkopuolelle jäävien virkamiesten palvelussuhteen ehtoihin.

Pykälän 1 momentin mukaan virkaehtosopimukseen olisivat sidottuja kanslian ja virkaehtosopimuksen tehneiden virkamiesyhdistysten lisäksi ne virkamiesyhdistykset, jotka ovat jälkeensä aikaisempien sopimukseen osallisten suostumuksella siihen yhtyneet, sekä ne virkamiehet, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet sopimukseen sidotun virkamiesyhdistyksen jäseniä.

Pykälän 2 momentin mukaan virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella olevan virkaehtosopimuksen mukaista työtä suorittavan virkamiehen palvelussuhteen ehtoja ei muissa kuin 44 §:ssä ja 46 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saisi määrätä tai sopia sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa. Momentin mukaan sopimus palvelussuhteen ehdoista syrjäyttäisi virkaehtosopimuksen määräykset. Palvelussuhteen ehtoja koskevassa sopimuksessa ei kuitenkaan saisi sopia virkaehtosopimusta huonommista ehdoista. Myös työnantajaa edustavien virkamiesten palvelussuhteen ehdot syrjäyttäisivät virkaehtosopimuksen määräykset. Virkamiesyhdistyksen ulkopuolisen virkamiehen yhdenvertaisuutta suojattaisiin siten, ettei sopimuksen sisällöstä saa poiketa sen soveltamisalalla muissa kuin tässä pykälässä mainituissa tilanteissa.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä 1 ja 2 momenteissa säädettyä noudatettaisiin ainoastaan sikäli kuin 2 momentin mukaisesti virkaehtosopimukseen sidotut eivät ole sidottuja aikaisempaan toisin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka mikäli virkaehtosopimuksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

49 §. Pykälässä säädettäisiin virkaehtosopimuksen irtisanomisesta ja irtisanomisen vaikutuksista.

Pykälän 1 momentin mukaan virkaehtosopimuksen, jota ei ole tehty määräajaksi, voisi sopimukseen osallinen, mikäli irtisanomisajasta ei ole toisin sovittu, kirjallisesti irtisanoa päättymään kolmen kuukauden kuluttua. Pidemmäksi ajaksi kuin neljäksi vuodeksi tehty virkaehtosopimus olisi neljän vuoden kuluttua voimassa kuin virkaehtosopimus, jonka voimassaoloaika ei ole määrätty. Pääsopimuksen osalta irtisanomisajaksi säädettäisiin kuitenkin kuusi kuukautta. Jotta irtisanominen olisi tehokas ja irtisanomisaika alkaisi kulua, irtisanominen olisi tehtävä kirjallisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin virkaehtosopimuksen jälkivaikutuksesta. Tällä tarkoitetaan sitä, että virkaehtosopimuksessa olevia palvelussuhteen ehtoja olisi noudatettava siitä huolimatta, että virkaehtosopimus on lakannut olemasta voimassa. Virkaehtosopimuksen ehtojen noudattamista jatkettaisiin, kunnes uusi sopimus on tehty ja se on tullut voimaan, jollei toisin ole sovittu tai 43 §:n 3 momentista muuta johdu.

50 §. Pykälässä säädettäisiin sallituista työtaistelutoimenpiteistä.

Pykälän 1 momentin mukaan muuhun voimassa olevaa palvelussuhdetta koskevaan työtaistelutoimenpiteeseen kuin työsulkuun tai lakkoon ei saisi ryhtyä.

Pykälän 2 momentin mukaan myös 1 momentissa tarkoitetut työtaistelutoimenpiteet olisivat kiellettyjä, jos niillä pyritään vaikuttamaan muuhun kuin 43 §:n mukaan sopimustenvaraisiin asioihin tai jos laissa niin erikseen säädetään. Kielto koskisi muita kuin 43 §:n mukaan sopimustenvaraisia asioita silloinkin, kun niistä voidaan tehdä 45 §:n mukaan pääsopimus tai yleissopimus.

Pykälän 3 momentissa olisivat työsulun ja lakon määritelmät. Työsululla tarkoitettaisiin kanslian toimeenpanemaa työnseisausta, jonka tarkoituksena on vastapuolen painostaminen työriidassa keskeyttämällä työnseisauksen piiriin kuuluvien virkamiesten kaikkien virkatehtävien suorittaminen. Lakolla puolestaan tarkoitettaisiin virkamiesyhdistyksen kansliaan kohdistamaa työnseisausta, jolla on sanottu tarkoitus. Osittaisen työseisauksen toimeenpaneminen siten, että vain osa virkatehtävistä keskeytetään, olisi kiellettyä, ellei jäljempänä säädetystä muuta seuraa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin virkamiehen osallistumisesta lakkoon. Virkamies voisi osallistua lakkoon ainoastaan siihen ryhtyneen virkamiesyhdistyksen päätöksen

perusteella. Ehdotetussa 45 §:n 2 momentissa tarkoitetuilta työnantajan edustajina toimivilta virkamiehiltä työtaistelutoimenpiteet olisi- vat kiellettyjä.

51 §. Pykälässä säädettäisiin työrauhavelvoitteesta. Virkaehtosopimukseen sidottu ei saisi ryhtyä sopimuksen voimassa ollessa työtaistelutoimenpiteisiin sopimuksen päte- vyydestä, voimassaolosta tai oikeasta sisäl- löstä taikka sopimukseen perustuvasta vaati- muksesta syntyneen riidan ratkaisemiseksi, voimassa olevan sopimuksen muuttamiseksi tai uuden sopimuksen aikaansaamiseksi. Työrauhavelvoitetta voitaisiin virkaehtoso- pimuksessa laajentaa. Pääsopimuksen, yleis- sopimuksen tai jonkin vain erityiskysymyk- siä käsittelevän virkaehtosopimuksen voi- massaololla ei kuitenkaan olisi työrauhavel- voitevaikutusta siten, että uuteen muita ky- symyksiä koskevan sopimuksen aikaansaa- miseksi toimeenpantavaan työtaisteluun ei saisi ryhtyä, jollei toisin ole sovittu.

52 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiesyh- distyksen aktiivisesta työrauhavelvoitteesta. Tällä tarkoitettaisiin pykälän 1 momentin mukaan virkamiesyhdistykselle asetettua velvollisuutta valvoa, että siihen kuuluvat virkamiehet pidättäytyvät 50 §:ssä kielletyistä työtaistelutoimenpiteistä. Virkamiesyhdis- tyksen valvontavelvollisuudella turvattaisiin virkaehtosopimusten noudattamista. Vastaa- vasti 2 momentin mukaan virkaehtosopimuk- seen sidottu yhdistys olisi velvollinen huo- lehtimaan siitä, että sellaiset sen alaiset yh- distykset ja virkamiehet, joita sopimus kos- kee, eivät riko työrauhavelvoitetta eivätkä virkaehtosopimuksen määräyksiä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lisäksi, ettei yhdistys saisi tukea tai avustaa kielletty- jä työtaistelutoimenpiteitä eikä muullakaan tavalla myötävaikuttaa sellaisiin toimenpitei- siin. Yhdistykselle asetettaisiin velvollisuus pyrkiä tällaisten työtaistelutoimenpiteiden lopettamiseen.

53 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiehen oikeudesta pidättäytyä sallitun työsulun tai lakon alaisten tehtävien suorittamisesta, ellei 54 §:stä muuta johdu. Lisäksi pykälässä sää- dettäisiin työtaistelun piiriin kuulumattoman virkamiehen oikeuksista työtaistelutilantees- sa. Työtaistelun ulkopuolella olevan virka- miehen olisi täytettävä tavanomaiset virka-

velvollisuutensa, minkä lisäksi hän olisi vel- vollinen tekemään suojelutyötä. Työtaistelun piiriin kuuluva virkamies voisi tehdä suojelu- työtä 50 §:n 2 momentin säännösten estämät- tä. Suojelutyöllä tarkoitettaisiin työtä, jonka suorittaminen työtaistelua toimeenpantaessa on välttämätöntä kansalaisten hengen tai ter- veyden vaarantumisen ehkäisemiseksi taikka sellaisen omaisuuden suojelemiseksi, joka työtaistelun johdosta erityisesti vaarantuu.

54 §. Pykälässä säädettäisiin presidentin- toimen turvaamisesta työtaistelutoimenpitei- den aikana. Jos työtaistelutoimenpide estää tai olennaisesti haittaa presidentintoimen hoi- tamista, tulisi osapuolten siitä tiedon saatu- aan viivytyksettä ryhtyä tarpeellisiin toimen- piteisiin sellaisen esteen tai haitan poistami- seksi. Pykälässä asetettaisiin työtaistelun osapuolille aktiivinen velvollisuus ryhtyä presidentintoimen hoitamista turvaaviin toi- menpiteisiin. Säännös vastaisi voimassa ole- van lain 56 §:ää. Säännös koskisi kaikkia työtaistelutilanteita ja se laajentaisi työtaiste- luoikeuden rajoituksia, joista säädettäisiin edellä 50–52 §:ssä.

Säännöksen perusteella kanslian virkamies olisi velvollinen suorittamaan tehtävät, jotka ovat tarpeen presidentintoimen turvaamiseksi meneillään olevista työtaistelutoimenpiteistä huolimatta. Presidentintoimeen kuuluvat teh- tävät saavat sisältönsä muusta lainsäädännös- tä. Presidentti muun ohella johtaa ulkopoli- tiikkaa yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa, toimii puolustusvoimien ylipäällik- könä sekä käyttää merkittävää nimityspää- tösvaltaa. Presidentin kanslian virkamiehet toimivat presidentin neuvonantajina ja huo- lehtivat presidentintoimen hoitamisen yleis- ten edellytysten järjestämisestä. Osapuolten olisi pidättäydyttävä työtaistelutoimenpiteis- tä, jotka vaikuttavat presidentin tehtävien hoitamiseen. Myöskään presidentintoimen hoitamisen näkökulmasta keskeisten kanslian tehtävien hoito ei saisi vaarantua työtaistelu- toimenpiteiden vuoksi. Presidentin päätök- sentekokyvyn vaarantuminen tai uhka sen es- tymisestä työtaistelutoimenpiteiden johdosta olisi säännöksen mukainen peruste ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin presidentintoi- men hoitamista koskevan esteen tai haitan poistamiseksi. Työtaistelutoimenpiteiden ra- joittaminen siltä osin kuin ne haittaavat tai

estävät presidentintoimen hoitamista, olisi keskeinen toimenpide haitan tai esteen poistamiseksi. Muuten keinot haitan tai esteen poistamiseksi jäisivät viime kädessä työtaisteluosapuolten ratkaistaviksi.

Työtaisteluoikeuden rajoittamisessa presidentintoimen hoitamisen turvaamiseksi tulisi noudattaa suhteellisuusperiaatetta. Työtaisteluoikeutta ei rajoitettaisi enempää kuin on tarpeen presidentintoimen hoitamisen turvaamiseksi. Säännös velvoittaisi työtaistelun osapuolia yhteistoiminnassa aktiivisesti ja viivytyksettä järjestämään presidentintoimen hoitamisen turvaamiseksi välttämättömien tehtävien hoitamisen. Tarpeellisia toimenpiteitä voitaisiin suunnitella osapuolten kesken jo etukäteen ja ennen päätöksentekoa työtaistelutoimenpiteisiin ryhtymisestä, mikä parantaisi varautumista työtaistelutilanteisiin.

8 luku **Seuraamukset virkaehtosopimusten ja niitä koskevien säännösten rikkomisesta sekä muita säännöksiä virkaehtosopimusasioissa**

55 §. Pykälässä säädettäisiin hyvityssakkoseuraamuksesta. Hyvityssakkoseuraamuksella turvattaisiin virkaehtosopimuksen määräysten noudattamista.

Pykälän 1 momentin mukaan virkaehtosopimukseen sidottu, joka tietoisesti rikkoo tai jonka olisi perustellusti pitänyt tietää rikkovansa sopimuksen määräyksiä, voitaisiin tuomita maksamaan hyvityssakko. Hyvityssakon tuomitsisi työtuomioistuin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hyvityssakosta 7 luvun työtaistelutoimenpiteitä ja työrauhaa koskevien säännösten rikkomisen yhteydessä. Kanslia työnantajana olisi velvollinen maksamaan hyvityssakkoa, jos se ryhtyy muuhun työtaistelutoimenpiteeseen kuin työsulkuun tai jos kanslia rikkoo työrauhavelvoitetta vastaan. Virkamiesyhdistys olisi puolestaan velvollinen maksamaan hyvityssakkoa, jos se ryhtyy muuhun työtaistelutoimenpiteeseen kuin lakkoon, rikkoo työrauhavelvoitetta tai laiminlyö 52 §:ssä säädettävän valvontavelvollisuutensa. Hyvityssakosta voidaan sopia virkaehtosopimuksella.

Hyvityssakon määrästä säädettäisiin 3 momentissa. Hyvityssakon määrä olisi

kanslian osalta enintään 12 000 euroa ja yhdistyksen osalta enintään 5 000 euroa. Virkamiehen osalta hyvityssakon enimmäismäärä olisi 100 euroa.

56 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hyvityssakkoa tuomittaessa huomioon otettavista seikoista. Sakkoa tuomittaessa olisi otettava huomioon kaikki esille tulleet seikat, kuten vahingon suuruus, syyllisyyden määrä, toisen osapuolen rikkomuksen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen koko. Luettelo olisi esimerkinomainen. Hyvityssakko voitaisiin jättää erityisestä syystä tuomitsematta.

Pykälän 2 momentin mukaan hyvityssakko tuomittaisiin maksettavaksi, jollei virkaehtosopimuksessa ole toisin määrätty, vahinkoa kärsineelle tai, jos vahinkoa ei ole syntynyt, sille asianosaiselle, jonka vaatimuksesta tuomio on annettu. Jos hyvitykseen oikeutettuja asianosaisia on useita, tuomiossa olisi määrättävä, ottaen huomioon kunkin asianosaisen ja niiden jäsenten ja edustettavien kärsimän vahingon suuruus, miten tuomittu määrä on asianosaisten kesken jaettava.

57 §. Pykälässä säädettäisiin virkaehtosopimuksen purkamisesta olennaisen rikkomuksen yhteydessä. Työtuomioistuin voisi 1 momentin mukaan julistaa virkaehtosopimuksen heti purkautuneeksi, jos sopimuksen olennaisen rikkomisen vuoksi ei muilta sen osapuolilta voida kohtuudella vaatia sopimuksen jatkamista. Kun sopimus on jotakin virkamiesyhdistystä vastaan ajatun kanteen johdosta julistettu purkautuneeksi, voitaisiin sopimus kahden viikon kuluessa irtisanoa muihinkin yhdistyksiin nähden.

Vastaavasti pykälän 2 momentin mukaan, jos sopimus on yhdistyksen kanteesta julistettu purkautuneeksi, on muullakin sopimukseen osallisella yhdistyksellä oikeus kahden viikon kuluessa irtisanoa sopimus.

Pykälän 3 momentin mukaan irtisanottu sopimus lakkaisi heti olemasta voimassa.

58 §. Pykälän mukaan virkamiehen osallistumista työtaistelutoimenpiteeseen ei olisi pidettävä virkarikoksena tai perusteena virkasuhteen purkamiseen, jos osallistuminen tapahtuu virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella.

59 §. Pykälässä säädettäisiin menettelyistä, joista osapuolet voisivat sopia 43 ja 45 §:ssä tarkoitettujen sopimusten noudattamista,

osapuolten erimielisyyksien ratkaisemista, työrauhan ylläpitämistä sekä työsuojelua koskevia kysymyksiä varten. Säännöksellä mahdollistettaisiin luottamusmies-, työsuojelu- ja yhteistoimintajärjestelmien kehittäminen osapuolten kesken yhteistyössä sopimuksin. Työsuojeluvuorot perustuvat pakottavaan lainsäädäntöön ja niitä voidaan pykälän nojalla edelleen kehittää sopimusperusteisesti. Yhteistoiminnan muodot jätettäisiin sovittavaksi osapuolten kesken.

60 §. Pykälässä säädettäisiin kielto ilman pakottavaa syytä estää virkamiestä osallistumasta virkamiesyhdistyksen edustajana palvelussuhteen ehtoja koskeviin neuvotteluihin.

61 §. Pykälän mukaan työtaistelun piiriin kuuluvalla virkamiehelle ei suositettaisi palkkaa eikä muita taloudellisia etuja siltä ajalta, minkä työnteke on estynyt kansliaan kohdistetun työtaistelutoimenpiteen vuoksi. Niitä ei myöskään suoritettaisi kanslian toimeenpaneman työsuhteen piiriin kuuluville virkamiehille. Virkamiehellä olisi kuitenkin oikeus virka-asunnon käyttämiseen työtaistelun aikana.

62 §. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakukiellosta palvelussuhteen ehtoja koskevissa asioissa. Virkamies ei saisi valittamalla hakea muutosta 43 §:ssä tarkoitettussa asiassa taikka saattaa sitä oikaisuvaatimuksena käsiteltäväksi, jos hänellä tai virkamiesyhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa. Virkaehtosopimusasiat jäisivät näin ollen 64 §:ssä tarkoitettujen muutoksenhakusäännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Valituskielto otettaisiin asiayhteyden vuoksi virkaehtosopimusasioita koskevaan lukuun.

9 luku **Oikeusturva virkasuhdeasioissa**

63 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiehen oikeudesta vaatia oikaisua palvelussuhteesta johtuvaa taloudellista etua koskevassa asiassa. Ehdotetun 1 momentin mukaan virkamies, joka katsoo, ettei hän ole saanut hänelle palvelussuhteesta johtuvaa etuutta sellaisena kuin se olisi ollut hänelle suoritettava, saisi kirjallisesti vaatia oikaisua kanslialta, jonka on annettava asiassa päätös.

Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, ei saisi hakea muutosta valittamalla. Oi-

kaisuvaatimuksen tekeminen olisi ensisijainen oikeusturvakeino palvelussuhteesta johtuvaa taloudellista etua koskevassa asiassa.

Oikaisuvaatimus olisi tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Pykälän 2 momentissa kielletäisiin oikaisuvaatimuksen tekeminen asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan, ellei työtuomioistuimen työtuomioistuimesta annettu lain 1 §:n 2 momentin nojalla ole päättännyt olla ratkaisematta asiaa.

64 §. Pykälässä säädettäisiin valitusoikeudesta virkamiesoikeudellisissa asioissa. Säännös laajentaisi nykyisen lain mukaista virkamiehen valitusoikeutta. Pääsääntönä olisi 1 momentin mukaan valitusoikeus kanslian virkamiestä koskeviin päätöksiin. Valitusoikeutta ei määriteltäisi päätöskohtaisesti. Sen sijaan niistä päätöksistä, joista ei saa valittaa, säädettäisiin erikseen.

Valitus tehtäisiin laillisuusperusteella korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Muutoksenhaussa noudatettaisiin hallintolainkäyttölakia. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin momentissa lueteltujen päätösten osalta käsitteilyä korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kanslian oikeudesta hakea muutosta jäljempänä 71 §:ssä säädettävässä hallintoriita-asiassa.

65 §. Pykälässä lueteltaisiin ne virkamiehet, joista ei voida valittaa

Pykälän 1 momentissa olisi valituskielto tasavallan presidentin päätöksestä, jolla presidentti on ratkaissut nimittämäänsä virkamiehestä koskevan asian. Valitusoikeuden ulkopuolelle jäisivät säännöksen perusteella tasavallan presidentin päätökset, jotka koskevat varoituksen antamista virkamiehelle, virkamiehen irtisanomista, virkasuhteen purkamista sekä virkamiehen virantoimituksesta pidättämistä. Ehdotettu valituskielto rajoittuisi päätöksiin, jotka koskevat presidentin nimittämiä virkamiehiä eli kansliapäällikköä, linnanvoutia ja esittelijöitä. Presidentin ja kyseisten virkamiesten välillä vallitsevan erityisen luottamussuhteen vuoksi ei pidetä perusteltuna ulottaa valitusoikeutta virkamiehiä koskeviin, lähinnä virassa tai tehtävässä jatkamista tai jatkamisen edellytyksiä koskeviin päätöksiin. Presidentin läheisenä avustajana toimiminen edellyttää erityistä presidentin ja

hänen neuvonantajensa välistä luottamusta. Presidentin nimittämät virkamiehet osallistuvat merkittävästi presidentin toimivaltaan kuuluvien asioiden valmisteluun ja he ovat läheisesti tekemisissä valtiollisessa päätöksenteossa. Yleisestä valitusoikeudesta poikkeamiselle olisi kyseisten virkamiesten asemaan liittyvä perusteltu syy ja näin ollen heitä koskisi ehdotettu valituskielto.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin muut valituskiellon alaiset päätökset. Virkamiehen nimittämistä koskevaan päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Sääntely vastaisi tältä osin valtion virkamieslain sääntelyä, jossa on kielletty valittaminen nimittämispäätöksestä. Myöskään kanslian viran sijoittamista kanslian sisällä, harkinnanvaraista virkavapautta ja tehtävään määräämistä virkamiehen suostumuksella koskevat päätökset eivät olisi valituskelpoisia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta niiden 2 momentissa tarkoitettujen päätösten osalta, jotka voivat johtaa viran sijoituspaikkakunnan muuttumiseen. Virkamiehellä olisi oikeus hakea muutosta, jos kanslian yhteisen viran sijoittaminen tai tehtävään määrääminen aiheuttaa viran sijaintipaikkakunnan muuttumisen. Sijaintipaikkakunnan muuttumisen aiheuttavaa päätöstä olisi kuitenkin noudatettava valituksesta huolimatta, ellei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

66 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiestä koskevan päätöksen täytäntöönpanosta sekä perusteettoman irtisanomisen tai purkamisen vaikutuksesta virkasuhteen jatkumiseen. Pykälän 1 momentin mukaan päätös virkamiehen lomauttamisesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta. Päätös virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta tulee noudatettavaksi valituksesta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Samoin virkamiehen sivutointa koskeva päätös tulisi 2 momentin mukaan noudatettavaksi valituksesta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin perusteettoman irtisanomisen tai purkamisen vaikutuksesta virkasuhteen jatkumiseen. Virkamiehen virkasuhteen katsottaisiin jatkuneen katkeamatta, jos virkamiehen irtisanominen tai virkasuhteen purkaminen on lainvoimai-

sen päätöksen mukaan tapahtunut ilman laisaa säädettyä perustetta.

10 luku **Erinäisiä säännöksiä virkasuhdeasioissa**

67 §. Pykälässä säädettäisiin aiheettomasti maksetun palkan takaisinperinnästä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen edun takaisinperinnästä. Aiheetta maksetut erät voitaisiin vähentää seuraavan palkanmaksun tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä virkamiehen palkasta, jos hän on edelleen kanslian palveluksessa. Takaisinperiminen palkasta rajoitettaisiin kuitenkin siihen määrään kuin mitä palkasta lain mukaan saadaan ulosmitata. Asiasta säädettäisiin pykälän 2 momentissa, jonka mukaan takaisinperinnästä ja sen perusteesta olisi myös ilmoitettava virkamiehelle takaisinperintää aloitettaessa. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat voimassa olevan lain 45 §:ää ja valtion virkamieslain vastaavia säännöksiä.

68 §. Pykälässä säädettäisiin takaisinperinnan määräajoista. Aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden takaisinperintä olisi aloitettava edellä 67 §:ssä säädettäväksi ehdotetulla tavalla tai pantava vireille muussa järjestyksessä kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana aiheeton palkan tai muun taloudellisen etuuden määrä on maksettu. Määräajan noudattamatta jättäminen johtaisi takaisinperintäoikeuden menettämiseen. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 46 §:ää ja valtion virkamieslain vastaavaa säännöstä.

69 §. Pykälässä säädettäisiin päivä- ja äitiysrahan sekä muun lakiin perustuvan etuuden takaisinperimisestä. Jos virkamies laiminlyö niiden määräysten noudattamisen, jotka on annettu sairausvakuutuslain mukaan työnantajalle suoritettavaa päivä- tai äitiysrahaa tai muun lakiin perustuvan etuuden hakemista varten, voitaisiin hänelle virkavapausajalta suoritettu palkka päivä- tai äitiysrahaa taikka muuta etuutta vastaavalta osalta periä takaisin seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 47 §:ää.

70 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vahingonkorvausvelvollisuuden rajoituksista, kun kyse on työtaistelutoimenpiteillä aiheutusta vahingosta. Säännös olisi voimassa olevaan kanslialakiin nähden uusi ja se vastaisi sisällöltään valtion virkamieslain vastaavaa säännöstä. Säännös ehdotetaan sisällytettäväksi lakiin, koska laissa on tarkoitus säätää nykyistä yksityiskohtaisemmin kanslian virkamiesten työtaisteluoikeuksista. Näin ollen myös vahingonkorvausvelvollisuuden rajoitukset on tarkoituksenmukaista säätää laissa.

Pykälän 2 momentin mukaan virkamiehen ei olisi suoritettava valtiolle eikä valtion olisi suoritettava virkamiehelle korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeytymisestä, jollei työtaistelutoimenpiteeseen ole ryhdytty noudattamatta työriitojen sovittelua koskevia säännöksiä tai toimenpide ole tämän lain virkaehtosopimuksia koskevien säännösten tai virkaehtosopimuksen määräysten vastainen ja jollei keskeytyksestä aiheutunut haitta ole huomattava. Virkamies ei olisi myöskään velvollinen suorittamaan valtiolle korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeyttämisestä, jos hän virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella on osallistunut yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen, vaikka työtaistelutoimenpide on edellä mainittujen säännösten ja määräysten vastainen. Säännöksen mukaan korvausvelvollisuus saattaisi syntyä, jos työtaistelutoimenpiteeseen on ryhdytty noudattamatta työriitojen sovittelua koskevia säännöksiä tai työtaistelutoimenpide on virkaehtosopimuksia sekä työrauhaa ja työriitoja koskevien säännösten vastainen. Lisäedellytyksenä on keskeytyksestä aiheutunut huomattavaa haitta. Henkilökohtaista korvausvelvollisuutta virkamiehelle ei kuitenkaan syntyisi, jos työtaistelutoimenpiteeseen on ryhdytty virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella, vaikka korvausvelvollisuuden edellytykset muutoin olisivatkin olemassa.

Pykälän 3 momentin mukaan virkasuhteesta aiheutuneen vahingon korvaamisesta olisi voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Säännös olisi tältä osin yhdenmukainen voimassa olevan lain 48 §:n kanssa ja siinä viitattaisiin vahingonkorvauslakiin (412/1974),

jossa säädetään julkisyhteisön vahingonkorvausvelvollisuudesta.

71 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maksettavasta korvauksesta virkamiehelle, joka on ilman laissa säädettyä erityistä syytä nimitetty määräajaksi. Säännös olisi kanslialaissa uusi ja se vastaisi sisällöltään valtion virkamieslain vastaavaa säännöstä.

Kanslian virkamiehet nimitetään pääsääntöisesti virkaan. Virkamies voitaisiin kuitenkin ehdotetun lain 11 §:n 1 momentin perusteella nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta. Virkamies voitaisiin nimittää ehdotetun 11 §:n 2 momentin mukaan virkaan myös määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos viran luonteeseen tai kanslian toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii. Edelleen ehdotetun 11 §:n 3 momentin mukaan virkamies olisi nimitettävä koko määräaikaisuuden perusteena olevaksi ajaksi, jollei erityisestä syystä toisin päätetä.

Ehdotetun pykälän mukaan virkamiehellä, joka ilman 11 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä perustetta taikka ilman 11 §:n 3 momentissa säädettyä erityistä syytä on nimitetty määräajaksi tai ilman pätevää syytä nimitetty toistuvasti peräkkäin 11 §:n 1 tai 2 momentin nojalla määräajaksi, olisi oikeus virkasuhteen kansliaan päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä kanslian virkamieheksi, saada kanslialta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Korvausasia käsiteltäisiin 2 momentin mukaan hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa. Vaatimus korvauksesta olisi esitettävä kuuden kuukauden kuluessa virkasuhteen päättymisestä.

72 §. Säännös koskisi virkamiehen oikeutta saada korvaus virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta menettämästään ansiosita. Säännös olisi nykyiseen lakiin verrattuna uusi.

73 §. Pykälässä säädettäisiin virkasuhteen päättymisestä, kun virkamies nimitetään toiseen virkaan. Pykälän 1 momentin mukaan kanslian virkamies katsottaisiin eronneeksi aikaisemmasta virastaan siitä ajankohdasta, josta hänet on muutoin kuin määräajaksi ni-

mitetty toiseen valtion virkaan, jollei muualla laissa toisin säädetä. Sivutoimisen viran vastaanottamisella ei kuitenkaan olisi vaikutusta virkasuhteen päättymiseen.

Virkamies katsottaisiin 2 momentin mukaan niin ikään eronneeksi valtion virasta siitä ajankohdasta, josta hänet on nimitetty eduskunnan kanslian, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian, valtionalouden tarkastusviraston tai kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen virkaan. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin puolestaan virkavapauden myöntämisestä, kun kanslian virkaan nimitetty virkamies nimitetään toiseen kanslian virkaan määräajaksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin koeajan vaikutuksesta. Jos kanslian virkaan nimitetty virkamies nimitetään toiseen valtion virkaan ja tähän virkaan liittyy koeaika, virkamies katsottaisiin eronneeksi aikaisemmasta virasta, kun koeaika on päättynyt, jollei uutta virkasuhdetta ole koeaikana purettu. Virkamies olisi virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes koeaika uudessa virassa päättyy.

74 §. Pykälässä säädettäisiin virkasuhteen irtisanomis- ja purkamismenettelystä. Pykälä vastaisi pääosin nykyistä kanslalain 50 §:n säännöstä. Irtisanominen ja purkaminen olisi 1 momentin mukaan tehtävä kirjallisesti. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kuulemisesta. Virkamiehelle olisi varattava tilaisuus tulla kuulluksi häntä koskevista asioista päätettäessä. Tilaisuus tulla kuulluksi tulisi järjestää ainakin silloin, kun on kyse virantoimituksesta pidättämisestä, irtisanomisesta, virkasuhteen purkamisesta, varoituksen antamisesta tai muusta virkamiehen virkasuhdetta koskevasta asiasta, joka vaikuttaa hänen oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin virkamiesyhdistyksen ja luottamusmiehen kuulemisesta. Ennen kuin virkamiehen irtisanomisesta 27 tai 29 §:n nojalla tai virkasuhteen purkamisesta tehdään päätös, asianomaiselle virkamiesyhdistykselle ja luottamusmiehelle olisi varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos virkamies sitä pyytää. Asianomaiselle virkamiesyhdistykselle ja luottamusmiehelle olisi varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen 38 §:n nojalla tapahtuvaa virkamiehen lo-

mauttamista ja 42 §:n nojalla tapahtuvaa virkamiehen virantoimituksesta pidättämistä, jollei virantoimituksesta pidättämistä asian laadun vuoksi ole saatettava voimaan välittömästi.

75 §. Pykälässä säädettäisiin virkamiehen oikeudesta saada vapaata työstään kunnallisen luottamustoimen hoitamista varten siten kuin kuntalain 32 b §:ssä säädetään. Säännös olisi uusi, mutta se vastaisi valtion virkamieslain vastaavaa säännöstä.

76 §. Pykälässä säädettäisiin työtodistuksen antamisesta virkamiehelle. Pykälä vastaisi kokonaisuudessaan voimassa olevan lain 51 §:ää.

77 §. Pykälässä asetettaisiin kolmen vuoden määräaika virkasuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta koskevan oikaisuvaatimuksen tekemiselle. Säännös vastaisi valtion virkamieslaissa säädettyä. Pykälän 1 momentin mukaan, jollei 63 §:ssä tarkoitettua oikaisuvaatimusta ole tehty kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua, taikka 60 päivän kuluessa työtuomioistuimen 63 §:ssä tarkoitetun päätöksen tiedoksi saamisesta, oikeus etuuteen olisi menetetty.

Pykälän 2 momentin mukaan taloudellista etuutta koskeva kanne olisi saatettava työtuomioistuimessa vireille määräajassa. Jollei kannetta sellaisessa virkasuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta koskevassa asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan, ole pantu vireille työtuomioistuimessa kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua, oikeus etuuteen olisi menetetty. Jos asiasta olisi työtuomioistuimesta annetun lain 11 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ensin neuvoteltava, oikeus etuuteen olisi menetetty, jollei neuvotteluja ole siitä sovituin tavoin vaadittu edellä tarkoitettussa määräajassa.

78 §. Pykälä olisi viittaussäännös kanslian virkamiehen eläkkeitä koskevaan lainsäädäntöön. Pykälän mukaan virkamiehen oikeudesta vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aika-eläkkeeseen sekä hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä säädettäisiin erikseen.

Kanslian virkamiesten eläketurva on järjestetty valtion eläkelain mukaisesti kuten muidenkin valtion virkamiesten. Säännös olisi näin ollen viittaus valtion yleiseen eläkelainsäädäntöön ja vastaisi nykyistä 53 §:n 1 momentin säännöstä.

Nykyisen lain 53 §:n 2 momentin mukaan presidentti voi myöntää ylimääräisen eläkkeen kanslian henkilöstöön kuuluvalla tai kuuluneella henkilöllä. Kyseistä erityissäännöksestä kanslian virkamiesten osalta luovutaisiin, sillä ylimääräisistä eläkkeistä myös muualla valtionhallinnossa on luovuttu. Kanslian virkamiehille ei tiettäväsi ole myönnetty ylimääräisiä eläkkeitä nykyisen voimassa olevan lain perusteella.

79 §. Pykälässä säädetään taloudellisen tuen maksamisesta kanslian virkamiehen kuoltua. Pykälän 1 momentin mukaan omaisille suoritettaisiin valtion varoista ryhmähenkivakuutusta vastaavana etuna taloudellista tukea noudattaen, mitä kulloinkin voimassa olevassa valtion virkaehtosopimuksessa on määrätty. Pykälän 2 momentin mukaan tuen myöntäisi ja maksaisi hakemuksesta valtiokonttori. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 54 §:ää.

Esityksessä ehdotetaan kanslian oman virkaehtosopimusjärjestelmästä säätämistä. Tarkoituksenmukaista olisi kuitenkin jättää 1 momentissa tarkoitettujen etuuksien sopiminen valtion virkaehtosopimuksessa sovittavan mukaiseksi.

11 luku **Erinäisiä säännöksiä tasavallan presidentin kansliasta**

80 §. Pykälässä säädettäisiin virka-apusta. Säännös vastaisi nykyisen kanslalain 55 §:n säännöstä, kuitenkin siten että 1 momenttiin otettaisiin nykyiseen kansliasäätöön sisältyvä säännös presidentin turvallisuusvartiostosta.

Pykälän 2 momentin mukaan muiden viranomaisten ja virkamiesten olisi kanslian pyynnöstä annettava sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen ne ovat toimivaltaisia. Pykälän 2 momentin mukaan virkaavulla tarkoitettaisiin tietojen ja selvitysten tai muiden viranomaissuoritteiden antamista, henkilöstön asettamista käytettäväksi sekä toimenpiteitä ja tehtäviä, jotka muutoin ovat

tarpeellisia kanslian tehtävien suorittamiseksi.

Säännöksen nojalla kanslia voisi pyytää virka-apua miltä tahansa toimivaltaiselta viranomaiselta. Virka-apua tulisi antaa minkä tahansa kanslian toimivaltaan kuuluvan tehtävän suorittamiseksi. Esimerkiksi tasavallan presidentin tai eläkkeelle siirtyneen tasavallan presidentin ulkomaanmatkan aikana kanslia voisi pyytää Suomen ulkomaan edustustolta virka-apua matkajärjestelyjen, kuljetusten ja muiden vastaavien toimenpiteiden suorittamiseksi.

81 §. Pykälässä säädettäisiin tasavallan presidentin käytössä olevaan tilaan saapuneiden posti- ja muiden lähetysten tarkastamisesta. Säännös olisi nykytilaan nähden uusi ja se osaltaan parantaisi presidentin käytössä olevien tilojen turvallisuutta. Säännöksen myötä noudatettavasta menettelystä lähetyksiä tarkastettaessa säädettäisiin laintasoisesti. Samansisältöinen säännös lähetysten tarkastamisesta sisältyy myös turvatoimista eduskunnassa annettuun lakiin (364/2008).

82 §. Pykälässä säädettäisiin kanslian rinnastamisesta ministeriöön talousarviota koskevissa asioissa. Niiltä osin kuin talousarviota koskeva asia edellyttää käsittelyä valtioneuvoston yleisistunnossa tai valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa, se esiteltäisiin valtioneuvoston kansliasta. Koska tasavallan presidentin kansliaa ei näiltä osin voida rinnastaa ministeriöön, on tasavallan presidentin kanslian asia esiteltävä ministeriöstä. Luontevimmin tämä sopii valtioneuvoston kanslian tehtäviin.

83 §. Pykälässä säädettäisiin tasavallan presidentin ja kanslian käsittelemien asiakirjojen julkisuudesta ja salassapidosta. Pykälän mukaan asioiden ja asiakirjojen julkisuudesta ja salassapidosta olisi voimassa, mitä julkisuuslaissa säädetään.

Nykyisen kanslalain 60 §:n mukaan tasavallan presidentillä on julkisuuslain salassapitoperusteita laajemmalle ulottuva toimivalta määrätä presidentin ja kanslian käsittelemien asioiden ja asiakirjojen salassapidosta presidentintoimen hoitamisen kannalta välttämättömän luottamuksellisuuden suojaamiseksi. Ehdotetun 1 momentin mukaan presidentin ja kanslian asioiden ja asiakirjojen julkisuuteen sovellettaisiin jatkossa jul-

kisuuslain säännöksiä. Julkisuuslain mukaisilla salassapitoperusteilla voidaan suojata presidentin vaativaa luottamuksellisuutta vastaisuudessa. Esimerkiksi presidentin tehtäviin ulkopoliitikassa liittyvät asiakirjat, jotka koskevat Suomen suhteita toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestöön, olisivat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella. Presidentin henkilökohtaiseen turvallisuuteen liittyviä asiakirjoja koskisi muun ohella julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 7 kohta, jonka mukaan henkilöiden, rakennusten, laitosten, rakennelmien sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjä koskevat ja niiden toteuttamiseen vaikuttavat asiakirjat ovat salassa pidettäviä. Presidentin asemaan puolustusvoimien ylipäällikkönä liittyisi puolestaan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 10 kohta, jonka mukaan salassa pidettäviä ovat asiakirjat, jotka koskevat sotilastiedustelua, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka muuta sotilaallista maanpuolustusta taikka maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista. Mainittuja säännöksiä koskevat vahinkoedellytyslausekkeet vaikuttaisivat päätökseen asiakirjan salassapidosta. Koska presidentin päättäväksi tulevat asiat pääsääntöisesti valmistellaan ja niihin liittyvät asiakirjat laaditaan valtioneuvostossa ja toimivaltaisessa ministeriössä, monet edellä mainittuja asiakiryhmiä koskevat mahdolliset asiakirjapyyntö ohjautuisivat julkisuuslain 15 §:n siirtosäännöksen mukaisesti muille viranomaisille, lähinnä ministeriöille.

Presidentille toimitettu asiakirja voisi puolestaan olla salassa pidettävä esimerkiksi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 32 kohdan mukaisesti. Mainitun lainkohdan mukaan salassa pidettäviä ovat asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön poliittisesta vakaumuksesta tai tietoja henkilön yksityiselämän piirissä esittämistä mielipiteistä taikka tietoja henkilön elintavoista, osallistumisesta yhdistystoimintaan tai vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista. Näiden asiakirjojen salassapitovelvollisuus on riippumaton

asiakirjan antamisesta johtuvista tapauskohtaisista vaikutuksista. Esimerkiksi presidentille toimitetut kansalaiskirjeet, jotka liittyvät presidentin käsittelemiin asioihin ja jotka kuuluvat julkisuuslain soveltamisalaan, sisältävät usein edellä mainittuja tietoja asiakirjan lähettäjistä. Näiden tietojen salassapidon varmistaminen voikin usein edellyttää koko asiakirjan salassa pitämistä. Yhteydenotto presidenttiin voi yksistään olla tieto, joka paljastaa henkilön vakaumuksesta tai yksityiselämästä tietoja, jotka ovat salassa pidettäviä. Tällöin on tarve suojata salassapitosäännöksiin koko yhteydenoton luottamuksellisuutta ja erityisesti yksittäisten kansalaisten valtioneuvoston kanssa käymää kirjeenvaihtoa.

Viittaus julkisuuslakiin koskisi kanslian asiakirjoja kokonaisuudessaan. Presidentin ja kanslian asiakirjat määriteltäisiin julkisuuslain mukaisesti. Asiakirjan määritelmän ulkopuolelle jäisivät julkisuuslain 5 §:n 3–5 momentin mukaiset asiakirjat. Tällaisia ovat muun muassa kanslian palveluksessa olevan tai kanslian toimeksiannosta toimivan laatimat muistiinpanot ja luonnokset, joita laatija ei ole vielä antanut esittelyä tai asian muuta käsittelyä varten. Määritelmän ulkopuolelle jäisi myös asiakirja, joka on annettu viranomaiselle yksityisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten tai laadittu sen suorittamiseksi.

Presidentin ja kanslian asiakirjoihin sovellettaisiin julkisuuslain säännöksiä asiakirjan julkiseksi tulemisesta. Julkisuuslain mukaisesti asiakirjat tulevat julkiseksi, kun asia on käsitelty loppuun, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka tietojen saantia koskevasta rajoituksesta muuta johdu tai jollei muuta ole säädetty.

Nykyisessä kanslialaissa ei ole säädetty valitusoikeudesta kansliain nojalla tehtyyn asiakirjan julkisuutta ja salassapitoa koskevaan päätökseen. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi muutoksenhakusäännös, jonka mukaan kanslian asiakirjan julkisuutta koskevaan päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutosta haettaisiin kansliapäällikön tekemään ratkaisuun asiakirjan julkisuudesta. Sen sijaan presidentin vastaavaan ratkaisuun ei saisi hakea muutosta valittamalla.

Tasavallan presidentin asiakirjoilla tarkoitetaan niitä asiakirjoja, jotka presidentille on toimitettu tai jotka ovat syntyneet presidentin toimien hoitamisessa. Presidentin asiakirjat kuuluvat tasavallan presidentin arkistoon, josta säädettäisiin asetuksella. Arkistoon kuuluisivat myös muiden kuin virassa olevien presidenttien asiakirjat. Asiakirjoista päätöksensä tasavallan presidentti kuulisi arkistonmuodostajana toiminutta presidenttiä, mikäli se on mahdollista. Tasavallan presidentin päätökseen ei kuitenkaan saisi hakea muutosta. Tasavallan presidentin asiakirjat, joita ovat myös aikaisempien presidenttien asiakirjat ja tasavallan presidentin arkiston asiakirjat, ovat virassa olevan tasavallan presidentin käytettävissä ja ne palvelevat ensisijaisesti presidentin toimien hoitamista. Toissijaisesti asiakirjat on tarkoitettu tutkimuksellisiin tarkoituksiin. Presidentin tuleekin virkakautenaan voida päättää presidentin toimien hoitamiseen liittyvän asiakirjan antamisesta. Presidentin päätöksen osalta ei olisi muutoksenhauoikeutta.

84 §. Pykälän 1 momentti olisi valtuutuslainsäädännössä, jonka nojalla tasavallan presidentin arkistosta säädettäisiin asetuksella. Asetuksella voitaisiin säätää arkistoon kuuluvista asiakirjoista, arkiston hoidosta ja säilytyksestä, asiakirjojen käytöstä, arkistonmuodostajasta ja asiakirjojen hävittämisestä.

Pykälän 2 momentin mukaan kanslian arkistoon sovellettaisiin, mitä arkistolaisissa säädetään. Tasavallan presidentin asetuksella voitaisiin antaa tarkentavia säännöksiä kanslian arkistosta. Asetuksella voitaisiin säätää arkistoon kuuluvista asiakirjoista, asiakirjojen laatimisesta, säilyttämisestä sekä käytöstä. Säännös vastaisi nykyistä säännöstä, mutta siihen sisältyviä valtuutuslainsäädännön säännöksiä täsmennettäisiin nykyisestä.

85 §. Säännöksessä annettaisiin valtuutus antaa kansliasisäädännössä tarkempia säännöksiä kanslian toiminnasta.

12 luku **Voimaantulo ja siirtymäsäännökset**

86 §. Säännös olisi voimaantulosäännös. Lailla kumottaisiin nykyinen kanslialakki. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen

täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

87 §. Säännös olisi siirtymäsäännös. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sidonnaisuus selvitysten antamisesta kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Pykälän 2 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti virkaan tai virkasuhteeseen nimitetyn katsottaisiin olevan edelleen kelpoinen kyseiseen tai sitä vastaavaan virkaan tai määräaikaiseen virkasuhteeseen.

88 §. Pykälässä säädettäisiin ennen lain voimaantuloa tehdyt päätökset kanslian virkamiesten palvelussuhteen ehdoista ja muut noudatettavana olevat sopimuksenvaraiset kanslian virkamiesten palvelussuhteen ehdot voimassaoleviksi, kunnes kanslian virkaehtosopimuksessa toisin määrätään tai virkamiehen kanssa toisin sovitaan. Kansliassa noudatetaan valtion virkaehtosopimuksia sekä eräitä paikallisesti sovittuja järjestelyjä. Sopimukset valtion virkaehtosopimuksen noudattamisesta sekä muut järjestelyt jäisivät kansliassa voimaan, kunnes kanslian virkaehtosopimuksin toisin sovitaan.

89 §. Pykälän 1 momentti koskisi palveluiden tuottamisen jatkamista ennen lain voimaantuloa eläkkeelle siirtyneille presidenteille.

Pykälän 2 momentin mukaan lain 19, 83 ja 84 §:ää sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen syntyviin asiakirjoihin. Ennen lain voimaantuloa laadittuihin tasavallan presidentin ja kanslian asiakirjoihin sovellettaisiin nykyistä lakia.

Säännös mahdollistaisi nykyisin voimassa olevien säännösten noudattamisen myös jatkossa niiden asiakirjojen osalta, jotka on laadittu ennen ehdotetun lain voimaantuloa.

1.2 **Laki tasavallan presidentin eläkeoikeudesta**

1 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentissa säädettäisiin nykyistä selkeämmin eläkkeelle siirtyneille tasavallan presidenteille tuotettavien palveluiden toteuttamisperiaatteista ja palveluiden tarpeellisuusharkinnasta. Momentin mukaan voitaisiin tasavallan presidentille hänen eläkkeelle siirtymisestään lähtien tarjota valtion

talousarvion rajoissa sopiva asunto kohtuullista vuokraa vastaan sekä tarpeen mukaan tarkoitukseen sopivat työtilat sekä antaa tarpeen mukaan kuljetus- ja turvallisuuspalveluja sekä sihteeri- ja toimistopalveluja. Lisäksi voitaisiin samoin edellytyksin antaa tarpeen mukaan muita palveluja, joita eläkkeelle siirtynyt tasavallan presidentti tarvitsee toimissaan valtiollisena edustajana tai siihen rinnastettavassa tehtävässä entisenä valtionpäämiehenä.

Oikeus saada momentissa tarkoitettuja palveluja alkaisi nykyiseen tapaan presidentin siirryttyä eläkkeelle. Tuotettavista palveluista sovittaisiin presidentin eläkkeelle siirtymisen yhteydessä. Palvelujen tarpeen kartoittamisesta yhteistyössä presidentin kanssa vastaisi tasavallan presidentin kanslia, joka päättäisi muita asianomaisia viranomaisia kuultuaan palveluiden tarpeesta ja joka myös tuottaisi palvelut yhteistyössä muiden palveluntarjoajien kanssa. Muita palveluntarjoajia ovat esimerkiksi poliisi- ja sotilasviranomaiset sekä yksityiset palvelujen tuottajat. Kanslian palveluiden tuottamista ja järjestämistä koskevista tehtävistä säädettäisiin kanslalain 2 §:n 3 momentissa.

Eläkkeelle siirtyneelle tasavallan presidentille tuotettavia palveluita koskevaan luetteloon sisällytettäisiin palvelut pääryhmittäin. Nykyiseen tapaan eläkkeelle siirtyneelle presidentille tarjottaisiin kohtuullista vuokraa vastaan asunto ja tarpeelliset työtilat. Nykyiseen tapaan asuntoa tulisi voida käyttää tarvittaessa myös edustustarkoituksiin, mikä otettaisiin huomioon vuokran määrässä. Lisäksi asunnon sopivuuden arvioinnissa otettaisiin huomioon presidentin perheen koko. Presidentti voisi myös kieltäytyä asunnon vastaanottamisesta.

Eläkkeelle siirtyneelle presidentille annettaisiin kuljetus- ja turvallisuuspalveluja. Niistä sovittaisiin tapauskohtaisesti tarpeen ja turvallisuustilanteen edellyttämällä tavalla. Kuljetus- ja turvallisuuspalveluiden tarkoituksena olisi suojata presidentin ja hänen perheensä henkilökohtaista koskemattomuutta ja turvallisuutta niiltä uhkilta, joita häneen voi kohdistua vielä eläkkeelle siirtymisen jälkeen. Kuljetus- ja turvallisuuspalveluista päätettäessä olisi otettava huomioon paitsi suoranaiset uhat myös presidentin ikä ja ter-

veydentila. Turvallisuuspalvelut olisivat presidentin saatavilla aina turvallisuustilanteen niin vaatiessa. Lisäksi voitaisiin antaa tarpeen mukaan sihteeri- ja toimistopalveluja.

Laissa säädettyjen palvelujen tarve ja niiden laajuus arvioitaisiin presidentin toiveiden ja elämäntilanteen sekä kulloistenkin erityistarpeiden mukaisesti palvelujen kartoittamisvaiheessa. Eläkkeelle siirtyneitä presidenttejä voi olla useita samanaikaisesti ja heidän tarpeensa saada palveluja saattavat vaihdella huomattavasti. Esimerkiksi muistelmien kirjoittamista ja arkistotyötä varten voitaisiin presidentille tarjota asianmukaiset työskentelytilat. Sen sijaan toimeksiantojen, luottamustoimien tai muiden vastaavien tehtävien vastaanottaminen yrityksissä tai järjestöissä ei lähtökohtaisesti voisi lisätä kanslian tuottamien palvelujen tarvetta. Oletuksena olisi tällöin, että organisaatio, jonka tehtävän presidentti on ottanut vastaan, tarjoaisi tehtävien edellyttämät työskentelytilat sekä muut yleiset toimintapuitteet.

Edellä lueteltujen palveluiden lisäksi presidentille voitaisiin tarjota muita palveluita, joita hän tarvitsee toimiessaan valtiollisena edustajana tai siihen rinnastettavassa tehtävässä entisenä valtionpäämiehenä. Muilla palveluilla tulisi olla liityntäkohta entisen tasavallan presidentin asemaan valtiollisena edustajana tai entisenä valtionpäämiehenä. Sääntelyn lähtökohtana pidettäisiin edelleen sitä, että tasavallan presidentti eläkkeelle siirryttyäänkin säilyttää yhteiskunnallisesti merkittävän julkisen aseman. Entisen tasavallan presidentin asemaan liittyviä palveluita tarjottaisiin silloin, kun ne liittyvät välittömästi yhteiskunnan kokonaisuuteen eläkkeelle siirtyneen presidentin tehtäviin ja kyse olisi presidentin toiminnasta valtiollisena edustajana.

Momentissa tarkoitettuja muita palveluita voisivat olla esimerkiksi matkojen järjestäminen ja matkoista aiheutuneiden kustannusten korvaaminen. Matkojen järjestämiseen liittyviä palveluita voitaisiin antaa esimerkiksi silloin, kun eläkkeelle siirtynyt presidentti osallistuu valtiollisiin tilaisuuksiin tai esiintyy julkisesti muissa vastaavissa tilanteissa valtiollisena edustajana. Samoin esimerkiksi selvitystehtävien sekä vastaavanlaisten yhteiskunnan kannalta merkittävien toimeksian-

tojen suorittamiseksi voitaisiin presidentille tarjota tarpeellisia tukipalveluita. Selvitystehtävien ja toimeksiantojen osalta olisi kuitenkin aina selvitettävä, tarjoaako tehtävään kutsunut taho vastaavia palveluita tehtävän suorittamisen aikana. Palvelujen antamista harkittaessa tulisi ottaa huomioon myös tehtävän vastikkeellisuus. Jos tehtävän suorittamisesta maksettavalla palkkiolla on tarkoitus kattaa tehtävästä aiheutuneita kuluja, kanslia ei tarjoaisi tehtävää varten tukipalveluja.

Palveluiden mitoittamisessa otettaisiin huomioon se nykyiseenkin sääntelyyn sisältyvä periaate, jonka mukaan presidentin eläkkeen on tarkoitettu kattavan myös niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat entisen presidentin valtiollisista velvoitteista. Palveluihin tarkoitetuista varoista ei voitaisi jatkossakaan korvata presidentin yksityisluonteisia kustannuksia.

Tasavallan presidentin puolison asemaa ei ole nykyisin virallisesti säännelty. Kuitenkin presidentin puolisolilla on kansainvälisen tavan mukaisesti joitakin edustuksellisia tehtäviä. Koska presidentin puolisolilla ei välttämättä ole mahdollisuutta toimia työ- ja elinkeinoelämässä, on nykyisessä laissa tunnustettu presidentin puolison ja alaikäisten lasten oikeus perhe-eläketurvaan. Vaikka entisten presidenttien palveluja koskevan lainsäädännön lähtökohtana on palveluiden henkilösidonaisuus entiseen presidenttiin, palvelut ulottuvat tosiasiaa monilta osin myös presidentin perheenjäseniin. Entisen presidentin puoliso voi tavanomukaisesti osallistua edustustehtäviin samalla tavoin kuin presidentin virassaoloajanakin. Kuljetus- ja turvallisuuspalvelut ovat tällöin myös entisen presidentin puolison käytössä. Kohtuullista vuokraa vastaan tarjottava asunto on luonnollisesti tarkoitettu myös perheenjäsenten käyttöön.

Eläkkeelle siirtyneelle presidentille tuotettavista palveluista tulisi tehdä eläkkeelle siirtyneen presidentin ja kanslian välinen sopimus. Palveluiden tuottaminen sopimusperusteisesti perustuisi nykyiseen tapaan ehdotettuun kansliain 2 §:n 3 momenttiin. Sopimuksen muodosta sovittaisiin presidentin ja kanslian kesken. Lähtökohtana olisi presidentin ja kanslian välinen kirjallinen sopimus. Sopimusta voitaisiin tarvittaessa muut-

taa, jos sopimuksen tehohehkellä vallinnut tilanne muuttuu ja palveluiden tuottamisen uudelleen arvioiminen on tullut tarpeelliseksi. Palveluiden sisällön muuttamistarve voisi syntyä esimerkiksi silloin, kun presidentti ottaa vastaan uusia tehtäviä tai luopuu vastaanottamistaan tehtävistä.

Palvelujen tuottaminen olisi jatkossakin sidottu valtion talousarvioon. Palveluita voitaisiin tarjota talousarviossa tarkoitukseen varattujen määrärahojen rajoissa. Palveluiden muuttaminen voisi olla tarpeen myös silloin, kun palveluiden tuottamiseen käytettävissä olevien varojen määrä vähenee.

Asuntoetu sekä muut etuudet olisivat tasavallan presidentin palkkiosta annetun lain 1 §:n 2 momentin sekä tuloverolain 87 §:n mukaisesti verottomia.

Palvelujen tuottamistapaan ja hallintomalliin ei ehdoteta muutoksia. Tasavallan presidentin kanslia vastaisi jatkossakin palvelujen tuottamisesta yhteistyössä muiden palveluntarjoajien kanssa. Kanslian tehtävänä olisi tarpeellisten sopimusten tekeminen ja niiden hallinnointi sekä palveluiden laadun seuranta ja varmistaminen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin tasavallan presidentin kuoltua hänen leskensä ja alle 18-vuotiaiden lasten oikeudesta 2 momentissa tarkoitettuihin palveluihin. Momentin mukaan eläkkeelle siirtyneen tasavallan presidentin kuoltua hänen leskelleen ja alle 18-vuotiaille lapsille tarjottaisiin edelleen käytäväksi yhteisenä kotina ollutta 2 momentissa tarkoitettua asuntoa kohtuullista vuokraa vastaan. Lisäksi tasavallan presidentin leskelle ja alle 18-vuotiaille lapsille voitaisiin tarpeen mukaan tarjota muita 2 momentissa tarkoitettuja palveluita.

Nykyinen sääntely ei kuitenkaan turvaa puolison ja lasten oikeutta jatkaa asumista yhteisessä kodissa eläkkeelle siirtyneen presidentin kuoltua. Leskelle ja alaikäisille lapsille ei ole myöskään säädetty oikeutta muiden laissa tarkoitettujen palvelujen saamiseen. Yhdessä vietetyn perhe-elämän ja yhteisen kodin suojaamiseksi pidetään tarpeellisena säätää eläkkeelle siirtyneen presidentin kuoltua hänen leskelleen ja alle 18-vuotiaille lapsille oikeus edelleen käyttää asuntonaan yhteisenä kotina ollutta 2 momentissa tarkoi-

tettua asuntoa. Edellytyksenä olisi, että asunto on ollut yhteisenä kotina.

Momentissa säädettäisiin lisäksi tasavallan presidentin lesken sekä alaikäisten lasten oikeudesta 2 momentissa tarkoitettuihin muihin palveluihin. Leskelle ei lähtökohtaisesti voitaisi tarjota vastikkeetta presidentin asemasta irrallisia palveluita. Laissa lähdetäisiin kuitenkin siitä, että myös presidentin leskelle voi edelleen kuulua jonkinlaisia edustustehtäviä tai häneen voi kohdistua turvallisuusuhkia. Näin ollen olisi perusteltua, että myös leskelle voitaisiin tarjota 2 momentissa tarkoitettuja palveluja. Leskeltä ei normaalisti edellytetä osallistumista edustustehtäviin. Muiden palveluiden antaminen olisi näin ollen poikkeuksellista. Palveluiden tarve arvioidaisiin lesken ja alaikäisten lasten osalta tapauskohtaisesti ikä ja terveydentila huomioon ottaen. Kyseeseen voisivatkin tulla lähinnä kuljetus- ja turvallisuuspalvelut. Säännös muiden palvelujen antamisesta koskisi presidentin leskeä riippumatta siitä, jäikö hän leskeksi hänen puolisonsa edelleen virassa ollessa vai vasta tämän eläkkeelle siirtymisen jälkeen.

Ehdotetut säännökset koskisivat myös nykyisiä eläkkeelle siirtyneitä presidenttejä ja heidän perheenjäseniään. Palveluiden sisällöllisiä muutoksia ei kuitenkaan tehtäisi siltä osin kuin nykyisille eläkkeelle oleville presidenteille tuotetaan heidän tarvitsemiaan palveluita. Luottamusta palveluiden jatkuvuuteen suojattaisiin. Palveluiden tuottamisesta tehtäisiin kuitenkin tarvittavat sopimukset.

1.3 Laki työtuomioistuimesta

1 §. Tasavallan presidentin kansliasta annettavaan lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset kansliaa koskevasta virkaehtosopimusjärjestelmästä. Tämän johdosta työtuomioistuimen toimivaltaa koskevan pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään maininta tasavallan presidentin kansliasta annetusta laista, jotta työtuomioistuin voisi jatkossa käsitellä ja ratkaista kanslian virkaehtosopimuksia koskevat riidat.

11 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mainittaisiin

myös tasavallan presidentin kansliasta annettu laki.

13 §. Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mainitaan tasavallan presidentin kansliasta annettu laki.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotettuun tasavallan presidentin kansliasta annettuun lakiin sisältyy valtuus antaa tarkempia säännöksiä tasavallan presidentin asetuksella kanslian toiminnasta, virkasuhteeseen liittyvästä hakumenettelystä sekä virkasuhteeseen nimittämistä koskevasta menettelystä. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin esittelijän viroista sekä siitä, ketkä edustavat kansliaa työnantajana palvelussuhteen ehdoista sovittaessa. Asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tasavallan presidentin ja kanslian arkistosta. Valtuutussäännökset olisivat tarpeen kanslia sisäisten toimintojen ja tasavallan presidentin arkiston tarkoituksemukaiseksi järjestämiseksi.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012 samanaikaisesti perustuslain muuttamisesta annetun lain kanssa. Eläkkeelle siirtyneiden presidenttien palveluja koskevia säännöksiä sovellettaisiin niiden voimaantulosta lukien myös nykyisin eläkkeellä oleviin presidentteihin. Julkisuutta ja salassapitoa koskevia säännöksiä sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen syntyviin asiakirjoihin.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotettu laki tasavallan presidentin kansliasta sisältää useita säännöksiä, joilla on liittymiä perustuslakiin. Virkamiesten oikeusasemaa koskevilla säännöksillä on liittymiä erityisesti perusoikeussäännöksiin. Sääntämisyjärjestyksen näkökulmasta olennaisia ovat myös perustuslain 57 §, jonka mukaan presidentti hoitaa hänelle perustuslaissa tai muussa laissa säädetyt tehtävät, sekä perustuslain 58 §:n 5 momentti, jonka mukaisesti presi-

dentti päättää tasavallan presidentin kansliaa koskevista asioista sen mukaan kuin lailla säädetään. Presidentin nimitysvaltaa koskevan sääntelyn näkökulmasta on merkitystä myös perustuslain 126 §:llä, jonka mukaan presidentti nimittää presidentin kanslian päällikön ja esittelijät. Perustuslain muuttaminen jättää esittelijöiden nimittämistä koskevan sääntelyn pelkäästään kansliain varaan.

Esityksen näkökulmasta merkittävimmät perusoikeussäännökset ovat perustuslain 6 §:ssä turvattu yhdenvertaisuus, 7 §:ssä turvattu oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, 10 §:ssä turvattu yksityiselämän suoja, 12 §:ssä turvattu viranomaisasiakirjojen julkisuus, 13 §:ssä turvattu yhdistymisvapaus sekä 21 §:ssä turvattu oikeus hyvään hallintoon ja oikeusturvaan.

Esityksessä vahvistetaan kanslian virkaa hakeneiden yhdenvertaista kohtelua sekä kanslian virkamiesten yhdenvertaista kohtelua koskevia säännöksiä (ehdotetut 6 §:n 2 momentti ja 13 §). Kanslian virkamiehiä koskevan sääntelyn yhdenmukaistaminen muuhun valtion palvelussuhdelainsäädäntöön edistää kanslian virkamiesten oikeuksien yhdenvertaisuutta muihin valtion virkamiehiin nähden.

Esityksessä ehdotetaan, että virkaa hakenut tai virkamies voidaan velvoittaa antamaan tehtävän hoidon terveydellisiä edellytyksiä koskevia selvityksiä sekä osallistumaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin (ehdotetut 10 ja 21 §). Virkaa hakeva tai virkamies voitaisiin lisäksi velvoittaa toimittamaan huumausainetestiä koskeva todistus. Esitys on tältä osin merkityksellinen yksityiselämän suojaa ja henkilökohtaista koskemattomuutta koskevan perusoikeussääntelyn näkökulmasta. Terveystietojen antamista voidaan pitää viranhoidon liittyvien vaatimusten vuoksi perusteltuna. Huumausainetestiä koskevan sääntelyn tavoitteena on ehkäistä ennakolta ja vähentää huumausaineiden käytöstä aiheutuvia haitallisia seuraamuksia ja riskejä työelämässä. Kysymys on toisten henkilöiden oikeuksien ja painavien yhteiskunnallisten etujen suojaamisesta ja näin ollen ehdotettujen säännösten arvioidaan olevan sopusoinnussa perusoikeussääntelyn näkökulmasta. Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan pitänyt

mainittuja tavoitteita terveystietojen antamisen ja huumausainetestien osalta hyväksyttävänä (PeVL 10/2004 vp). Sääntelyn tarkkaraajuus on otettu huomioon siten, että terveydentilaa koskevien tutkimusten ja selvitysten on oltava tarpeellisia tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi.

Esityksellä parannetaan kanslian virkamiesten oikeuksia sopia palvelussuhteen ehtoista nykyistä laajemmin. Samalla ehdotetaan kuitenkin rajoituksia virkamiesten työtaisteluoikeuteen säätämällä osapuolten velvollisuudesta ryhtyä toimenpiteisiin sellaisen esteen tai haitan poistamiseksi, joka estää tai olennaisesti haittaa presidentintoimen hoitamista. Valtiosääntöoikeudellisesta näkökulmasta sääntelyllä on merkitystä virkamiesten ammatillisen yhdistymisvapauden ja siihen liittyvän työtaisteluoikeuden näkökulmasta.

Perustuslakivaliokunta on katsonut perustuslaista seuraavan pidättyvä suhtautuminen siihen, että lailla annetaan virkaehtosopimusjärjestelmästä riippumattomia säännöksiä työtaistelutoimenpiteiden sallittavuudesta, ja pitänyt nykyisen tasavallan presidentin kansliasta annetun lain 56 §:ää tässä mielessä asianmukaisena (PeVL 5/1997 vp). Valiokunta on arvioinut myös korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidenttejä ja jäseniä koskevan työtaistelukiellon ongelmattomaksi perustuslain 13 §:n 2 momentissa turvatun ammatillisen yhdistymisvapauden kannalta, jos tähän ryhmään kuuluvien tuomareiden palkkaus ja muut palvelussuhteen ehdot järjestetään lailla (PeVL 19/2001 vp). Samoin perustuslakivaliokunta on arvioinut eduskunnan eräitä virkamiehiä koskevan työtaisteluoikeutta rajoittavan sääntelyn olevan sopusoinnussa perustuslain kanssa, koska rajoituksille on ylimpänä valtioelimenä toimivan eduskunnan erityisasemaan liittyvät hyväksyttävät ja varsin painavat syyt. Rajoitusten tavoitteena on varmistaa eduskunnan toimintakyky kaikissa olosuhteissa. Kun otetaan huomioon eduskunnan erityinen asema ja työtaistelukiellon rajaaminen koskemaan vain säännöksessä mainittuja eduskunnan kanslian osia, ei sääntely valiokunnan mielestä ole ylittänyt rajoituksen suhteellisuuteen kohdistuvia vaatimuksia eikä säännös työtaistelukiellosta ole vaikuttanut

lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen (PeVL 12/2003 vp).

Kanslialakiin ehdotettu työtaisteluoikeuden rajoitus vastaa nykyistä perustuslakivaliokunnan asianmukaisena pitämää työtaisteluoikeuden rajoitussäännöstä. Säännöksellä puututaan vain sellaisiin työtaistelutoimenpiteisiin, jotka estävät tai olennaisesti haittaavat presidentin toimien hoitamista. Säännöksellä ei kiellä työtaisteluoikeutta minkään tietyn virkamiesryhmän osalta lukuun ottamatta työnantajavirkamiehiä. Rajoitussäännöstä voidaan näin ollen pitää suhteellisuusperiaatteen mukaisena. Rajoitussäännöksellä turvataan presidentin toimien hoitaminen kaikissa olosuhteissa, joten säännöksellä voidaan katsoa olevan myös hyväksyttävät ja painavat perustelut.

Yhdistymisvapauden näkökulmasta merkittävänä voidaan pitää myös ehdotetun kansliain 18 §:n säännöstä, jonka mukaan virkamies, jonka tehtäviin kuuluu edustaa työnantajaa, ei saa toimia kansliaan palvelussuhteessa olevia edustavassa yhdistyksessä sellaisessa asemassa, että yhdistyksessä toimiminen on ristiriidassa sanotun tehtävän kanssa. Säännöksen tarkoituksena on estää työnantajavirkamiehiä koskevien intressiristiriitien syntyminen. Ehdotettu kiello koskisi ainoastaan sellaisia yhdistyksiä, joiden toimintaan osallistuminen voisi aiheuttaa intressiristiriidan. Perustuslakivaliokunta on pitänyt intressiristiriidan syntyminen estämistä hyväksyttävänä perusteena yhdistymisvapauden rajoittamiselle (PeVL 12/2003 vp).

Kansliain 64 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valituskielto päätöksestä, jolla tasavallan presidentti on ratkaissut nimittämäänsä virkamiestä koskevan asian. Säännös on merkityksellinen perustuslain 21 §:n oikeusturvasäännöksen näkökulmasta, minkä lisäksi on otettava huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan määräykset oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Samasta näkökulmasta voidaan arvioida myös muita 64 §:ään sisältyviä valituskieltoja, kuten virkaan nimitämistä koskevaa valituskieltoa.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomiois-

tuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Perustuslain 21 §:n 2 momentissa puolestaan säädetään lailla turvattavaksi käsitteilyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet. Säännöksellä muun muassa turvataan jokaisen oikeus valittaa hallinnollisen viranomaisen päätöksestä lainkäyttöelimelle.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt ongelmallisena perustuslain 21 §:n kannalta yleisluonteisia ja erittelemättömiä valituskieltoja (PeVL 70/2002 vp). Perustuslakivaliokunta on pitänyt valitusmahdollisuutta viranomaisen päätöksiin perustuslain mukaisena pääsääntönä (PeVL 5/2006 vp).

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa turvataan jokaisen oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyyttestä.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan soveltuvuutta virkamiesoikeudellisiin asioihin on arvioitu useissa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisussa. Keskeinen kysymys on tällöin ollut se, onko virkamiestä koskeva asia sellainen, jossa päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja jossa pääsy tuomioistuimeen tulisi näin ollen turvata. Ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännössä virkamiehelle on tullut turvata 6 artiklan 1 kohdan mukainen oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin asioissa, jotka koskevat virkamiehelle virkasuhteesta annettavia taloudellisia etuuksia.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan soveltumista on arvioitu ihmisoikeustuomioistuin ratkaisussa Eskelinen ja muut vs. Suomi. Ratkaisussa ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että valtiolla voi olla hyväksyttävä intressi määrätä pääsystä tuomioistuimeen tiettyjen henkilökategorioiden osalta. Tällöin kuitenkin on sopimusvaltioiden eikä ihmisoikeustuomioistuimen asia-

na osoittaa nimenomaisesti ne alueet, joihin liittyy sellaisia valtion suvereniteettiin kuuluvia päätäntävaltuuksia, että yksilön etujen on väistyttävä. Ihmisoikeustuomioistuimen mukaan 6 artiklan 1 kohdan soveltamatta jättämisen edellytyksenä on, että kansallisessa laissa on nimenomainen määräys tuomioistuimeen pääsyn epäämisestä asianomaisen toimen tai henkilöstökategorian osalta. Lisäksi epäämiselle tulee olla valtion edun mukaiset objektiiviset perusteet. Ihmisoikeustuomioistuimen mukaan ei ole perusteltua olla soveltamatta 6 artiklan 1 kohtaa virkamiesten ja valtion välisen erityisen suhteen vuoksi tavanomaisissa työriidoissa, kuten sellaisissa, jotka koskevat palkkoja ja muita etuisuuksia.

Esityksessä ehdotetaan, ettei presidentin nimittämä virkamies voisi hakea muutosta häntä koskevaan presidentin päätökseen. Valituskiellon piiriin kuuluisivat asiat, jotka koskevat lähinnä virassa jatkamista tai jotka liittyvät muuten viran hoidon edellytyksiin, kuten virkamiehen irtisanomista, virkamiehelle annettavaa varoitusta, virkasuhteen purkamista ja virantoimituksesta pidättämistä koskeviin asioihin. Valituskiellon perusteena olisi presidentin ja hänen nimittämänsä virkamiehen välinen erityisen läheinen ja luottamuksellinen side ja kyseisten virkamiesten nimittäminen pääsääntöisesti presidentin toimikaudeksi. Presidentin nimittämät virkamiehet osallistuvat merkittävästi presidentin toimivaltaan kuuluvien asioiden valmisteluun ja he ovat läheisesti tekemisissä valtiollisessa päätöksenteossa. Virkamiesten yleisestä muutoksenhakuoikeudesta poikkeamiselle olisi näin ollen olemassa valtion edun mukainen objektiivinen peruste.

Valituskieltosäännös on rajattu koskemaan vain presidentin nimittämiä virkamiehiä. Säännös rajoittaa valitusoikeutta tarkoin rajatun henkilökategorian osalta. Säännöksen soveltamisala on lisäksi hyvin rajallinen. Valituskiellon alaiset päätökset on lueteltu laissa. Ehdotetun säännöksen voidaan katsoa olevan riittävän tarkkarajainen ja muodostavan vain rajoitetun poikkeuksen oikeusturvaperusoikeuden alaan. Valituskiellolle voidaan lisäksi katsoa olevan hyväksyttävät perusteet, kun otetaan huomioon, että säännöksen tarkoituksena on suojata presidentin ja presidenttiä

tehtävissään avustavien virkamiesten välistä luottamuksellista suhdetta. Valituskiellon ei myöskään voida katsoa olevan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohtaa koskevan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännön perusteella Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vastainen.

Esityksen 81 §:n mukaista postilähetysten tarkastamisoikeutta koskeva säännös on merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän suojan näkökulmasta. Perustuslain säännöksen mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Lailla voidaan kuitenkin säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksessa sekä vapaudenmenetyksen aikana.

Ehdotetun säännöksen mukaan tasavallan presidentin käytössä olevaan tilaan saapunut lähetys saataisiin tarkastaa sitä kuitenkaan avaamatta sen tutkimiseksi, sisältäkö se säännöksessä määritellyn kielletyn valmisteiden. Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on varmistaa presidentin käytössä olevien tilojen turvallisuus ja presidentintoimen hoitaminen häiriöttä. Sääntelyn tavoitteita voidaan näistä lähtökohdista pitää hyväksyttävänä ja perusteltuina. Lähetysten tarkastamistoimivalta rajoittuu vain laissa mainittuihin perusteisiin. Säännöksellä perustuslaissa turvattuun viestin salaisuutta koskevaan perusoikeuteen puuttumista voidaan pitää tarkkarajaisena ja oikeasuhteisena tavoiteltuihin päämääriin nähden. Vastaavaa sääntelyä sisältyy myös turvatoimista eduskunnassa annettuun lakiin.

Esityksessä ehdotetaan, että kanslian asiakirjoihin sovellettaisiin jatkossa viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Esitys on tältä osin merkityksellinen perustuslain 12 §:n 2 momentin näkökulmasta. Sen mukaan viranomaisten hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi erillinen asiakirjan antamista rajoittanut peruste, jonka mukaan asiakirjan

voidaan katsoa olevan salassa pidettävä myös presidentintoimen luottamuksellisuuden suojaamiseksi. Esityksen katsotaan näiltä osin edistävän asiakirjajulkisuutta.

Edellä mainitun perusteella lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsi-

tellä perustuslain 72 §:n mukaisessa tavallisessa käsittelyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**tasavallan presidentin kansliasta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Lain soveltamisala, kanslian tehtävät ja päätöksenteko*Soveltamisala*

1 §

Tasavallan presidentin kanslian toiminnasta, sen virkamiehistä ja virkasuhteista sekä kanslian tehtävissä toimivista muista valtion virkamiehistä on voimassa, mitä tässä laissa säädetään.

Tehtävät

2 §

Tasavallan presidentin kanslian (*kanslia*) tehtävänä on avustaa tasavallan presidenttiä presidentintoiimeen kuuluvissa tehtävissä, hoitaa tasavallan presidentin hallintoasiat, säilyttää ja hoitaa tasavallan presidentin arkistoa sekä järjestää tasavallan presidentin ja hänen perheensä tarvitsemat henkilökohtaiset palvelut tasavallan presidentin ohjeiden mukaisesti. Kanslia huolehtii tasavallan presidentin henkilökohtaisesta turvallisuudesta ja hänen käytössään olevien tilojen turvallisuudesta.

Kanslia huolehtii 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä tarpeellisessa laajuudessa myös tasavallan presidentin ollessa estyneenä.

Kanslia huolehtii erikseen tarkemmin soveltavista tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetussa laissa (40/1994) tarkoitettuis-

ta eläkkeelle siirtyneen tasavallan presidentin palveluista yhteistyössä muiden palvelun järjestäjien kanssa.

3 §

Kanslian päällikkönä on kansliapäällikkö. Kansliapäällikön ollessa estynyt sijaisena toimii tasavallan presidentin määräämä virkamies.

4 §

Tasavallan presidentti:

- 1) antaa tasavallan presidentin asetuksena tasavallan presidentin kanslian kansliasääntö (kansliasääntö);
- 2) nimittää kansliapäällikön;
- 3) nimittää linnanvoudin ja esittelijät sekä määrää kansliapäällikön sijaiset;
- 4) päättää nimittämänsä virkamiehen irtisanomisesta, siirtämisestä, varoituksen antamisesta ja harkinnanvaraisesta virkavapaudesta, virantoimituksesta pidättämisestä, virantoimituksesta pidättämisen voimassa pitämisestä ja virkasuhteen purkamisesta; sekä
- 5) päättää kansliapäällikön palkkauksesta.

Tasavallan presidentti tekee 1 momentin 2 kohdassa säädetyn päätöksen valtioneuvostossa ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta. Edellä 1 momentin 3–5 kohdassa säädetyt päätökset samoin kuin muut mahdolliset yksinomaan kansliaa koskevat päätökset tasavallan presidentti tekee valtioneuvoston ulkopuolella kansliapäällikön kirjallisesta esittelystä.

5 §

Kansliapäällikkö:

- 1) päättää kanslian virkamiesten nimittämisestä, jollei nimittämistä ole säädetty tasavallan presidentin tehtäväksi;
- 2) päättää kanslian virkamiehiä koskevista asioista, jollei niistä päättämistä ole säädetty tasavallan presidentin tehtäväksi;
- 3) tekee ja irtisanoo palvelussuhteen ehtoja koskevan sopimuksen kanslian virkamiehen kanssa; sekä
- 4) päättää muista kansliaa koskevista asioista, jollei tästä laista muuta johdu.

Kansliasäännössä voidaan kansliapäällikön ratkaisuvaltaa osoittaa muulle kanslian virkamiehelle.

2 luku

Kanslian virat ja nimittäminen*Virat*

6 §

Kansliassa on kansliapäällikön virka, linnanvoudin virka sekä esittelijän virkoja, joista säädetään kansliasäännössä. Kansliaan voidaan perustaa myös muita virkoja ja ottaa työsopimussuhteista henkilöstöä.

Yleisistä nimitysperusteista säädetään perustuslaissa. Virkamieheksi nimitettävän tulee olla täyttänyt 18 vuotta. Virkamieheksi voidaan kuitenkin nimittää 15 vuotta täyttänyt ja oppivelvollisuutensa suorittanut henkilö, jos nimittämistä voidaan virkamiehen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta pitää sopivana.

Kanslian tehtävissä voi toimia myös valtion virkamies, joka on siirretty, määrätty, komennettu tai muutoin asetettu kanslian käytettäväksi sen toimialaan kuuluvien pysyvien tai tilapäisten tehtävien hoitamista varten.

7 §

Virkoja voidaan perustaa palkkauksiin käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa.

Kansliapäällikön virkaa ei saa perustaa, lakkauttaa eikä sen nimeä muuttaa, ellei virkaa ole eritelty valtion talousarviossa

Nimittäminen

8 §

Kansliapäällikkö ja kanslian esittelijät voidaan nimittää virkaa haettavaksi julistamatta. Kansliapäällikön virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen.

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu virka on ennen sen täyttämistä julistettava haettavaksi, jollei erityisestä syystä yksittäistapauksessa toisin päätetä.

Sellaiseen virkaan, joka on ollut julkisesti haettavana, voidaan nimittää vain henkilö, joka on hakenut sitä kirjallisesti ennen hakuaajan päättymistä ja joka silloin täyttää kelpoisuusvaatimukset. Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijan kelpoisuudesta. Vaadittu kielitaito voidaan kuitenkin osoittaa myös hakuaajan päätyttyä, jos tämä ei viivytä asian käsittelyä. Tarkempia säännöksiä viranhakumenettelystä voidaan antaa kansliasäännössä.

Virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään kansliasäännössä. Kanslian virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta säädetään erikseen.

9 §

Kansliapäällikön, esittelijän tai linnanvoudin virkaan nimitettäväksi esitettävän henkilön on ennen nimittämistä annettava selvitys elinkeinotoiminnastaan, omistuksistaan yrityksissä ja muusta varallisuudestaan sekä kyseiseen virkaan kuuluvuudesta tehtävistään, 20 §:ssä tarkoitetuista sivutoimistaan ja muista sidonnaisuuksistaan, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa hänen edellytyksiään hoitaa täytettävänä olevan viran tehtäviä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös nimitettäessä henkilö 11 §:n 1 momentin nojalla hoitamaan 1 momentissa tarkoitettuun virkaan kuuluvia tehtäviä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin virkoihin ja tehtäviin nimitettyjen virkamiesten on ilmoitettava viivytyksettä 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneet muutokset ja niissä havaitut puutteet sekä myös muutoin annettava vastaava selvitys kanslian sitä pyytäessä. Kanslialle annetut henkilön taloudellista asemaa koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Kansliasäännössä voidaan

antaa tarkempia säännöksiä selvityksen antamisesta.

10 §

Virkaan nimittämisen edellytyksenä on, että virkaa hakenut henkilö pyydettyään antaa kanslialle tehtävän hoidon kannalta tarpeellisia terveydellisiä tietoja sekä osallistuu lisäksi tarvittaessa asian selvittämiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Virkaa hakeva voidaan velvoittaa toimittamaan huumausainetestiä koskeva todistus yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 7 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa virkaan nimittämisen edellytyksenä. Tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuneiden kustannusten suorittamisesta säädetään 21 §:n 2 momentissa.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös nimitettäessä henkilö 11 §:n 1 momentin nojalla määräaikaiseen virkasuhteeseen.

11 §

Virkamieheksi voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta. Virkamiestä ei tällöin nimitetä virkaan, vaan virkasuhteeseen.

Virkaan voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos viran luonteen tai kanslian toimintaan liittyvä perustelu syy sitä vaatii.

Jos virkamies nimitetään 1 tai 2 momentin nojalla määräajaksi, tulee nimittämiskirjasta ilmetä määräaikaisuuden peruste. Virkamies on nimitettävä koko määräaikaisuuden perusteena olevaksi ajaksi, jollei erityisestä syystä toisin päätetä.

12 §

Virkamiestä nimitettäessä voidaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävä koeajan aikana purkaa sekä kanslian että virkamiehen puolelta. Purkamisen ei saa kuitenkaan tapahtua 13 §:ssä tarkoitetuilla tai muutoin epäasiallisilla perusteilla.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske virkamiestä, jonka nimittää tasavallan presidentti.

3 luku

Yleiset velvollisuudet ja oikeudet virkasuhdeasioissa

13 §

Virkamiehiä on kohdeltava tasapuolisesti, jollei siitä poikkeaminen ole virkamiesten tehtävät ja asema huomioon ottaen perusteltua.

Sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta säädetään naisten ja miesten tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986) ja kielletystä syrjinnästä muilla perusteilla yhdenvertaisuuslaissa (21/2004).

14 §

Virkamiestä ei saa kieltää liittymästä eikä kuulumasta yhdistykseen eikä painostaa tätä liittymään johonkin yhdistykseen tai kieltää siitä eroamasta.

15 §

Virkamiehelle on annettava virkasuhteesta johtuvat edut ja oikeudet sellaisina kuin ne hänelle kuuluvat.

Virkamiehelle on annettava tämän pyynnöstä viivytyksettä palkkatodistus, josta ilmenevät palkan suuruus ja sen määräytymisperusteet.

16 §

Virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

17 §

Virkamies ei saa vaatia, hyväksyä tai ottaa vastaan taloudellista tai muuta etua, jos se voi heikentää luottamusta virkamieheen taikka kansliaan.

18 §

Virkamies, jonka tehtäviin kuuluu edustaa työnantajaa, ei saa toimia kansliaan palvelusuhteessa olevia edustavassa yhdistyksessä sellaisessa asemassa, että yhdistyksessä toimiminen on ristiriidassa sanotun virkatehtävän kanssa.

19 §

Virkamiehen vaihtolovelvollisuudesta on voimassa, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja muussa laissa säädetään.

20 §

Virkamies ei saa ottaa vastaan eikä pitää sivutoimintaa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien hoitamiseen, ellei kanslia hakemuksesta myönnä hänelle siihen lupaa. Sivutoimilupa voidaan antaa myös määräajaksi ja rajoitettuna. Sivutoimilupa voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.

Harkittaessa sivutoimiluvan myöntämistä on otettava huomioon, että virkamies ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata kanslian tehtävien asianmukaista hoitamista.

Virkamiehen on tehtävä kanslialle ilmoitus myös muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua sivutoimesta. Kanslia voi kieltää tällaisen sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen 2 momentissa säädetyillä perusteilla.

Sivutoimella tarkoitetaan 1–3 momentissa virkaa sekä palkattua työtä ja tehtävää, joista virkamiehellä on oikeus kieltäytyä, samoin kuin ammattia, elinkeinoa ja liikettä.

Sivutoimen harjoittamista koskevan ilmoituksen tai lupahakemuksen yhteydessä esitetyt tiedot välimiesoikeusriidan asianosaisista ovat salassa pidettäviä.

21 §

Virkamies on velvollinen kanslian pyynnöstä antamaan tälle tehtävän hoitamisen kannalta välttämättömiä terveydellisiä tietoja. Virkamies voidaan myös määrätä hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on välttämätöntä tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi. Oikeudesta velvoittaa virkamies toimittamaan huumausainetestiä koskeva todistus on voimassa, mitä yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 8 §:ssä säädetään.

Edellä 1 momentin perusteella määrätyistä tarkistuksista ja tutkimuksista aiheutuvat

välttämättömät kustannukset suoritetaan valtion varoista.

22 §

Virkamies voidaan nimittävän viranomaisen päätöksellä siirtää määräajaksi työskentelemään muun työnantajan kuin kanslian palveluksessa, jos siirto parantaa virkamiehen edellytyksiä virkatehtävien suorittamiseen tai edistää virkamiehen palvelussuhteen jatkamista tai virkamiehen työllistymistä ja jos vastaanottava työnantaja ja virkamies ovat antaneet siirtoon suostumuksensa. Virkamies on tämän määräajan virkasuhteessa kansliaan.

4 luku

Virkavapaus

23 §

Virkamies saa keskeyttää työnteon, jos nimittävä viranomainen myöntää hänelle hakemuksesta virkavapautta tai hän on suoraan lain nojalla virkavapaana. Työnteon keskeyttämisestä muilla perusteilla on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Virkavapaus voidaan myöntää myös hakemuksetta, jos virkamies ei ole voinut hakea virkavapautta ennen työnteon keskeyttämistä tai jos keskeyttymisen syystä on muutoin saatu riittävä selvitys.

Virkamies on virkavapaana sen ajan, jonka hän on kansanedustajana, valtioneuvoston jäsenenä tai Suomesta valittuna Euroopan parlamentin edustajana taikka suorittamassa palvelusta asevelvollisena tai varusmiespalvelusta vastaavaa vapaaehtoista asepalvelusta. Muutoin virkavapauden myöntäminen on nimittävän viranomaisen harkinnassa, jollei joiltakin osin erikseen toisin säädetä tai määrätä taikka virkaehtosopimuksessa toisin sovi.

Nimittävä viranomainen voi myöntää virkavapauden myös osittaisena. Virkavapaana oleva virkamies voidaan lisäksi suostumuksensa perusteella erityisestä syystä määrätä suorittamaan joitakin virkatehtäviä.

24 §

Virkamiehen on hakiessaan virkavapautta sairauden perusteella todistettava sairautensa

sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisen päivärahan hakemista varten vahvistetun kaavan mukaisella lääkärintodistuksella, terveyskeskuksen terveydenhoitajan antamalla todistuksella taikka kanslian osoittaman terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan antamalla todistuksella. Jos sairaus kestää enintään kolme vuorokautta, virkamies voi todistaa sairautensa myös muulla kanslian hyväksymällä luotettavalla tavalla. Jos sairaus kuitenkin kestää yli viisi vuorokautta, on se todistettava edellä tarkoitettulla lääkärintodistuksella.

Määrätyn ajanjakson tai alueen tai muulla tavoin rajoitettujen tapausten osalta voidaan kansliasäännössä säätää lievennyksiä virkamiehen velvollisuuteen sairauden todistamiseen.

25 §

Valtion virkamies, joka nimitetään määräajaksi kansliaan, on virkavapaa virasta, johon hänet on nimitetty, sen ajan, jonka hän on kanslian palveluksessa.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske eduskunnan virkamiestä.

5 luku

Varoitus ja virkasuhteen päättäminen

26 §

Nimittävä viranomainen voi antaa kirjallisen varoituksen virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä.

27 §

Virkasuhde voidaan molemmin puolin irtisanoa päättämään tietyn irtisanomisajan kullutta tai, jos niin on sovittu, irtisanomisaikaa noudattamatta.

Nimittävä viranomainen ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava. Tällaisena syynä ei voida pitää ainakaan:

1) virkamiehen sairautta, vikaa tai vammaa, paitsi jos siitä on ollut seurauksena virkamiehen työkyvyn olennainen ja pysyvä heikentyminen ja virkamiehellä on sen perusteella oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen;

2) virkamiehen poliittisia, uskonnollisia tai muita mielipiteitä taikka hänen osallistumistaan yhteiskunnalliseen tai yhdistystoimintaan; eikä

3) virkamiehen osallistumista virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaisteluun.

Irtisanominen on tehtävä tässä pykälässä tarkoitettulla perusteella kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut nimittävän viranomaisen tietoon.

Nimittävän viranomaisen irtisanomisoikeutta voidaan lisäksi sopimuksella rajoittaa siten, että nimittävä viranomainen saa käyttää sitä vain sopimuksessa mainituilla perusteilla.

Virkamiestä ei saa irtisanoa raskauden johdosta. Jos raskaana oleva virkamies irtisanoaan, katsotaan irtisanomisen johtuvan raskaudesta, jollei muuta perustetta näydetä. Nimittävä viranomainen ei saa irtisanoa virkamiehestä erityisäitiysloman, äitiysloman, isyysloman tai vanhempainloman taikka hoitovapaan aikana eikä myöskään saatuaan tietää virkamiehen olevan raskaana tai käyttävän edellä mainittua oikeuttaan eikä irtisanoa palvelussuhdetta päättämään sanotun loman taikka hoitovapaan alkaessa tai aikana.

Määräajaksi nimitetyn virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun määräaika on kulunut loppuun, jollei virkasuhde irtisanomisen johdosta ole päättynyt sitä ennen.

28 §

Sen lisäksi, mitä 27 §:n 2 momentissa säädetään irtisanomisen perusteista, tasavallan presidentti voi irtisanoa nimittämänsä virkamiehen, kun siihen on viran luonne huomiioon ottaen hyväksyttävä ja perusteltu syy.

29 §

Nimittävä viranomaisella on oikeus irtisanoa virkamies, jos virkamiehen tehtävät tai kanslian mahdollisuudet tarjota virkamiehelle tehtäviä suoritettaviksi olennaisesti ja muutoin kuin tilapäisesti vähenevät.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua perustetta irtisanomiseen ei katsota olevan ainakaan silloin, kun:

1) irtisanomista on edeltänyt tai seurannut uuden henkilön ottaminen samankaltaisiin tehtäviin eikä kanslian toimintaedellytyksissä ole vastaavana aikana tapahtunut muutoksia;

2) irtisanomisen syyksi ilmoitetut tehtävien uudelleenjärjestelyt eivät tosiasiallisesti vähennä tarjolla olevia tehtäviä tai muuta tehtävien laatua;

3) irtisanomisen syyksi on ilmoitettu kone- tai laitehankinnat, mutta kanslia olisi voinut tai voisi kouluttaa virkamiehen tämän ammattitaitoon nähden näiden koneiden ja laitteiden käyttämiseen; tai

4) irtisanomisen syyksi on ilmoitettu henkilöstön vähentämisestä aiheutuva kustannussäästö, mutta tämä säästö on niin vähäinen, että sitä ei voida pitää kanslian ja virkamiehen olosuhteet huomioon ottaen irtisanomisen todellisenä syynä.

Nimittävällä viranomaisella ei kuitenkaan ole oikeutta irtisanoa virkamiestä 1 momentissa säädetystä syystä, jos virkamies voidaan kansliassa ammattitaitoonsa ja kykyynsä nähden kohtuudella sijoittaa uudelleen tai kouluttaa uusiin tehtäviin.

Mitä 27 §:n 4 ja 5 momentissa säädetään irtisanomisoikeuden rajoittamisesta, koskee vastaavasti myös tässä pykälässä tarkoitettuja irtisanomisperusteita.

30 §

Nimittävä viranomainen ja virkamies voivat sopia virkasuhteen päättymisestä irtisanomisen johdosta välittömästi. Virkamiehellä on virkasuhteen päättyessä välittömästi kuitenkin oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen.

Nimittävä viranomainen voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos virkamies antaa siihen suostumuksensa. Virkamies saa peruuttaa irtisanoutumisensa ennen irtisanomisajan loppuun kulumista, jos nimittävä viranomainen antaa siihen suostumuksensa.

31 §

Lomautetulla virkamiehellä on virkasuhteessa muutoin noudatettavasta irtisanomisajasta riippumatta oikeus irtisanoa virkasuhde päättyään milloin tahansa lomautusaikana. Tätä oikeutta hänellä ei kuitenkaan ole viimeisen viikon aikana ennen lomautuk-

sen päättymistä, jos lomautuksen päättymisaika on jo hänen tiedossaan.

Jos kanslia ennen lomautuksen päättymistä irtisanoa virkamiehen, on virkamies oikeutettu myös lomautuksen ajalta saamaan irtisanomisajan palkan, ei kuitenkaan jos irtisanominen on muutoksenhaun johdosta kumottu.

Milloin lomauttaminen on tullut voimaan virkamiehen saamatta hyväkseen virkasuhteen lakkaamista koskevaa irtisanomisaikaa ja toistaiseksi voimassa oleva lomauttaminen on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 200 kalenteripäivää, lomautetulla virkamiehellä on virkasuhteen irtisanoessaan oikeus saada korvaus irtisanomisajan palkan menetyksestä samalla tavalla kuin kanslian irtisanoessa virkasuhteen, jollei kanslia viikon kuluessa irtisanomisen toimittamisesta tarjoa virkamiehelle työtä.

32 §

Irtisanomisaika voidaan sopia enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos on sovittu pitemmästä ajasta, on sen sijasta noudatettava sanottua irtisanomisaikaa.

Irtisanomisaika voidaan sopimuksessa määrätä nimittävälle viranomaiselle sitä aikaa pitemmäksi, jota virkamiehen on noudatettava irtisanoessaan virkasuhteen.

Jos muusta ei ole sovittu, nimittävä viranomainen voi irtisanoa virkamiehen virkasuhteen päättymään aikaisintaan:

1) yhden kuukauden kuluttua, jos virkamies on ollut keskeytyksittä palvelussuhteessa valtioon enintään yhden vuoden;

2) kahden kuukauden kuluttua, jos virkamies on ollut keskeytyksittä palvelussuhteessa valtioon yli vuoden mutta enintään viisi vuotta;

3) kolmen kuukauden kuluttua, jos virkamies on ollut keskeytyksittä palvelussuhteessa valtioon yli viisi vuotta mutta enintään yhdeksän vuotta;

4) neljän kuukauden kuluttua, jos virkamies on ollut keskeytyksittä palvelussuhteessa valtioon yli yhdeksän vuotta mutta enintään 12 vuotta;

5) viiden kuukauden kuluttua, jos virkamies on ollut keskeytyksittä palvelussuhteessa valtioon yli 12 vuotta mutta enintään 15 vuotta; sekä

6) kuuden kuukauden kuluttua, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksittä yli 15 vuotta.

Virkamiehen irtisanoutuessa noudatetaan yhden kuukauden irtisanomisaikaa. Jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksittä enintään vuoden, noudatetaan kuitenkin 14 päivän irtisanomisaikaa, ja jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksittä yli kymmenen vuotta, kahden kuukauden irtisanomisaikaa.

33 §

Jos virkamies voitaisiin 29 §:n 1 momentin nojalla irtisanoa, kanslia voi muuttaa virkasuhteen osa-aikaiseksi irtisanomisajan päättymisestä lukien.

34 §

Milloin virkamies on irtisanottu muista kuin virkamiehestä johtuvista syistä ja kanslia 24 kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä tarvitsee työvoimaa samoihin tai samanlaisiin tehtäviin, tulee kanslian tiedustella paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko entisiä virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä, ja myönteisessä tapauksessa tarjota tehtävää tai virkaa, johon nimittää muu kuin tasavallan presidentti, ensi sijassa näille entisille kelpoisuusvaatimukset täyttävälle virkamiehille. Virka saadaan tällöin täyttää haettavaksi julistamatta.

Jos kanslia tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden täyttämisen, on kanslian korvattava virkamiehelle tästä aiheutuva vahinko.

35 §

Nimittävä viranomainen voi heti purkaa virkamiehen virkasuhteen, jos virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö virkavelvollisuuttaan.

36 §

Purkamisoikeus raukeaa, jollei syy ole jo aiemmin menettänyt merkitystään, kahden viikon kuluttua siitä, kun nimittävä viranomainen sai tiedon purkamisen aiheesta tai, jos syy on jatkuva, siitä kun saatiin tieto sen lakkaamisesta. Jos purkamista kohtaa pätevä este, saadaan purkamisen toimittaa kahden viikon kuluessa esteen lakkaamisesta.

Jos purkamista on lykätty asian esitutkinnan tai muun asian vaatiman selvityksen hankkimisen vuoksi, saadaan purkamisen toimittaa kahden viikon kuluessa siitä, kun esitutkinta lopetettiin tai selvitys on hankittu, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun aihe purkamiseen ilmaantui.

37 §

Virkamiesten yleinen eroamisikä on 68 vuotta.

Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän.

Kun virkamiehelle on virkasuhteen perusteella myönnetty täysi työkyvyttömyyseläke toistaiseksi, virkasuhde lakkaa ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana virkamiehen oikeus sairausajan palkan saamiseen on päätynyt tai, jos kanslia on saanut työkyvyttömyyseläkepäätöksestä tiedon myöhemmin, tiedoksisaantikuukauden päättyessä

6 luku

Lomauttaminen ja virantoimituksesta pidättäminen

Lomauttaminen

38 §

Jos virkamies voitaisiin 29 §:n 1 momentin nojalla irtisanoa, virkamies voidaan 14 päivän ilmoitusaikaa noudattaen lomauttaa siten, että virkamiehen virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään määräajaksi tai toistaiseksi virkasuhteen muutoin pysyessä voimassa.

Virkamies voidaan 1 momentissa säädetyllä tavalla lomauttaa enintään 90 päivän ajaksi, jos virkamiehen tehtävät tai kanslian mahdollisuudet tarjota tehtäviä suoritettaviksi ovat tilapäisesti vähentyneet eikä kanslia voi kohtuudella järjestää virkamiehelle muita tehtäviä tai työnantajan tarpeisiin sopivaa koulutusta kansliassa.

Virkasuhteen kestäessä voidaan kanslian tai virkamiehen aloitteesta sopia virkamiehen lomauttamisesta. Virkaehtosopimuksella sekä 59 §:ssä tarkoitettussa yhteistoimintamennettelyssä tehdyllä sopimuksella voidaan lomauttamisesta sopia toisinkin kuin 1 ja 2 momentissa säädetään.

39 §

Lomauttaminen ei estä virkamiestä ottamasta lomautuksen ajaksi muuta työtä.

Virkamies säilyttää lomautusaikana oikeuden asua hänen käyttöönsä palvelussuhteen perusteella annetussa asunnossa. Tärkeän syyn niin vaatiessa kanslia voi antaa virkamiehelle, jonka virantoimitus on keskeytyneenä lomautuksen vuoksi, käytettäväksi muun soveliaan asunnon. Tästä aiheutuvat muuttokustannukset korvataan valtion varoista.

40 §

Lomautuksen välttämättömyyden tultua kanslian tietoon kanslian on annettava lomautuksesta välittömästi ja mikäli mahdollista viimeistään kolme kuukautta ennen lomautuksen alkamista ennakoilmoitus asianomaisille luottamusmiehillä ja virkamiesyhdistyksille ja lomautuksen kohdistuessa vähintään kymmeneen virkamieheen myös työvoimaviranomaiselle. Ennakoilmoituksessa tulee mainita lomautuksen syy, arvioitu alkamisaika ja kesto sekä lomautettavien virkamiesten arvioitu lukumäärä.

41 §

Ilmoitus lomautuksesta annetaan virkamiehelle henkilökohtaisesti ja asianomaiselle virkamiesyhdistykselle. Ilmoituksessa tulee mainita lomautuksen syy, sen alkamisaika ja määräaikaisen lomautuksen kesto sekä toistaiseksi tapahtuvan lomautuksen osalta sen arvioitu kesto. Kanslian on virkamiehen pyynnöstä annettava lomautuksesta kirjallinen todistus. Ilmoitus lomautuksesta on lisäksi annettava tiedoksi asianomaiselle luottamusmiehellä ja lomautuksen kohdistuessa vähintään kymmeneen virkamieheen myös työvoimaviranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole tapauksissa, joissa kanslialla muun syyn kuin lomautuk-

sen vuoksi ei ole lomautusaikaan kohdistuvaa palkanmaksuvelvollisuutta.

Kanslia voi virkamiehen suostumuksella muuttaa lomautuksen alkamis- tai päättymisaikaa tai peruuttaa lomautuksen. Jos virkamies on lomautettu toistaiseksi, on työn alkamisesta ilmoitettava vähintään viikkoa ennen.

Virantoimituksesta pidättäminen

42 §

Jos virkamiehen irtisanomista koskeva päätös ei ole saanut lainvoimaa silloin, kun irtisanomisaika on kulunut loppuun, hänet on pidätettävä virantoimituksesta, jollei korkein hallinto-oikeus erityisestä syystä toisin määrää. Jos virkamies on pantu viralta tai virkasuhde on purettu, hänet on heti pidätettävä virantoimituksesta, vaikkei päätös ole saanut lainvoimaa.

Virkamies voidaan lisäksi pidättää virantoimituksesta:

1) rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, jos näillä voi olla vaikutusta virkamiehen edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä;

2) jos virkamies kieltäytyy 21 §:ssä tarkoitetuista tarkastuksista tai tutkimuksista taikka jos hän kieltäytyy antamasta sanotun pykälän mukaisesti terveydentilaansa koskevia tietoja;

3) jos virkamiehellä on sairaus, joka haittaa olennaisesti viran hoitoa; taikka

4) välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtävänsä, ettei virantoimitusta voida jatkaa tai jos virantoimituksen jatkaminen irtisanomisajan voi vaarantaa turvallisuutta.

Virantoimituksesta pidättämisen tapahtuessa 2 momentin 4 kohdan nojalla virkamiehellä on kuitenkin oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen.

Nimittävän viranomaisen tulee seurata virantoimituksesta pidättämisen perusteita ja olosuhteiden muututtua tarvittaessa tehdä asiassa uusi päätös. Virantoimituksesta pidättämisen jatkaminen tulee ottaa viipymättä ratkaistavaksi virkamiehen sitä vaatiessa.

7 luku

Palvelussuhteen ehdot, työrauha ja työriidat*Palvelussuhteen ehdot*

43 §

Virkamiesten palvelussuhteen ehdoista on voimassa, mitä niistä virkaehtosopimuksilla sovitaan. Palvelussuhteen ehtoja eivät ole kanslian järjestysmuodon perusteet tai muu virkakoneiston järjestely, viran perustaminen tai lakkauttaminen, kanslian tehtävät tai sisäinen työnjako, työn johtaminen, työmenetelmät eikä virkasuhteen syntyminen taikka sen lakkaaminen, lukuun ottamatta irtisanomisaikaa ja irtisanomisen perustetta.

Sopia ei myöskään saa:

1) virkaan vaadittavista kelpoisuusehdoista, nimitysperusteista eikä virkamiehen velvollisuuksista;

2) eläkkeistä, perhe-eläkkeistä tai niihin verrattavista muista eduista, virkasuhdeasuntojen vuokrien määrästä tai kanslian omaisuuden käyttämisestä lukuun ottamatta kanslian sekä sen virkamiesten välisessä 59 §:ssä tarkoitettussa yhteistoimintatehtävässä toimivan henkilöstön työtiloja ja työvälineitä; eikä

3) asioista, joista työehtosopimuksilla ei voida työntekijöiden osalta sopia.

Asiasta, josta ei ole voimassa virkaehtosopimusta, on voimassa mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään taikka virkamiehen kanssa sovitaan. Virkaehtosopimuksen määräys, joka on 1 tai 2 momentin vastainen, on mitätön.

44 §

Edellä 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa sopimuksessa ei saa sopia asiasta, josta ei 43 §:n 1 ja 2 momentin mukaan saa sopia. Sopimuksessa ei myöskään saa sopia virkaehtosopimuksessa sovittuja palvelussuhteen ehtoja huonommista ehdoista. Virkamiehen irtisanomista tai virkasuhteen purkamista pidetään samalla sopimuksen irtisanomisena.

45 §

Voimassa olevan virkaehtosopimuksen tarkentamisesta voidaan tehdä virkaehtosopimus (*tarkentava virkaehtosopimus*). Neuvot-

telumenettelystä sekä työrauhan turvaamista koskevasta tai muusta sellaisesta menettelystä voidaan tehdä erillinen sopimus (*pääsopimus*). Samoin voidaan tehdä erillinen sopimus virkamiesasioiden hoitamisessa noudatettavista menettelytavoista (*yleissopimus*).

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla yleissopimuksella ei saa poiketa muualla laissa säädettyistä menettelytavoista. Muutoin 1 momentissa mainituista sopimuksista on voimassa, mitä virkaehtosopimuksesta säädetään.

46 §

Neuvottelu- ja sopimusosapuolia ovat kanslia ja virkamiesten puolelta sellainen rekisteröity yhdistys, jonka varsinaisiin tarkoituksiin kuuluu kanslian virkamiesten etujen valvominen virkasuhteissa (*virkamiesyhdistys*) ja jonka kanssa kanslia työnantajana harmitsee tarkoituksenmukaiseksi neuvottelujen käymisen ja virkaehtosopimuksen tekemisen.

Kansliasäännössä säädetään, ketkä edustavat kansliaa työnantajana tässä luvussa tarkoitetuissa neuvotteluissa tai työtaistelun sattuessa taikka joiden tehtäviin muutoin kuuluu toimia työnantajan edustajana. Työnantajaa edustavien virkamiesten palvelussuhteen ehdot määrää kansliapäällikkö, ellei muualla ole toisin säädetty.

47 §

Virkaehtosopimus on tehtävä kirjallisesti. Sopimus voidaan tehdä myös siten, että sopimuksen sisältö merkitään neuvotteluosapuolten pitämässä neuvottelussa laadittuun pöytäkirjaan, joka yhteisesti sovitulla tavalla todetaan oikeaksi.

48 §

Virkaehtosopimukseen sidottuja ovat kanslia, ne virkamiesyhdistykset, jotka ovat tehneet virkaehtosopimuksen tai jälkepäin aikaisempien sopimukseen osallisten suostumuksella siihen yhtyneet, sekä ne virkamiehet, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet sopimukseen sidotun virkamiesyhdistyksen jäseniä.

Virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella olevan virkaehtosopimuksen mukaista työtä suorittavan virkamiehen palvelussuhteen ehtoja ei muissa

kuin 44 §:ssä ja 46 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa määrätä tai sopia sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on noudatettava ainoastaan sikäli kuin 1 momentin mukaisesti virkaehtosopimukseen sidotut eivät ole sidottuja aikaisempaan toisin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka jos virkaehtosopimuksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

49 §

Virkaehtosopimuksen, jota ei ole tehty määräajaksi, voi sopimukseen osallinen, mikäli jos irtisanomisajasta ei ole toisin sovittu, kirjallisesti irtisanoa päättymään kolmen kuukauden kuluttua. Pidemmäksi ajaksi kuin neljäksi vuodeksi tehty virkaehtosopimus on neljän vuoden kuluttua voimassa niin kuin virkaehtosopimus, jonka voimassaoloaikaa ei ole määrätty. Mitä edellä on sanottu, koskee myös pääsopimusta, kuitenkin niin, että sen osalta irtisanomisaika on kuusi kuukautta.

Vaikka virkaehtosopimus on lakannut olemasta voimassa, on siinä määrättyjä palvelussuhteen ehtoja edelleen noudatettava, kunnes uusi sopimus on tehty ja tullut voimaan, jollei toisin ole sovittu tai 43 §:n 3 momentista muuta johdu.

Työriidat

50 §

Muuhun voimassa olevaa palvelussuhdetta koskevaan työtaistelutoimenpiteeseen kuin työnsulkuun tai lakkoon ei saa ryhtyä.

Myös 1 momentissa mainitut työtaistelutoimenpiteet ovat kiellettyjä, jos niillä pyritään vaikuttamaan muihin kuin 43 §:n mukaan sopimuksenvaraisiin asioihin tai jos laissa on niin erikseen säädetty. Kielto koskee muita kuin 43 §:n mukaan sopimuksenvaraisia asioita silloinkin, kun niistä voidaan tehdä 45 §:n mukaan pääsopimus tai yleissopimus.

Työnsululla tarkoitetaan kanslian työnantajana toimeenpanemaa ja lakolla virkamiesyhdistyksen kansliaan kohdistamaa työnseisausta, jonka tarkoituksena on vastapuolen painostaminen työriidassa keskeyttä-

mällä työnseisauksen piiriin kuuluvien virkamiesten virkatehtävien suorittaminen.

Virkamies ei saa osallistua lakkoon muutoin kuin siihen ryhtyneen virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella. Edellä 46 §:n 2 momentissa tarkoitettut virkamiehet eivät saa ryhtyä työtaistelutoimenpiteisiin.

Työrauha

51 §

Virkaehtosopimukseen sidottu ei saa sopimuksen voimassa ollessa ryhtyä työtaistelutoimenpiteisiin sopimuksen pätevyydestä, voimassaolosta tai oikeasta sisällöstä taikka sopimukseen perustuvasta vaatimuksesta syntyneen riidan ratkaisemiseksi, voimassa olevan sopimuksen muuttamiseksi tai uuden sopimuksen aikaansaamiseksi. Tätä työrauhavelvoitetta voidaan virkaehtosopimuksessa laajentaa. Pääsopimuksen, yleissopimuksen tai muun ainoastaan erityiskysymyksiä koskevan sopimuksen voimassaolo ei estä ryhtymästä työtaistelutoimenpiteisiin uuden muita kysymyksiä koskevan sopimuksen aikaansaamiseksi, ellei toisin ole sovittu.

52 §

Virkamiesyhdistys on velvollinen valvomaan, että siihen kuuluvat virkamiehet pidättyvät 50 §:ssä kielletyistä työtaistelutoimenpiteistä.

Virkaehtosopimukseen sidottu yhdistys on velvollinen huolehtimaan, että virkamiehet, joita sopimus koskee, eivät riko 51 §:n mukaista työrauhavelvoitetta eivätkä sopimuksen määräyksiä.

Yhdistykselle 1 ja 2 momentin mukaan kuuluva velvollisuus sisältää myös sen, ettei se saa tukea tai avustaa kiellettyjä työtaistelutoimenpiteitä eikä muullakaan tavalla myötävaikuttaa sellaisiin toimenpiteisiin, vaan on velvollinen pyrkimään niiden lopettamiseen.

53 §

Virkamies ei ole velvollinen suorittamaan sallitun työsulun, lakon tai 43 §:n mukaan sopimuksenvaraisia asioita koskevan saarron alaisia tehtäviä, ellei 54 §:stä muuta johdu. Työtaistelun piiriin kuulumattoman virkamiehen on täytettävä tavanomaiset virkavel-

vollisuutensa, minkä lisäksi hän on velvollinen tekemään suojelutyötä. Mitä 50 §:n 2 momentissa säädetään, ei estä työtaistelun piiriin kuuluvaa virkamiestä tekemästä suojelutyötä.

Suojelutyöllä tarkoitetaan työtä, jonka suorittaminen työtaistelua toimeenpantaessa on välttämätöntä yksilön hengen tai terveyden vaarantumisen ehkäisemiseksi taikka sellaisen omaisuuden suojelemiseksi, joka työtaistelun johdosta erityisesti vaarantuu.

54 §

Presidentintoimen hoitaminen on turvattava työtaistelutoimenpiteistä huolimatta. Jos työtaistelutoimenpide estää tai olennaisesti haittaa presidentintoimen hoitamista, tulee osapuolten siitä tiedon saatuaan viivytyksettä ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sellaisen esteen tai haitan poistamiseksi.

8 luku

Seuraamukset virkaehtosopimusten ja niitä koskevien säännösten rikkomisesta sekä eräitä muita säännöksiä virkaehtosopimusasioissa

Seuraamukset

55 §

Virkaehtosopimukseen sidotun, joka tietoisesti rikkoo tai jonka olisi perustellusti pitänyt tietää rikkovansa sopimuksen määräyksiä, työtuomioistuim voi tuomita maksamaan hyvityssakon.

Jos työnantaja menettelee 50 tai 51 §:n vastaisesti tai jos virkamiesyhdistys rikkoo tai jättää noudattamatta, mitä 50–52 §:ssä säädetään, on työnantajan tai virkamiesyhdistyksen, jollei virkaehtosopimuksessa ole toisin määrätty, maksettava vahingonkorvauksen sijasta hyvityssakko.

Hyvityssakon määrä saa työnantajan osalta olla enintään 12 000 euroa tai yhdistyksen osalta olla enintään 5 000 euroa ja virkamiehen osalta enintään 100 euroa.

56 §

Hyvityssakkoa tuomittaessa on otettava huomioon kaikki esille tulleet seikat, kuten vahingon suuruus, syyllisyyden määrä, toisen

osapuolen rikkomuksen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen koko. Erityisestä syystä voidaan hyvityssakko jättää tuomitsematta.

Hyvityssakko tuomitaan maksettavaksi, jollei virkaehtosopimuksessa ole toisin määrätty, vahinkoa kärsineelle tai, jos vahinkoa ei ole syntynyt, sille asianosaiselle, jonka vaatimuksesta tuomio on annettu. Jos hyvitykseen oikeutettuja asianosaisia on useita, tuomiossa on määrättävä, ottaen huomioon kunkin asianosaisen ja niiden jäsenten ja edustettavien kärsimän vahingon suuruus, miten tuomittu määrä on asianosaisten kesken jaettava.

57 §

Jos virkaehtosopimuksen määräyksiä on niin olennaisesti rikottu, ettei toisilta sopimukseen sidotuilta kohtuudella voida vaatia sopimussuhteen jatkamista, työtuomioistuim voi julistaa sopimuksen heti purkautuneeksi. Kun sopimus on jotakin virkamiesyhdistystä vastaan ajetun kanteen johdosta julistettu purkautuneeksi, voidaan sopimus kahden viikon kuluessa irtisanoa muihinkin yhdistyksiin nähden.

Jos sopimus on yhdistyksen kanteesta julistettu purkautuneeksi, on muullakin yhdistyksellä, joka on sopimukseen osallinen, oikeus kahden viikon kuluessa irtisanoa sopimus.

Näin irtisanottu sopimus lakkaa heti olemasta voimassa.

58 §

Virkamiehen osallistumista virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen ei ole pidettävä virkarikoksena eikä perusteena virkasuhteen purkamiseen.

Eräitä muita säännöksiä

59 §

Edellä 43 ja 45 §:ssä tarkoitettujen sopimusten noudattamista, osapuolten välillä syntyvien erimielisyyksien tarkoituksenmukaista, oikeudenmukaista ja nopeaa selvittämistä, työrauhan ylläpitämistä sekä työsuojelua koskevien kysymysten tarkoituksenmukaista hoitamista varten voidaan osapuolten välillä sopia luottamusmiesjärjestelmästä,

työsuojeluorganisaatiosta sekä muusta yhteistoimintamenettelystä.

60 §

Virkamiestä ei saa ilman erittäin pakottavaa syytä estää osallistumasta virkamiesyhdistyksen edustajana palvelussuhteen ehtoja koskeviin neuvotteluihin.

61 §

Työtaistelun piiriin kuuluvalla virkamiehelle ei suoriteta palkkausta ja muita taloudellisia etuja siltä ajalta, minkä työnteko on estynyt kansliaan kohdistetun työtaistelutoimenpiteen vuoksi. Niitä ei myöskään suoriteta kanslian toimeenpaneman työsulun piiriin kuuluvalla virkamiehelle. Virkamiehellä on kuitenkin oikeus virka-asunnon käyttämiseen työtaistelun aikana.

62 §

Virkamies ei saa valittamalla hakea muutosta 43 §:ssä tarkoitettussa asiassa taikka saattaa sitä oikaisuvaatimuksena käsiteltäväksi, jos hänellä tai virkamiesyhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa.

9 luku

Oikeusturva virkasuhdeasioissa

63 §

Virkamies, joka katsoo, ettei hän ole saanut hänelle palvelussuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta sellaisena kuin se olisi ollut hänelle suoritettava, saa kirjallisesti vaatia oikaisua kanslialta, jonka on annettava asiassa päätös. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan, ellei työtuomioistuin työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 1 §:n 2 momentin nojalla ole päättänyt olla ratkaisematta asiaa.

64 §

Tämän lain nojalla tehdystä virkamiestä koskevasta kanslian päätöksestä virkamies voi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan

hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Virkamiehelle annettua varoitusta, virkamiehen lomauttamista tai irtisanomista, virkasuhteen purkamista, virkasuhteen muuttamista osa-aikaiseksi, virkamiehen pidättämistä virantoimituksesta, virantoimituksesta pidättämisen edelleen voimassapitämistä sekä 63 §:n tarkoitetusta oikaisuvaatimuksesta annettua päätöstä koskeva asia on käsiteltävä korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

Muutosta 71 §:ssä tarkoitettussa asiassa voi virkamiehen lisäksi hakea myös kanslia.

65 §

Päätökseen, jolla tasavallan presidentti on ratkaissut nimittämäänsä virkamiestä koskevan asian, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Myöskään seuraavista virkamiestä tai viran hakijaa koskevista päätöksistä ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei laissa toisin säädetä:

- 1) nimittäminen virkaan tai virkasuhteeseen;
- 2) kanslian yhteisen viran sijoittaminen viraston sisällä;
- 3) harkinnanvaraisen virkavapauden myöntäminen tai epäminen; sekä
- 4) tehtävään määrääminen, jos virkamies on antanut suostumuksensa tehtävään määräämiseen.

Jos 2 momentin 2 tai 4 kohdassa tarkoitettu päätös merkitsee viran sijoituspaikkakunnan muuttumista, päätökseen saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätös tulee kuitenkin noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

66 §

Päätös virkamiehen lomauttamisesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta. Päätös virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Sivutointa koskeva päätös tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Virkamiehen virkasuhteen katsotaan jatkuneen katkeamatta, jos virkamiehen irtisanominen tai virkasuhteen purkaminen on lainvoimaisen päätöksen mukaan tapahtunut ilman tässä laissa säädettyä perustetta.

10 luku

Erinäisiä säännöksiä virkasuhdeasioissa

67 §

Aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden määrä saadaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään seuraavan palkanmaksun tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä virkamiehen palkasta, jos tämä on edelleen kanslian palveluksessa.

Kulloinkin suoritettavasta palkasta ei saa 1 momentin nojalla periä enempää kuin mitä palkasta lain mukaan saadaan ulosmitata. Takaisinperintää aloitettaessa on sen peruste ja takaisin perittävä määrä ilmoitettava virkamiehelle.

68 §

Aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden takaisinperintä on aloitettava 67 §:ssä säädetyllä tavalla tai pantava vireille muussa järjestyksessä kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana aiheeton palkan tai muun taloudellisen etuuden määrä on maksettu. Jollei takaisinperintää aloiteta tai panna vireille edellä säädettyssä määräajassa, on oikeus siihen menetetty.

69 §

Jos virkamies laiminlyö niiden määräysten noudattamisen, jotka on annettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaan työnantajalle suoritettavaa päivä- tai äitiysrahaa tai muun lakiin perustuvan etuuden hakemista varten, voidaan hänelle virkavapausajalta suoritettu palkka päivä- tai äitiysrahaa taikka muuta etuutta vastaavalta osalta periä takaisin seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä.

70 §

Virkamiehen ei ole suoritettava valtiolle eikä valtion ole suoritettava virkamiehelle korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeyttämisestä, jollei työtaistelutoimenpiteeseen ole ryhdytty noudattamatta työriitojen sovittelua koskevia säännöksiä tai toimenpide ole tämän lain virkaehtosopimuksia koskevien säännösten tai virkaehtosopimuksen määräysten vastainen ja jollei keskeytyksestä aiheutunut haitta ole huomattava. Virkamies ei myöskään ole velvollinen suorittamaan valtiolle korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeyttämisestä, jos hän virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella on osallistunut yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen, vaikka työtaistelutoimenpide on edellä mainittujen säännösten ja määräysten vastainen.

Virkasuhteessa aiheutuneen vahingon korvaamisesta säädetään erikseen.

71 §

Virkamiehellä, joka on ilman 11 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä perustetta taikka ilman 11 §:n 3 momentissa säädettyä erityistä syytä nimitetty määräajaksi tai ilman pätevää syytä toistuvasti peräkkäin nimitetty 11 §:n 1 tai 2 momentin nojalla määräajaksi, on oikeus virkasuhteen kansliaan päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä kanslian virkamieheksi, saada kanslialta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Korvausta koskeva vaatimus käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa. Korvausvaatimus on esitettävä hallinto-oikeudelle kuuden kuukauden kuluessa virkasuhteen päättymisestä.

72 §

Kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on 66 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lainvoimaisesti ratkaistu ja kanslia on saanut 2 momentissa tarkoitettun selvityksen, virkamiehelle maksetaan viipymättä virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio vähennettynä samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä

ansaitulla vastaavalla ansiolla, jota virkamies ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Samoin otetaan vähennyksenä huomioon vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha ja äitiysraha siltä osin kuin työnantajalla olisi vastaavalta ajalta ollut oikeus kyseiseen etuuteen sairausvakuutuslain 7 luvun 4 §:n nojalla.

Virkamies on velvollinen esittämään viipymättä luotettavan selvityksen saamistaan 1 momentissa tarkoitetuista muista ansiotuloista ja sairausvakuutuslain mukaisista päivärahaetuksista.

73 §

Kanslian virkamies katsotaan eronneeksi aikaisemmasta virasta siitä ajankohdasta, josta hänet on muutoin kuin määrääjäksi nimetty toiseen valtion virkaan, jollei muualla laissa toisin säädetä. Jos toinen valtion virka on kuitenkin 20 §:n 3 momentissa tarkoitettu sivutoimi, virkamiehen ei katsota eronneen aikaisemmasta virasta tällaiseen sivutoimiseen virkaan nimittämisen vuoksi.

Virkamies katsotaan niin ikään eronneeksi kanslian virasta siitä ajankohdasta, josta hänet on nimitetty eduskunnan kanslian, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian, valtiontalouden tarkastusviraston tai kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen virkaan.

Jos kanslian virkaan määrääjäksi tai määräaikaiseen virkasuhteeseen nimetty on ennestään nimitettynä kanslian virkaan, hän on virkavapaana tästä virasta sen ajan, jonka hän on ensiksi tarkoitettussa virassa.

Jos kanslian virkaan nimitetty virkamies nimitetään toiseen valtion virkaan ja tähän virkaan liittyy koeaika, virkamies katsotaan eronneeksi aikaisemmasta virasta, kun koeaika on päättynyt, jollei uutta virkasuhdetta ole koeaikana purettu. Virkamies on virkavapaana aikaisemmasta virastaan siihen saakka, kunnes koeaika uudessa virassa päättyy.

74 §

Virkasuhteen irtisanominen ja purkaminen on tehtävä kirjallisesti.

Ennen kuin virkamies pidätetään virantoimituksesta taikka irtisanotaan 27, 28 tai 29 §:n nojalla, virkasuhde puretaan taikka virkamiehelle annetaan varoitus, on virka-

miehelle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Ennen kuin virkamiehen irtisanomisesta 27 tai 29 §:n nojalla tai virkasuhteen purkamisesta tehdään päätös, asianomaiselle virkamiesyhdistykselle ja luottamusmiehelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos virkamies sitä pyytää. Asianomaiselle virkamiesyhdistykselle ja luottamusmiehelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen 38 §:n nojalla tapahtuvaa virkamiehen lomauttamista ja 42 §:n nojalla tapahtuvaa virkamiehen virantoimituksesta pidättämistä, jollei virantoimituksesta pidättämistä asian laadun vuoksi ole saatettava voimaan välittömästi.

75 §

Virkamiehellä on oikeus saada vapaata työstään kunnallisen luottamustoimen hoitamista varten siten kuin kuntalain (365/1995) 32 b §:ssä säädetään.

76 §

Virkamiehellä on oikeus pyynnöstä saada asianomaiselta viranomaiselta todistus palvelussuhteen kestoajasta ja tehtävien laadusta (*työtodistus*). Jos virkamies sitä pyytää, työtodistuksessa on mainittava palvelussuhteen päättymisen syy ja arvolause virkamiehen osoittamasta työtaidosta, ahkeruudesta ja käytöksestä. Virkamiehen kuoltua on tämän kuolinpesällä oikeus saada työtodistus.

Jos työtodistusta pyydetään myöhemmin kuin 10 vuoden kuluttua palvelussuhteen päättymisestä, viranomaisen on velvollinen antamaan työtodistuksen vain, jos siitä ei aiheudu kohtuutonta haittaa. Samalla edellytyksellä on kadonneen tai turmeltuneen työtodistuksen tilalle pyynnöstä annettava uusi todistus.

Työtodistukseen ei saa panna mitään sellaista merkintää eikä antaa sitä sellaisessa muodossa, jonka tarkoituksena on antaa virkamiehestä muita tietoja kuin mitä työtodistuksen sanamuodosta käy ilmi.

77 §

Jollei 63 §:ssä tarkoitettua oikaisuvaatimusta ole tehty kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua, taikka 60 päivän kuluessa työtuomioistuimen 63 §:ssä

tarkoitetun päätöksen tiedoksi saamisesta, on oikeus etuuteen menetetty.

Jollei kannetta virkasuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta koskevassa asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan, ole pantu vireille työtuomioistuimessa kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua, on oikeus etuuteen menetetty. Jos asiasta on työtuomioistuimesta annettu lain 11 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ensin neuvoteltava, on oikeus etuuteen menetetty, jollei neuvotteluja ole siitä sovituin tavoin vaadittu edellä tarkoitettussa määräajassa.

78 §

Virkamiehen oikeudesta vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeeseen sekä hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä säädetään erikseen.

79 §

Kanslian virkamiehen kuoltua suoritetaan hänen omaisilleen valtion varoista ryhmähenkivakuutusta vastaavana etuna taloudellista tukea noudattaen, mitä kulloinkin voimassa olevassa valtion virkaehtosopimuksessa määrätään.

Tuen myöntää ja maksaa hakemuksesta valtiokonttori.

11 luku

Erinäisiä säännöksiä tasavallan presidentin kansliasta

80 §

Kansliassa toimii tasavallan presidentin turvallisuusvartiosto. Poliisi komentaa turvallisuusvartiostoon tasavallan presidentin ja hänen käytössään olevien tilojen turvallisuuden edellyttämän henkilöstön, asettaa käytettäväksi tarpeellisen kaluston ja muun varustuksen sekä antaa tarvittaessa muuta virka-apua tähän tarkoitukseen.

Muiden viranomaisten ja virkamiesten on kanslian pyynnöstä annettava sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomaiset ovat toimivaltaisia.

Virka-avulla tarkoitetaan tietojen ja selvitysten tai muiden viranomaissuoritteiden an-

tamista, henkilöstön asettamista käytettäväksi sekä toimenpiteitä ja tehtäviä, jotka muutoin ovat tarpeellisia kanslian tehtävien suorittamiseksi.

81 §

Tasavallan presidentin käytössä olevaan tilaan saapunut posti- tai muu lähetys saadaan tarkastaa läpivalaisemalla tai muulla tavalla lähetystä avaamatta sen tutkimiseksi, sisältääkö se esineen tai aineen (*kielletty valmiste*):

1) jolla voidaan aiheuttaa vaaraa toisen turvallisuudelle tai erityistä häiriötä presidentin toimen hoitamiselle tai järjestykselle kansliassa;

2) joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; tai

3) jonka hallussapito on laissa tai lain nojalla kielletty

Jos tarkastuksen perusteella tai muuten on aihetta epäillä, että posti- tai muu lähetys sisältää kielletyn valmisteiden, lähetys saadaan pysäyttää ja tarvittaessa toimittaa poliisille. Tällaisesta toimenpiteestä on viipymättä ilmoitettava lähetyksen vastaanottajalle.

82 §

Kansliaan sovelletaan soveltuvin osin, mitä valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) ja sen nojalla säädetään ministeriöstä. Valtioneuvoston tai valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan käsittelyä edellyttävä asia esitellään valtioneuvoston kansliasta.

83 §

Tasavallan presidentin ja kanslian asioiden ja asiakirjojen julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Kanslian tekemään asiakirjan julkisuutta koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tasavallan presidentin tekemään tasavallan presidentin asiakirjan julkisuutta koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

84 §

Tasavallan presidentillä on arkisto, josta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Tasavallan presidentin kanslian arkistoon sovelletaan, mitä arkistolaisissa (831/1994) säädetään. Tasavallan presidentin asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä arkistoon kuuluvista asiakirjoista sekä asiakirjojen laatisemisesta, säilyttämisestä ja käytöstä.

85 §

Tarkempia säännöksiä kanslian toiminnasta annetaan tasavallan presidentin asetuksena annettavassa tasavallan presidentin kanslian kansliasäännössä.

12 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

86 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan tasavallan presidentin kansliasta annettu laki (1382/1995; *kumottava laki*).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

87 §

Ennen tämän lain voimaantuloa on 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun virkaan, vastaa-

vaan määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetyt tai tehtävään määrätyn virkamiehen annettava 9 §:ssä tarkoitettu selvitys kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti virkaan tai virkasuhteeseen nimitetyt katsotaan tämän lain estämättä olevan edelleen kelpoinen kyseiseen tai sitä vastaavaan virkaan tai määräaikaiseen virkasuhteeseen.

88 §

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyt päätökset kanslian virkamiesten palvelussuhteen ehdoista ja muut noudatettavana olevat sopimuksenvaraiset kanslian virkamiesten palvelussuhteen ehdot ovat voimassa, kunnes kanslian virkaehtosopimuksessa toisin määrätään tai virkamiehen kanssa toisin sovitaan.

89 §

Tämän lain 2 §:n 3 momenttia sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa eläkkeelle siirtyneeseen presidenttiin.

Tämän lain 19, 83 ja 84 §:ää ei sovelleta ennen tämän lain voimaantuloa syntyneisiin asiakirjoihin. Ennen tämän lain voimaantuloa laadittuihin tasavallan presidentin ja kanslian asiakirjoihin sovelletaan kumottavaa lakia.

2.

Laki**tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain (40/1994) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 930/1999, sekä
lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 930/1999 ja 1033/1999, uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Valtion talousarvion rajoissa voidaan tasavallan presidentille hänen eläkkeelle siirtymisestäään lähtien tarjota sopiva asunto kohtuullista vuokraa vastaan sekä tarpeen mukaan tarkoitukseen sopivat työtilat samoin kuin antaa tarpeen mukaan kuljetus- ja turvallisuuspalveluja sekä sihteeri- ja toimistopalveluja. Lisäksi voidaan samoin edellytyksin antaa tarpeen mukaan muita palveluja, joita eläkkeelle siirtynyt tasavallan presidentti tarvitsee toimiessaan valtiollisena edustajana tai siihen rinnastettavassa tehtävässä entisenä valtiopäämiehenä.

Eläkkeelle siirtyneen tasavallan presidentin kuoltua on hänen leskellään ja alle 18-vuotiailla lapsilla oikeus edelleen käyttää asuntonaan yhteisenä kotina ollutta 2 momentissa tarkoitettua asuntoa kohtuullista vuokraa vastaan. Tasavallan presidentin leskelle ja alle 18-vuotiailla lapsille voidaan tarvittaessa tarjota muita 2 momentissa tarkoitettuja palveluita.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tätä lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa eläkkeelle siirtyneeseen presidenttiin.

3.

Laki**työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 1 §:n 1 momentti, 11 § ja 13 §:n 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti ja 13 §:n 5 momentti laissa 1199/2003 sekä 11 § laeissa 252/1994 ja 1199/2003, seuraavasti:

1 §

Työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee erikoistuomioistuimena työntekijöiden työehtosopimuksia ja virkamiesten virkaehtosopimuksia koskevat sekä työehtosopimuslakiin

(436/1946), valtion virkaehtosopimuslakiin (664/1970), kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin (669/1970), evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettuun lakiin (968/1974), eduskunnan virkamiehistä ane-

tun lain (1197/2003) 10–13 lukuun, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998) 12–16 lukuun ja tasavallan presidentin kansliasta annetun lain (/) 7 ja 8 lukuun perustuvat riita-asiat, kun kysymys on:

1) työehto- tai virkaehtosopimuksen pätevydestä, voimassaolosta, sisällyksestä ja laajuudesta sekä tietyin sopimuskohtain oikeasta tulkinnasta;

2) siitä, onko jokin menettely työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten mukainen; tai

3) työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten vastaisen menettelyn seuraamuksesta, ei kuitenkaan rangaistuksen- tai kurinpidollisesta seuraamuksesta.

11 §

Työtuomioistuimeen kuuluva riita-asia saadaan työehto- tai virkaehtosopimuksessa olevan määräyksen perusteella jättää välimiesten välimiesmenettelystä annetun lain (967/1992) mukaan ratkaistavaksi, ei kuitenkaan, milloin työehtosopimus työehtosopimuslain taikka virkaehtosopimus valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain, eduskunnan virkamiehistä annetun lain, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain tai tasavallan presidentin kansliasta annetun lain säännösten nojalla vaaditaan julistettavaksi purkautuneeksi.

Jos työehto- tai virkaehtosopimuksen mukaan sitä koskevasta tai siitä johtuvasta riitaisuudesta on sovinnon aikaansaamiseksi ensin neuvoteltava, ei riita-asiaa saa työtuomioistuimessa tutkia, ennen kuin sellainen neuvottelu on tapahtunut, paitsi jos asianhaaroista käy ilmi, ettei kantaja ole syyppää neuvottelujen tapahtumatta jäämiseen.

13 §

Valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain, eduskunnan virkamiehistä annetun lain, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain tai tasavallan presidentin kansliasta annetun lain soveltamista koskevassa muussa kuin 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitetussa asiassa on kantajana valtio, valtion virkaehtosopimuslain 3 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kuitenkin työnantajayhdistys tai liikelaitos, kunnallinen työmarkkinalaitos, evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunta, eduskunta tai Suomen Pankki taikka, milloin virkaehtosopimus on kunnan tai kuntayhtymän, seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntain yhtymän tekemä, tämä, taikka virkamiehiä tai viranhaltijoita edustava yhdistys.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri *Jutta Urpilainen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain (40/1994) 1 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on laissa 930/1999, sekä
lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 930/1999 ja 1033/1999, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Valtion talousarvion rajoissa voidaan tasavallan presidentille hänen eläkkeelle siirtymistään lähtien tarjota sopiva asunto kohtuullista vuokraa vastaan sekä tarpeen mukaan erilliset kirjoitus- ja arkistotyöhön soveltuvat työtilat sekä antaa turvallisuus-, toimisto- ja muita vastaavia palveluja.

Valtion talousarvion rajoissa voidaan tasavallan presidentille hänen eläkkeelle siirtymistään lähtien tarjota sopiva asunto kohtuullista vuokraa vastaan sekä tarpeen mukaan tarkoitukseen *sopivat työtilat samoin kuin antaa tarpeen mukaan kuljetus- ja turvallisuuspalveluja sekä sihteeri- ja toimistopalveluja. Lisäksi voidaan samoin edellytyksin antaa tarpeen mukaan muita palveluja, joita eläkkeelle siirtynyt tasavallan presidentti tarvitsee toimiessaan valtiollisena edustajana tai siihen rinnastettavassa tehtävässä entisenä valtiopäämiehenä.*

Eläkkeelle siirtyneen tasavallan presidentin kuoltua on hänen leskellään ja alle 18-vuotiailla lapsilla oikeus edelleen käyttää asuntonaan yhteisenä kotina ollutta 2 momentissa tarkoitettua asuntoa kohtuullista vuokraa vastaan. Tasavallan presidentin leskelle ja alle 18-vuotiailla lapsille voidaan tarvittaessa tarjota muita 2 momentissa tarkoitettuja palveluita.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

Tätä lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa eläkkeelle siirtyneeseen presidenttiin.

2.

Laki**työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 1 §:n 1 momentti, 11 § ja 13 §:n 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti ja 13 §:n 5 momentti laissa 1199/2003 sekä 11 § laeissa 252/1994 ja 1199/2003, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee erikoistuomioistuimena työntekijöiden työehtosopimuksia ja virkamiesten virkaehtosopimuksia koskevat sekä työehtosopimuslakiin (436/1946), valtion virkaehtosopimuslakiin (664/1970), kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin (669/1970), evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettuun lakiin (968/1974), eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1197/2003) 10–13 lukuun ja Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998) 12–16 lukuun perustuvat riita-asiat, kun kysymys on:

1) työehto- tai virkaehtosopimuksen pätevydestä, voimassaolosta, sisällyksestä ja laajuudesta sekä tietyn sopimuskohdan oikeasta tulkinnasta;

2) siitä, onko jokin menettely työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten mukainen; tai

3) työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten vastaisen menettelyn seuraamuksesta, ei kuitenkaan rangaitus- tai kurinpidollisesta seuraamuksesta.

11 §

Työtuomioistuimeen kuuluva riita-asia saadaan työehto- tai virkaehtosopimuksessa olevan määräyksen perusteella jättää välimiesten välimiesmenettelystä annetun lain (967/1992) mukaan ratkaistavaksi, ei kuitenkaan, milloin työehtosopimus työehtosopimuslain tai virka-

1 §

Työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee erikoistuomioistuimena työntekijöiden työehtosopimuksia ja virkamiesten virkaehtosopimuksia koskevat sekä työehtosopimuslakiin (436/1946), valtion virkaehtosopimuslakiin (664/1970), kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin (669/1970), evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettuun lakiin (968/1974), eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1197/2003) 10–13 lukuun, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998) 12–16 lukuun ja *tasavallan presidentin kansliasta annetun lain (/) 7 ja 8 lukuun* perustuvat riita-asiat, kun kysymys on:

1) työehto- tai virkaehtosopimuksen pätevydestä, voimassaolosta, sisällyksestä ja laajuudesta sekä tietyn sopimuskohdan oikeasta tulkinnasta;

2) siitä, onko jokin menettely työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten mukainen; tai

3) työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten vastaisen menettelyn seuraamuksesta, ei kuitenkaan rangaitus- tai kurinpidollisesta seuraamuksesta.

11 §

Työtuomioistuimeen kuuluva riita-asia saadaan työehto- tai virkaehtosopimuksessa olevan määräyksen perusteella jättää välimiesten välimiesmenettelystä annetun lain (967/1992) mukaan ratkaistavaksi, ei kuitenkaan, milloin työehtosopimus työehtosopi-

ehtosopimus valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain, eduskunnan virkamiehistä annetun lain tai Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain säännösten nojalla vaaditaan julistettavaksi purkautuneeksi

Jos työehto- tai virkaehtosopimuksen mukaan sitä koskevasta tai siitä johtuvasta riitaisuudesta on sovinnon aikaansaamiseksi ensin neuvoteltava, ei riita-asiaa saa työtuomioistuimessa tutkia, ennen kuin sellainen neuvottelu on tapahtunut, paitsi jos asianhaaroista käy ilmi, ettei kantaja ole syypää neuvottelujen tapahtumatta jäämiseen.

13 §

Valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain, eduskunnan virkamiehistä annetun lain tai Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain soveltamista koskevassa muussa kuin 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa asiassa on kantajana valtio, valtion virkaehtosopimuslain 3 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kuitenkin työnantajayhdistys tai liikelaitos, kunnallinen työmarkkinalaitos, evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunta, eduskunta tai Suomen Pankki taikka, milloin virkaehtosopimus on kunnan tai kuntayhtymän, seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntain yhtymän tekemä, tämä, taikka virkamiehiä tai viranhaltijoita edustava yhdistys

muslain tai virkaehtosopimus valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain, eduskunnan virkamiehistä annetun lain, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain tai *tasavallan presidentin kansliasta annetun lain* säännösten nojalla vaaditaan julistettavaksi purkautuneeksi.

Jos työehto- tai virkaehtosopimuksen mukaan sitä koskevasta tai siitä johtuvasta riitaisuudesta on sovinnon aikaansaamiseksi ensin neuvoteltava, ei riita-asiaa saa työtuomioistuimessa tutkia, ennen kuin sellainen neuvottelu on tapahtunut, paitsi jos asianhaaroista käy ilmi, ettei kantaja ole syypää neuvottelujen tapahtumatta jäämiseen.

13 §

Valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain, eduskunnan virkamiehistä annetun lain, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain tai *tasavallan presidentin kansliasta annetun lain* soveltamista koskevassa muussa kuin 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa asiassa on kantajana valtio, valtion virkaehtosopimuslain 3 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kuitenkin työnantajayhdistys tai liikelaitos, kunnallinen työmarkkinalaitos, evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunta, eduskunta tai Suomen Pankki taikka, milloin virkaehtosopimus on kunnan tai kuntayhtymän, seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntain yhtymän tekemä, tämä, taikka virkamiehiä tai viranhaltijoita edustava yhdistys.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .